

Fremsat den 22. februar 2023 af justitsministeren (Peter Hummelgaard)

Forslag

til

Lov om ændring af kriminallov for Grønland, retsplejelov for Grønland og forskellige andre love

(Samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse, digital kommunikation i kriminalretsplejen, tilståelsessager, udeblivelsesdomme, pligtig afgangsalder for dommere og kredsdommere m.v. og ændringer som følge af modernisering af arve- og skiftelovgivningen i Grønland)

Justitsministeriet

§ 1

I kriminallov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1045 af 7. september 2017, som ændret bl.a. ved § 1 i lov nr. 168 af 27. februar 2019 og senest ved § 2 i lov nr. 572 af 10. maj 2022, foretages følgende ændringer:

1. § 77, stk. 1 og 2, affattes således:

»For voldtægt dømmes den, der har samleje eller andet seksuelt forhold med en person, som ikke har samtykket heri.

Stk. 2. For voldtægt dømmes den, der har samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 12 år.«

2. I § 79 ændres »§ 77, stk. 1, nr. 3.« til: »§ 77, stk. 2.«

§ 2

I retsplejelov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1581 af 13. december 2016, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 572 af 10. maj 2022, foretages følgende ændringer:

1. I § 44, stk. 1, ændres »stk. 2 og 3« til: »stk. 2-4«.

2. I § 44 indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* Doms mænd medvirker ikke i kriminalsager, som fremmes efter § 449 a.«

3. I § 50, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, 2. pkt., ændres »som tilståelsessag« til: »efter § 449 a.«.

4. I § 55 og § 57, stk. 1, indsættes efter »lovgivningen«: », herunder arveloven, lov om skifte af dødsboer og lov om ægtefælleskifte m.v.«.

5. I § 94, stk. 5, ændres »§ 147 e og § 147 f, stk. 2,« til: »§ 147 e, § 147 f, stk. 2, og § 147 g«.

6. I § 128, stk. 1, ændres »denne lov« til: »lov«.

7. Efter § 128 indsættes i *kapitel 10*:

»Digital kommunikation

§ 128 a. Krav om skriftlighed i kriminalretsplejen er ikke til hinder for anvendelse af digital kommunikation eller anvendelse af digitale dokumenter m.v. under retsmøder.

Stk. 2. Regler, der stiller krav om underskrift, er ikke til hinder for, at meddelelser sendes med digital post, hvis meddelelsen er forsynet med digital signatur.

Stk. 3. En meddelelse, der sendes med digital kommunikation, anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for modtageren.«

8. § 270 ophæves.

9. I § 283, stk. 1, ændres »§ 448 c« til: »§ 448 f og § 448 h«.

10. I § 283, stk. 2, ændres »§ 448 f« til: »§ 448 g«.

11. I § 321, stk. 1, nr. 3, ændres »tabt.« til: »tabt,«.

12. I § 321, stk. 1, indsættes som *nr. 4*:

»4) sagen fremmes i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4, og der bliver spørgsmål om anstaltsanbringelse.«

13. *Overskriften* før § 440 ophæves.

14. § 440 ophæves.

15. Efter § 449 indsættes før overskriften før § 450:

»Tilståelsessager

§ 449 a. Afgiver sigtede i et retsmøde efter § 357 eller § 447 eller under hovedforhandlingen efter § 472 en uforbeholden tilståelse i en kriminalsag, hvor domsmænd ellers skulle have medvirket, kan sagen straks fremmes til dom, uden at der udarbejdes anklageskrift, hvis

- 1) tilståelsens rigtighed bestyrkes ved de i øvrigt foreliggende oplysninger,
- 2) sigtede og anklageren giver samtykke,
- 3) retten ikke finder det betænkeligt at afgøre sagen uden hovedforhandling, og
- 4) der ikke bliver spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33 og kapitel 34.

Stk. 2. Inden retten afsiger dom, skal sigtede gøres bekendt med det forhold, tiltalen angår, og have lejlighed til at udtale sig. Er der behov for at skaffe yderligere oplysninger i sagen, sker dette efter reglerne i kapitel 34, og sigtede skal have lejlighed til at udtale sig om disse oplysninger.

Stk. 3. Er sigtede anholdt eller tilbageholdt under retsmødet, skal den forsvarer, der er beskikket efter § 321, stk. 1, nr. 1, have lejlighed til at gøre sig bekendt med sagen, drøfte den med sigtede og udtale sig over for retten, inden sigtede giver samtykke efter stk. 1, nr. 2. Forsvareren skal være til stede i retten, når sigtede giver sit samtykke.

Stk. 4. Er sigtede ikke anholdt eller tilbageholdt under retsmødet, skal sigtede tilbydes at få beskikket en forsvarer, inden sigtede giver samtykke efter stk. 1, nr. 2. Hvis der efter sigtedes ønske beskikkes en forsvarer, finder stk. 3 tilsvarende anvendelse.

Stk. 5. Afsigelse og forkyndelse af dom sker efter de regler, som gælder for andre domme, der afsiges af kredsretten i kriminalsager.

Stk. 6. En sag, der er omfattet af § 301, stk. 1, nr. 2, kan ikke behandles som tilståelsessag.

Stk. 7. Oplysning om det forhold, som den pågældende tiltales for, og om, at sigtede og anklagemyndigheden har samtykket i, at sagen fremmes som tilståelsessag, skal tilføres retsbogen. Hvis sigtede ikke ønsker at få beskikket en forsvarer, jf. stk. 4, skal dette også tilføres retsbogen.

Stk. 8. Retten kan bestemme, at sigtede skal deltage i et retsmøde efter stk. 1 ved anvendelse af fjernkommunikation med billede, hvis sigtedes tilstedeværelse i retten ikke er nødvendig. En eventuel forsvarer skal deltage i retsmødet på samme sted som sigtede, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at forsvareren i stedet møder frem i retten. Om sigtedes og forsvarerens deltagelse i retsmødet gælder i øvrigt §§ 128 og 163. § 466, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 449 b. I sager om lovovertrædelser, der ikke skønnes at ville medføre andre følger end bøde eller konfiskation, kan anklagemyndigheden i et bødeforelæg tilkendegive sigtede, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis sigtede erklærer sig skyldig i overtrædelser og erklærer sig rede til inden en

nærmere angiven frist at betale en i bødeforelægget angivet bøde og eventuelt tillige acceptere konfiskation. Fristen kan efter anmodning forlænges af anklagemyndigheden.

Stk. 2. Reglerne i § 437, stk. 2, nr. 1 og 2, og stk. 3, om krav til indholdet af anklageskrift finder tilsvarende anvendelse på bødeforelæg.

Stk. 3. En sigtet under 18 år kan i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelser vedtage en bøde uden samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden.

Stk. 4. Hvis sigtede vedtager bøden, bortfalder videre forfølgning, jf. dog § 315, stk. 1, og § 449 c, stk. 2. Vedtagelsen har samme gentagelsesvirkning som en dom.

§ 449 c. Har sigtede i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelser vedtaget en bøde og eventuelt konfiskation, jf. § 449 b, er vedtagelsen ikke til hinder for, at anklagemyndigheden efter anmodning nedsætter bøden som følge af sigtedes særlig lave indtægt.

Stk. 2. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 1, kan sigtede inden 14 dage fra vedtagelsen tilbagekalde sin vedtagelse ved meddelelse til politiet. Er sigtede under 18 år, kan også indehaveren af forældremyndigheden tilbagekalde vedtagelsen.

Stk. 3. Politiet vejleder sigtede om reglerne i stk. 1 og 2. Er sigtede under 18 år, vejleder politiet også indehaveren af forældremyndigheden om reglerne i stk. 1 og 2.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om vejledning efter stk. 3.«

16. I § 452, stk. 2, 1. pkt., ændres »kan« til: »skal«.

17. § 453, stk. 3 og 4, affattes således:

»Stk. 3. En hovedforhandling skal, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig,

- 1) når tiltalte er undvejet, efter at anklageskriftet er forkyndt for den pågældende,
- 2) når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse har forladt retten uden rettens tilladelse,
- 3) når der under sagen alene er spørgsmål om anbringelse i anstalt i 1 år eller derunder, konfiskation, udvisning, rettighedsfrakendelse eller erstatning, og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen,
- 4) når tiltalte ikke idømmes andre følger end anbringelse i anstalt i 6 måneder eller derunder, bøde, konfiskation, udvisning, førerretsfrakendelse eller erstatning, eller
- 5) når retten skønner, at behandlingen af sagen utvivlsomt vil føre til tiltaltes frifindelse.

Stk. 4. Medmindre tiltalte har samtykket heri, kan hovedforhandlingen kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 4, hvis tiltalte har været lovligt indkaldt, og det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår.«

18. I § 467, stk. 2, indsættes som nr. 6:

- »6) Tilførsler til politiets rapporter om forklaringer, som tiltalte har afgivet til politiet om sigtelsen, når forsvareren

begærer det, i sager, der fremmes i tiltaltes fravær i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4.«

19. I § 472 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Hvis tiltalte afgiver en fuldstændig tilståelse, afgør retten, om og i hvilken udstrækning yderligere bevisførelse skal finde sted.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

20. § 474, stk. 3, 3. pkt. ophæves og i stedet indsættes:

»Hvis sagen i medfør af § 453, stk. 3, nr. 1-5, er fremmet i tiltaltes fravær, skal udskriften forkyndes. Er sagen fremmet i tiltaltes fravær i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4, skal forkyndelse af udskriften ske for tiltalte personlig, medmindre tilsigelsen har været forkyndt for denne personlig.«

21. Efter § 592 indsættes i *kapitel 44*:

»§ 592 a. Hvis sagen i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4, er fremmet i tiltaltes fravær, kan domfældte begære sagen genoptaget til ny forhandling, hvis domfældte godtgør at have haft lovligt forfald og ved vedkommende utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab. Begæringen må fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden 14 dage fra dommens forkyndelse efter § 474, stk. 3, 3. og 4. pkt. Retten kan undtagelsesvis genoptage sagen, hvis begæring indgives senere, men inden 1 år efter dommens forkyndelse. Reglerne i §§ 585-590 finder tilsvarende anvendelse. Nægtes genoptagelse, kan spørgsmålet indbringes for Den Særlige Klageret efter reglerne om kære til Højesteret.

Stk. 2. Udebliver domfældte under den nye hovedforhandling, hæver retten sagen ved beslutning, der skal begrundes, og den afsagte dom bliver stående ved magt.

§ 592 b. Hvis en kriminalsag genoptages i medfør af § 592 a, kan tilførsler til retsbogen om forklaringer afgivet af vidner og skønsmænd under den forudgående behandling foruden i de i § 467 nævnte tilfælde anvendes som bevismiddel, hvis ingen af parterne inden hovedforhandlingen har anmodet om fornyet afhøring.«

Finansministeriet

§ 3

I lov om statens tjenestemænd i Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1291 af 14. november 2015, foretages følgende ændringer:

1. *Overskriften* til kapitel 7 affattes således:

»Kapitel 7

Særbestemmelse om dommere og andre tjenestemandsansatte jurister samt kredsdommere ved Grønlands retsvæsen«.

2. I § 34, stk. 2, ændres »65 år« til: »70 år«.

3. I § 34, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

»Dette gælder også for kredsdommere ved Grønlands retsvæsen.«

Social-, Bolig- og Ældreministeriet

§ 4

I lov for Grønland om børns retsstilling, jf. lovbekendtgørelse nr. 805 af 30. juni 2015, foretages følgende ændringer:

1. § 21, stk. 1, 2. pkt., og § 22, stk. 1, 4. pkt., ophæves.

2. I § 21, stk. 2, ændres »en efterlevende« til: »den længstlevende«.

3. I § 22, stk. 3, ændres »Skifteretten« til: »Retten«.

4. § 23 ophæves.

§ 5

I lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, som sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 307 af 14. maj 1993, som ændret ved kongelig anordning nr. 321 af 26. april 1996, kongelig anordning nr. 197 af 7. marts 2016 og kongelig anordning nr. 679 af 6. juni 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 25, stk. 1, ændres »efterlevende« til: »længstlevende«.

2. § 25, stk. 4, ophæves.

3. I § 26 ændres »en efterlevende« til: »den længstlevende«.

§ 6

I lov nr. 150 af 31. marts 1993 om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets retsvirkninger, som ændret ved § 2 i lov nr. 103 af 3. februar 2016, foretages følgende ændringer:

1. § 23 affattes således:

»§ 23. Har en ægtefælle ved vanrøgt af sine økonomiske anliggender, ved misbrug af sin rådighed over fælleseje eller på anden uforsvarlig måde i væsentlig grad formindsket den del af fællesboet, hvorover den pågældende råder, kan den anden ægtefælle forlange vederlag herfor af det beholdne fællesbo eller, hvis dette ikke er tilstrækkeligt, af den førstnævnte ægtefælles særeje for halvdelen af det manglende beløb. Den anden ægtefælles arvinger har ret til sådant vederlag af det beholdne fælleseje eller, hvis dette ikke er tilstrækkeligt, af den førstnævnte ægtefælles fuldstændige særeje for halvdelen af det manglende beløb.

Stk. 2. En ægtefælle har ligeledes ret til sådant vederlag, såfremt den anden ægtefælle har anvendt midler af fællesboet til erhvervelse eller forbedring af sit særeje eller af sådanne rettigheder som nævnt i § 15, stk. 2. En ægtefælles arvinger har ret til sådant vederlag, hvis den anden ægtefælle har

anvendt midler af sit fælleseje eller af sit skilsmisssæreje til erhvervelse eller forbedring af sit fuldstændige særeje.

Stk. 3. Har en ægtefælle anvendt midler af sit særeje til bedste for sin bodel, har ægtefællen ret til vederlag herfor af bodelen. En ægtefælles arvinger har ret til sådant vederlag, hvis ægtefællen har anvendt midler af sit fuldstændige særeje til forbedring af sin bodel eller af sit skilsmisssæreje.«

2. § 40, stk. 2, affattes således:

»*Stk. 2.* Afgørelser truffet af retten kan kæres efter reglerne om kære af civile sager i retsplejelovens kapitel 43.«

3. § 41 ophæves.

4. § 42 affattes således:

»§ 42. Hvad der udlægges en ægtefælle på skifte efter en bosondring eller tilfalder denne efter formuefællesskabets ophør, jf. § 51 i lov om ægtefælleskifte m.v., som sat i

kraft for Grønland ved kongelig anordning, bliver dennes fuldstændige særeje.«

5. Kapitel 6 ophæves.

§ 7

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2023, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelse af lovens § 2, nr. 4, 6 og 8, og §§ 4-6.

Stk. 3. Lovens § 2, nr. 16-18, og 20, finder ikke anvendelse i kriminalsager, hvor der er foretaget forkyndelse af indkaldelse for tiltalte før lovens ikrafttræden. Sådanne kriminalsager behandles efter de hidtil gældende regler.

Stk. 4. Lovens § 2, nr. 21, finder ikke anvendelse i kriminalsager, hvor der afsiges udeblivelsesdom efter retsplejelovens § 453, stk. 3, før lovens ikrafttræden. Sådanne kriminalsager behandles efter de hidtil gældende regler.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse i Grønland

2.1.2. *Straffelovrådets overvejelser om indførelse af en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse i den danske straffelov*

2.1.2.1. *Den dagældende voldtægtsbestemmelse i den danske straffelovs § 216, stk. 1*

2.1.2.2. *Terminologien frivillighed og samtykke*

2.1.2.3. *Gerningsmomenter*

2.1.2.4. *Tilregnelser og bevisbyrde*

2.1.2.5. *Forholdet til andre seksualforbrydelser*

2.1.3. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

2.2. Anvendelse af digital kommunikation i kriminalretsplejen

2.2.1. *Gældende ret*

2.2.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

2.3. Tilståelsessager

2.3.1. *Gældende ret*

2.3.1.1. *Tilståelsessager i retten*

2.3.1.2. *Udenretlig bøvedtagelse*

2.3.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

2.3.2.1. *Tilståelsessager i retten*

2.3.2.2. *Udenretlig bøvedtagelse*

2.4. Udeblivelsesdomme i kriminalsager

2.4.1. *Gældende ret*

2.4.1.1. *Behandling af sager om udeblivelse*

2.4.1.2. *Beskikkelse af forsvarer i sager om udeblivelse*

2.4.1.3. *Bevismidler under sager om udeblivelse*

2.4.1.4. *Domsafsigelse i sager om udeblivelse*

2.4.1.5. *Genoptagelse af sager om udeblivelse*

2.4.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

2.4.2.1. *Behandling af sager om udeblivelse*

2.4.2.2. *Beskikkelse af forsvarer i sager om udeblivelse*

2.4.2.3. *Bevismidler under sager om udeblivelse*

2.4.2.4. *Domsafsigelse i sager om udeblivelse*

2.4.2.5. *Genoptagelse af sager om udeblivelse*

2.5. Pligtig afgangsalder for dommere og kredsdommere m.v.

2.5.1. Gældende ret

2.5.1.1. *Dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved Grønlands retsvæsen*

2.5.1.2. *Kredsdommere*

2.5.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.5.2.1. *Dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved Grønlands retsvæsen*

2.5.2.2. *Kredsdommere*

2.6. Overførsel af kompetence i visse skiftesager fra kredsretterne til Retten i Grønland

2.6.1. *Gældende ret*

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

3. Konsekvenser for opfyldelse af FN's verdensmål

4. Ligestillingsmæssige konsekvenser

5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

9. Klimamæssige konsekvenser

10. Forholdet til EU-retten

11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

12. Sammenfattende skema

1. Indledning

Regeringen ønsker et tæt og løsningsorienteret samarbejde med Grønland. Derfor arbejder regeringen for, at standarden på danske ansvarsområder i Grønland følger standarden i Danmark – med respekt for de forhold og forskelle, der er mellem landene.

Som led i dette arbejde har Justitsministeriet udarbejdet et forslag til en række ændringer af bl.a. kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland. Lovforslaget udspringer primært af ønsker fra Naalakkersuisut, hvilket Inatsisartut har tilsluttet sig enstemmigt.

Lovforslaget har *for det første* til formål at indføre en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse. Den gældende voldtægtsbestemmelse i kriminalloven forudsætter, at gerningsmanden har anvendt nærmere opregnede tvangsmidler, eller at offeret har været i en tilstand eller situation, hvor den pågældende har været ude af stand til at modsætte sig handlingen. Voldtægt handler ikke om tvang eller pligt til at sige fra. Tværtimod handler det om, hvorvidt parterne af egen fri vilje samtykker i en seksuel aktivitet. Begge parter skal samtykke, og samtykket skal foreligge under hele samlejet eller det andet seksuelle forhold. Ellers er det voldtægt – og det gælder også i parforhold. Med lovforslaget foreslås

navnlig en udvidelse af det kriminaliserede område i kriminallovens § 77, stk. 1 og 2. Herefter vil samleje eller andet seksuelt forhold med en person, som ikke samtykker heri, være voldtægt.

Lovforslaget har *for det andet* til formål at effektivisere behandlingen af kriminalsager, herunder at der sker en hensigtsmæssig anvendelse af ressourcerne hos politiet, anklagemyndigheden og domstolene i Grønland, og at teknologiens muligheder anvendes til at gøre arbejdsgange tidssvarende. Det foreslås derfor at indføre hjemmel til, at der kan anvendes digital kommunikation i kriminalretsplejen. Det foreslås videre, at der indføres regler om behandling af tilståelsessager, således at der f.eks. kan afsiges såkaldte straksdomme. Med lovforslaget lægges der derfor op til, at der indføres et nyt afsnit i retsplejeloven, som indeholder reglerne for tilståelsessager og for udenretlig bøvedtagelse. Der lægges i den forbindelse bl.a. op til, at der skabes hjemmel til at udvide muligheden for at vedtage og betale en bøde på stedet.

Herudover foreslås det at udvide adgangen til at afsige udeblivelsesdomme i kriminalsager. Den foreslåede ændring medfører, at domstolene i sager, hvor der ikke er tale om anden foranstaltning end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse og erstatning, ikke blot kan, men *skal* behandle kriminalsagen, som om tiltalte havde tilstået, og afgøre sagen

uden videre bevisførelse, hvis tiltalte udebliver uden oplyst lovligt forfald.

Lovforslaget har for *det tredje* til formål at ændre lov om statens tjenestemænd i Grønland med henblik på at hæve den pligtige afgangsalder for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved Grønlands retsvæsen fra 65 år til 70 år samt at indføre en tilsvarende pligtig afgangsalder for kredsdommere. Ændringen indebærer, at dommere og andre tjenestemandsansatte jurister samt kredsdommere fremover vil skulle afskediges fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år. Dette svarer til reglerne om pligtig afgangsalder for dommere m.v. i Danmark.

For *det fjerde* har Naalakkersuisut vurderet, at der er behov for at modernisere og styrke arve- og skiftesagsbehandlingen i Grønland. Som følge heraf indledtes der i 2018 drøftelser om udformningen af en ny arve- og skiftelovgivning for Grønland i en arbejdsgruppe bestående af Domstolsstyrelsen, Retten i Grønland, Grønlands Landsret og Justitsministeriet.

Justitsministeriet har på baggrund af arbejdsgruppens drøftelser og efter anmodning fra Naalakkersuisut udarbejdet udkast til kongelige anordninger om ikrafttræden for Grønland af lov nr. 515 af 6. juni 2007 (arveloven) med senere ændringer, lov nr. 594 af 14. juni 2011 (ægtefælleskifteloven), lov nr. 383 af 22. maj 1996 (dødsboskifteloven) med visse senere ændringer samt lov nr. 482 af 18. juni 1999 (Ændringer som følge af lov om skifte af dødsboer) for så vidt angår de ændringer, der vedrører konkursloven. Formålet med dette lovforslag er at gennemføre de ændringer af henholdsvis retsplejelov for Grønland og den familieretlige lovgivning for Grønland, som ikraftsættelsen for Grønland af de førnævnte love nødvendiggør.

Udkastene til kongelige anordninger om ikraftsættelse for Grønland af de førnævnte love er vedtaget af Inatsisartut den 18. maj 2022. Det forudsættes, at anordningerne og de ændringer, som foreslås gennemført med dette lovforslag, træder i kraft samtidig.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse i Grønland

2.1.1. Gældende ret

Efter § 77, stk. 1, nr. 1 og 2, i kriminalloven dømmes for voldtægt den, der tiltvinger sig samleje eller andet seksuelt forhold ved vold eller trussel om vold (nr. 1), eller skaffer sig samleje eller andet seksuelt forhold med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (nr. 2).

Efter § 77, stk. 1, nr. 3, i kriminalloven dømmes for voldtægt den, der har samleje med et barn under 12 år. Her er samlejet i sig selv kriminaliseret, og det er således ikke en forudsætning for kriminalretligt ansvar, at der er foretaget en handling som beskrevet i § 77, stk. 1, nr. 1 og 2, eller § 77, stk. 2.

Herudover dømmes efter § 77, stk. 2, for voldtægt den, der, uden at forholdet falder under stk. 1, skaffer sig samleje eller andet seksuelt forhold ved ulovlig tvang, jf. § 91.

Efter § 77, stk. 3, i kriminalloven, skal der ved fastsættelse af foranstaltning for voldtægt lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen, når den er begået mod en person under 18 år.

Kriminallovens § 77, stk. 1 og 2, finder anvendelse på samleje og andet seksuelt forhold. Det følger af bemærkningerne til § 77 i kriminalloven, jf. Folketingstidende 2018-19, A, L 123 som fremsat, side 20, at samleje efter bestemmelsen, omfatter både vaginalt og analt samleje.

Som eksempler på andet seksuelt forhold end samleje kan efter omstændighederne nævnes oralt seksuelt forhold, kys mv. på kønsdele, indføring af fingre eller genstande i skede eller anus og manipulation af kønsdele.

Som anført ovenfor er det efter § 77, stk. 1, nr. 1, i kriminalloven kriminaliseret at tiltvinge sig samleje eller andet seksuelt forhold ved vold eller trussel om vold. Dermed skal der være en årsagssammenhæng mellem voldsudøvelsen eller truslen om vold og samlejet eller det seksuelle forhold. Dette krav indebærer, at handlingen er gennemført mod den forurettedes vilje, jf. Folketingstidende 2018-19, A, L 123 som fremsat, side 7.

Vold omfatter fysisk magtanvendelse både i form af mekanisk tvang (f.eks. hvor gerningsmanden i kraft af større fysisk styrke gennemtvinger samleje, eller hvor en eller flere holder offeret, mens en anden gennemfører samleje) og i form af kompulsiv tvang (f.eks. hvor slag eller anden magtanvendelse bevirker, at offeret opgiver videre modstand). Den blotte fastholdelse af offeret udgør således vold omfattet af bestemmelsen.

Det følger af praksis, at vold efter kriminallovens § 77, stk. 1, nr. 1, også omfatter generelt mildere former for vold. Som eksempler på vold, som er omfattet af kriminallovens § 77, stk. 1, nr. 1, kan nævnes det at fastholde eller gribe fat om forurettede, at tvinge forurettedes ben fra hinanden, og at lægge sig på forurettede. Det er således ikke en betingelse, at der er anvendt omfattende vold eller trusler, ligesom der også kan være tale om mere eller mindre stiltiende trusler, herunder en i situationen liggende trussel om vold.

Efter kriminallovens § 77, stk. 2, er det kriminaliseret at skaffe sig samleje ved anden ulovlig tvang. Tvangen skal være omfattet af kriminallovens § 91, uden at der er tale om vold eller trussel om vold.

Det følger af bestemmelsens forarbejder, jf. Folketingstidende 2007-08, A, side 1658 og Folketingstidende 2018-19, A, L 123 som fremsat, side 7, at bestemmelsen omfatter samleje eller andet seksuelt forhold opnået ved anvendelse af mindre alvorlige tvangsmidler end vold eller trussel om vold. De tvangsmidler, der er nævnt i kriminallovens § 91, er – ud over vold og trussel om vold – bl.a. trussel om betydelig skade på gods, trussel om frihedsberøvelse eller trussel om at fremsætte sigtelse for kriminaliseret eller ærerørigt forhold eller om at åbenbare privatlivet tilhørende forhold.

Efter kriminallovens § 77, stk. 1, nr. 2, dømmes den, der skaffer sig samleje eller andet seksuelt forhold med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. Bestemmelsen har kun selvstændig betydning, hvor forurettede ikke er hensat i den hjælpeløse tilstand ved vold eller trussel om vold. Er hensættelsen sket ved vold eller trussel om vold med forsæt til at opnå samleje, er forholdet allerede omfattet af § 77, stk. 1, nr. 1.

Det følger af bestemmelsens forarbejder, jf. Folketingstidende 2018-19, A, L 123 som fremsat, side 7, at de »tilstande«, der er omfattet af 2. led, er søvn, bevidstløshed, stærk beruselse, hypnotisk trance, fysisk lammelse og lignende.

»Situationer«, der er omfattet af nr. 2, kan betegnes som overrumplingstilfælde. Bestemmelsen tager sigte på konkrete situationer, hvor gerningsmanden har mulighed for at overrumple forurettede og begynde et samleje eller andet seksuelt forhold, før offeret kan nå at reagere. Det drejer sig i praksis navnlig om tilfælde, hvor forurettede er afklædt, og hvor gerningsmanden har en legitim anledning til forholdsvis intime berøringer, men hvor gerningsmanden overskrider grænsen for, hvad der er fagligt begrundet i situationen. Som eksempler på sådanne situationer kan nævnes bistand til personlig hygiejne, lægeundersøgelse og massage, jf. Folketingstidende 2018-19, A, L 123 som fremsat, side 7.

Kriminalretligt ansvar efter § 77, stk. 1, nr. 2, er ikke betinget af, at forholdet kan karakteriseres som udnyttelse, men der skal dog være tale om, at gerningsmanden »skaffer sig» samleje eller andet seksuelt forhold, hvilket er snævrere end blot at »have» samleje.

Overtrædelse af kriminallovens § 77, stk. 1 og 2, forudsætter, at gerningsmanden har handlet forsætligt i relation til alle led i gerningsindholdet i bestemmelsen.

Overtrædelser af § 77 foranstaltes afhængig af forbrydelsens alvor og gerningsmandens personlige forhold, idet der er tale om handlinger, som varierer i grovhed. Derved kan der udmåles foranstaltninger på hele foranstaltningsspektret.

Kriminalloven er som udgangspunkt baseret på det såkaldte gerningsmandsprincip, jf. den Grønlandske Retsvæsenkommissions betænkning nr. 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen (herefter Retsvæsenkommissionens betænkning), bind I, side 121 ff. Dette indebærer, at retten ved valget af foranstaltning i vid udstrækning skal tage hensyn til den enkelte gerningsmands personlige og sociale forhold, herunder hvad der må antages at ville kunne afholde vedkommende fra at begå ny kriminalitet, jf. § 121, stk. 1, nr. 2. Der skal imidlertid også tages hensyn til gerningens beskaffenhed og samfundets interesse i at modvirke kriminalitet af den pågældende art, jf. § 121, stk. 1, nr. 1.

Ved lov nr. 572 af 10. maj 2022 blev § 77 i kriminalloven ændret med henblik på at skærpe foranstaltningsniveauet for voldtægt af personer under 18 år.

Ændringen medførte, at der skal lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen, når den er begået mod en person under 18 år. Med loven blev det forudsat, at der sker en forhøjelse på 50 pct. af foranstaltningsniveauet for voldtægt af mindreårige dvs. personer under 18 år. Dette indebærer, at en sag, der efter tidligere gældende ret skulle afgøres med anstaltsanbringelse i 1 år, afgøres med anstaltsanbringelse i 1 år og 6 måneder. En sag, som efter tidligere gældende ret skulle afgøres med anstaltsanbringelse i 2 år, afgøres med anstaltsanbringelse i 3 år.

Der vil i almindelighed være grundlag for at udmåle en skærpet foranstaltning, hvis der som led i voldtægten er udøvet betydelig vold, hvis voldtægten har strakt sig over længere tid eller er begået af flere gerningsmænd, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem og her begår voldtægt. Der vil omvendt kunne være grundlag for at udmåle en kortere foranstaltning end de angivne udgangspunkter, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje eller om forsøg.

2.1.2. Straffelovrådets overvejelser om indførelse af en samtykket baseret voldtægtsbestemmelse i den danske straffelov

2.1.2.1. Den dagældende voldtægtsbestemmelse i den danske straffelovs § 216, stk. 1

Det fremgår af Straffelovrådets betænkning nr. 1574/2020 om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse (herefter »betænkningen«), at Straffelovrådet overvejede, om den dagældende voldtægtsbestemmelse i den danske straffelovs §

216, stk. 1, som i vidt omfang svarer til kriminallovens § 77, stk. 1, nr. 1 og 2, og stk. 2, i tilstrækkelig grad afspejlede den seksuelle selvbestemmelsesret.

En gennemgang af alle i Danmark afsagte domme vedrørende voldtægt i perioden fra den 1. juli 2016 til den 1. juli 2019 påviste efter Straffelovrådets opfattelse, at den dagældende danske lovgivning havde ført til flere frifindende domme, hvis rimelighed, vurderet ud fra den seksuelle selvbestemmelsesret, kunne diskuteres.

Straffelovrådet anførte, at gennemgangen af retspraksis viste, at den dagældende danske lovgivning kun dækkede en del af de tilfælde, hvor der forelå ufrivillighed. Efter Straffelovrådets opfattelse afspejlede den dagældende bestemmelse i straffelovens § 216, stk. 1, og den retspraksis, der knyttede sig hertil, derfor ikke i tilstrækkelig grad det forhold, at seksuelle handlinger altid skal være frivillige for de involverede parter, og at enhver har en ubetinget ret til seksuel selvbestemmelse og seksuel integritet.

Selv om det allerede efter ordlyden af den dagældende bestemmelse kunne siges at indgå, at handlingen var gennemført uden et gyldigt samtykke, jf. kravet om tiltvingelse ved vold, tvang mv., viste retspraksis, at der kunne forekomme situationer, hvor et samleje havde været ufrivilligt, og forurettede havde givet udtryk for ufrivilligheden, men hvor samlejet ikke ville kunne straffes efter den dagældende lovgivning, fordi der ikke var anvendt tvangsmidler eller lignende. Efter Straffelovrådets opfattelse er sådanne situationer af en sådan art og alvor, at handlingen bør straffes som voldtægt. Straffelovrådet lagde i den forbindelse vægt på den krænkelse af forurettedes integritet og seksuelle selvbestemmelsesret, som også foreligger i denne type situationer.

Efter Straffelovrådets opfattelse bør det afgørende for straf efter straffelovens § 216 således ikke være, om der i forbindelse med samlejet er anvendt tvangsmidler, eller om forurettede ikke har været i stand til at modsætte sig handlingen, men om den seksuelle handling var frivillig.

Et enigt Straffelovråd fandt på den baggrund, at straffelovens § 216 burde ændres, således at bestemmelsen dækker enhver form for ufrivillighed. Straffelovrådet anførte i den forbindelse, at en sådan udvidelse af det straffbare område ville gøre det klart, at seksuelle handlinger altid skal være frivillige for de involverede parter. Lovændringen kunne samtidig bidrage til en generel forståelse af, hvor grænserne går mellem acceptabel seksuel adfærd og strafbar seksuel adfærd, og ville medvirke til at tydeliggøre det strafferetlige værn, som består i beskyttelsen af den seksuelle selvbestemmelsesret og den seksuelle integritet. Endvidere ville lovændringen kunne medvirke til at markere samfundets afstandtagen fra seksuelle handlinger, som ikke er baseret på frivillighed.

Straffelovrådet foreslog derfor en udvidelse af det straffbare område efter straffelovens § 216, stk. 1, således at det ikke længere skulle være et krav, at gerningsmanden havde anvendt bestemte tvangsmidler, eller at forurettede havde været i en nærmere bestemt tilstand eller situation.

Straffelovrådet overvejede, om ordet ”voldtægt” også burde anvendes efter en udvidelse af det straffbare område ved indførelse af en bestemmelse baseret på frivillighed eller samtykke, eller om der burde anvendes en anden betegnelse for sådanne overgreb.

Det var Straffelovrådets opfattelse, at samleje med en person, der ikke deltager frivilligt, udgør en så grov integritetskrænkelse for den forurettede, at det bør betegnes som ”voldtægt”, uanset om gerningsmanden har anvendt vold eller trusler, eller om den forurettede har været i en tilstand eller situation, hvor den pågældende var ude af stand til at modsætte sig handlingerne. Overgrebet indebærer således, uanset midlerne, en alvorlig krænkelse af den forurettedes selvbestemmelsesret og integritet.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 125-129 og 140-141.

2.1.2.2. Terminologien frivillighed og samtykke

Straffelovrådet overvejede, hvilken terminologi der konkret burde anvendes ved affattelsen af § 216, stk. 1, i straffeloven. Straffelovrådets overvejelser herom koncentrerede sig særligt om begrebet ”frivillighed”, som er anvendt i kommissoriet, og som er grundbetingelsen i den svenske voldtægtslovgivning, samt begrebet ”samtykke”, der er anvendt i flere andre landes lovgivning, jf. betænkningen, kapitel 4.

Straffelovrådet anførte, at da hverken frivillighed eller samtykke har en klar definition eller afgrænsning i en strafferetlig kontekst, var det nødvendigt konkret at definere, hvad der skulle forstås ved den anvendte terminologi i en seksuel kontekst.

Et flertal af Straffelovrådets medlemmer fandt, at en ny voldtægtsbestemmelse burde baseres på et kriterium om frivillighed, mens et mindretal fandt, at bestemmelsen burde konstitueres omkring samtykke.

Flertallet pegede bl.a. på, at det efter flertallets opfattelse var umiddelbart forståeligt, at seksuelle forhold skal være frivillige, mens samtykke ledte tankerne hen på, at en række formaliserede krav skal være opfyldt. Flertallet anførte i den forbindelse, at lovens ordlyd med et krav om samtykke således ville kunne antyde en videregående kriminalisering, end der var grundlag for. Flertallet pegede endvidere på, at der nok var påvist et klart behov for at udvide den gældende

kriminalisering og for i mange situationer at pålægge den, der tager initiativ til samleje eller andet seksuelt forhold, en forpligtelse til at sikre sig, at den anden person er indforstået hermed, men at der på den anden side måtte tages højde for, at der er situationer, hvor der efter de konkrete omstændigheder er en formodning for frivillighed, og hvor det er rimeligt at forvente, at den anden person siger fra, hvis vedkommende ikke er indforstået med samleje. Flertallet var således af den opfattelse, at der med en samtykkebaseret bestemmelse i passivitetssituationer – afhængig af, hvordan ordningen nærmere udformes – ville kunne påhvile den initiativtagende part en videre forpligtelse til at sikre, at den anden part samtykker, hvis vedkommende forholder sig passiv, end ved en frivillighedsbaseret bestemmelse. Passivitet ville således kunne være udtryk for et manglende samtykke, mens det er mere åbent, om passivitet er udtryk for ufrivillighed eller frivillighed. Endelig pegede flertallet på, at det med terminologien samtykke yderligere ville skulle vurderes, om et sådant samtykke blev afgivet frivilligt. Flertallet anførte i den forbindelse, at der således kunne forekomme tilfælde, hvor der foreligger et samtykke, men hvor dette ikke var afgivet frivilligt, og det derfor under alle omstændigheder ville være nødvendigt at foretage en vurdering af frivilligheden, selv om samtykke skulle anvendes som terminologi.

Flertallet fandt i øvrigt, at begrebet frivillighed bedre imødekom intentionen bag den foreslåede voldtægtsbestemmelse, som er at understrege, at ethvert individ har ret til seksuel selvbestemmelse, og at enhver seksuel handling skal basere sig på gensidig frivillighed.

Mindretallet pegede bl.a. på, at en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse ville udvide det strafbare område til lige netop de strafværdige forhold, som lovgivningen ikke gav mulighed for at straffe. Mindretallet anførte endvidere, at samtykke henviser til en form for enighed mellem parterne og dermed er noget gensidigt, mens frivillighed peger i retning af den enes efterkommelse af den andens ønske. Efter mindretallets opfattelse ville manglende frivillighed forudsætte, at offeret siger fra, mens samtykke i højere grad forudsætter, at offeret siger til. Afklaringspligten ville således med en samtykkebaseret bestemmelse i højere grad blive lagt på den person, der tager initiativ til et samleje. Mindretallet pegede endvidere på, at det var afgørende, at bestemmelsen blev bygget op på en måde, der medførte, at det blev klart, at samtykket skal angå selve samlejet, og at det ikke er en forudsætning for domfældelse, at offeret har gjort modstand. Endelig pegede mindretallet på, at det efter mindretallets opfattelse var nødvendigt med en mere tydelig ændring af voldtægtsbestemmelsen, hvis det strafferetlige værn skulle styrkes, og at en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse med et klart gerningsindhold ville være velegnet til at bidrage til en generel forståelse af, hvor grænserne går mellem acceptabel seksuel adfærd og strafbar seksuel adfærd.

Frivillighed kunne efter flertallets opfattelse komme til udtryk gennem ord eller handling eller fremgå af den konkrete situation og sammenhæng.

Efter mindretallets opfattelse måtte det afhænge af en konkret og samlet vurdering, om deltagelse i samleje kan anses for at være sket med samtykke. Der stilles således ikke krav om, at samtykke skal være udtrykt direkte eller i øvrigt på en bestemt måde.

Om flertallets og mindretallets nærmere overvejelser om begreberne frivillighed og samtykke henvises der til betænkningen side 135-140, 176-183 og 188-191.

2.1.2.3. Gerningsmomenter

Straffelovrådet overvejede, om de gerningsmomenter, som var oplyst i den dagældende bestemmelse i straffelovens § 216, stk. 1, burde indgå direkte i bestemmelsen (straffelovens § 216, stk. 1) som omstændigheder, der udelukker frivillighed eller samtykke.

Et flertal af Straffelovrådets medlemmer foreslog, at disse situationer blev medtaget direkte i en ny voldtægtsbestemmelse som tilfælde, hvor der ikke foreligger frivillighed. Et mindretal af Straffelovrådets medlemmer foreslog, at disse situationer blev medtaget direkte i en ny voldtægtsbestemmelse som særligt skærpende omstændigheder ved strafudmålingen.

Den foreslåede nyaffattelse af straffelovens § 216, stk. 1, indebar efter Straffelovrådets opfattelse ikke på noget punkt en indskrænkning af den strafferetlige beskyttelse efter den gældende bestemmelse i § 216, stk. 1. Det ville således fortsat være strafbart at tiltvinge sig samleje ved vold eller trussel om vold, eller at skaffe sig samleje ved ulovlig tvang, jf. § 260, eller med en person, som befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Der henvises til i øvrigt til betænkningen side 158-159 og 161 og 191.

2.1.2.4. Tilregnelser og bevisbyrde

Straffelovrådet overvejede herudover spørgsmålet om tilregnelser, bevisbyrde og bevisvurdering.

Med hensyn til tilregnelser var det Straffelovrådets opfattelse, at der ikke var fornødent grundlag for at kriminalisere uagtsom voldtægt. De betænkeligheder, der kunne rejses i forhold til en sådan kriminalisering, jf. Straffelovrådets be-

tænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser, forelå efter Straffelovrådets opfattelse uændret.

Straffelovrådet bemærkede i den forbindelse, at retten ved uagtsomhed ville skulle vurdere, hvad gerningsmanden burde vide under de givne omstændigheder. Uagtsomhed indebærer således en normativ vurdering, der kan være subjektivt præget, og hvori individuel seksualmoral kan indgå. Efter Straffelovrådets opfattelse ville en sådan regulering svække forudsigeligheden i forhold til, hvilken adfærdsnorm de konkrete handlinger vil blive bedømt ud fra, og ville derfor risikere at svække gerningsmandens retssikkerhed. Retsikkerhedshensyn talte således for at kræve forsæt som tilregnelser på seksuallivets område.

Straffelovrådet bemærkede, at der med de foreslåede ændringer af straffelovens § 216 ville ske en udvidelse af det strafbare område for voldtægt, så det ville omfatte den, der har samleje med en person, der ikke deltager frivilligt eller ikke samtykker. Det ville ikke længere være et krav, at gerningsmanden havde anvendt vold, trussel om vold eller anden ulovlig tvang, eller at den forurettede befandt sig i en tilstand eller en situation, i hvilken den pågældende var ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Udvidelsen af det strafbare område indebar efter Straffelovrådets opfattelse, at der ikke var behov for en uagtsomhedsbestemmelse.

Hertil kom, at det efter Straffelovrådets opfattelse fortsat ikke kunne afvises, at der ville være en reel risiko for en nedsubsumering i retspraksis, hvis der blev indført en bestemmelse om uagtsom voldtægt.

Ved en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, som blev foreslået af flertallet, og ved en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse, som blev foreslået af mindretallet, vil det derfor fortsat være et krav, at der hos gerningsmanden er forsæt til alle gerningsmomenter i bestemmelsen. Det betyder, at gerningsmanden skal have forsæt til at have samleje med en person, der enten ikke deltager frivilligt eller ikke samtykker. Det er således ikke tilstrækkeligt, at gerningsmanden burde vide, at samlejet var ufrivilligt, eller at forurettede ikke samtykkede.

Kan det objektivt konstateres, at der er tale om et ufrivilligt samleje, eller et samleje, der er gennemført uden samtykke, bliver spørgsmålet, om gerningsmanden havde forsæt hertil. I den forbindelse vil det have betydning, om gerningsmanden havde grund til at tro, at forurettede deltog frivilligt eller samtykkede i samlejet.

Med hensyn til bevisbyrde ville denne efter både flertallets

og mindretallets forslag til nyaffattelser af straffelovens § 216, stk. 1, fortsat påhvile anklagemyndigheden.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 154-156, 166-167, 183-185 og 191-192.

2.1.2.5. Forholdet til andre seksualforbrydelser

Straffelovrådet overvejede, hvordan en ny voldtægtsbestemmelse skal forholde sig til straffelovens § 216, stk. 2, og §§ 218-223, som i hovedtræk svarer til kriminallovens 77, stk. 1, nr. 3, og kriminallovens §§ 79 og 80, herunder om bestemmelserne som en konsekvens af nyaffattelsen af straffelovens § 216, stk. 1, burde ophæves, eller om der burde opretholdes en selvstændig kriminalisering heraf med henblik på, at sådanne overtrædelser ikke skal betragtes som voldtægt.

Det var Straffelovrådets opfattelse, at kriminaliseringen i de pågældende bestemmelser burde opretholdes ved siden af de foreslåede alternative nyaffattelser af § 216, stk. 1.

Straffelovrådet bemærkede, at hvis gerningsindholdet i en eller flere af de ovennævnte bestemmelser er opfyldt, og hvis samlejet eller det seksuelle forhold kan karakteriseres som ufrivilligt eller gennemført uden samtykke, vil der efter omstændighederne kunne blive tale om, at der skal straffes i sammenstød med straffelovens § 216, stk. 1, i den affattelse, som bestemmelsen måtte få, hvis flertallets eller mindretallets lovudkast vedtages.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 141-146.

2.1.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Justitsministeriet finder, at Straffelovrådets overvejelser om behovet for at ændre voldtægtsbestemmelsen i den danske straffelov også gør sig gældende for kriminalloven

Efter Justitsministeriets opfattelse vil såvel en voldtægtsbestemmelse baseret på frivillighed som en voldtægtsbestemmelse baseret på samtykke medvirke til at tydeliggøre det kriminalretlige værn mod indgreb i den seksuelle selvbestemmelsesret og den seksuelle integritet. Samtidig vil begge forslag kunne medvirke til at markere samfundets afstandtagen fra seksuelle handlinger, som ikke er frivillige, og dermed bidrage til en generel holdningsændring i samfundet.

Justitsministeriet bemærker endvidere, at ved både frivillighed og samtykke vil anklagemyndigheden skulle bevise, at der ikke forelå frivillighed, henholdsvis ikke var samtykket. Der skal således i begge tilfælde føres bevis for fraværet

af noget, henholdsvis fraværet af frivillighed og fraværet af samtykke. Der vil således efter ministeriets vurdering ikke i forhold til bevisførelsen i voldtægtsager – eller i forhold til den anklagedes retssikkerhed – være nogen forskel på, om der vælges en frivilligheds- eller en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse.

Der, hvor de to foreslåede bestemmelser imidlertid efter Justitsministeriets opfattelse vil kunne føre til et forskelligt resultat, er i visse passivitetssituationer. Med en samtykkebaseret bestemmelse vil der i passivitetssituationer kunne påhvile den initiativtagende part en videre forpligtelse til at sikre, at den anden part samtykker, hvis vedkommende forholder sig passiv, end ved en frivillighedsbaseret bestemmelse.

En ny voldtægtsbestemmelse skal sikre et styrket fokus på den seksuelle selvbestemmelsesret og sende et klart signal om, at voldtægt ikke handler om tvang eller pligt til at sige fra. Det bør derfor også være klart, at den initiativtagende part generelt har et ansvar for at sikre, at den eller de andre parter samtykker i samlejet.

På den baggrund finder Justitsministeriet på samme måde som for Danmark, at en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse for Grønland er bedre egnet til at sikre den seksuelle selvbestemmelsesret end en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse.

Det foreslås derfor, at kriminallovens § 77, stk. 1, nyaffattes, så det fremover bliver kriminaliseret at gennemføre samleje med en person, som ikke samtykker heri

Et samtykke skal gives frivilligt og være udtryk for den pågældendes frie vilje bedømt ud fra omstændighederne ved den konkrete situation.

Voldtægt handler ikke om tvang eller pligt til at sige fra. Tværtimod handler det om, hvorvidt parterne af egen fri vilje samtykker i en seksuel aktivitet. Begge parter skal samtykke, og samtykket skal foreligge under hele samlejet. Ellers er det voldtægt, og det gælder også i parforhold.

Samtykke kan komme til udtryk gennem ord eller handling. Der stilles ikke krav om, at samtykke skal være udtrykt direkte eller i øvrigt på nogen bestemt måde. Samtykke efter voldtægtsbestemmelsen skal således vurderes uformaliseret og ud fra en konkret og samlet vurdering.

Samtykke i seksuelle relationer kan komme til udtryk på forskellige måder og i forskellige former.

Der må som udgangspunkt være en formodning for, at en

person, der samtykker i et samleje eller andet seksuelt forhold, ikke blot forholder sig helt passivt, men deltager i et eller andet omfang.

Handlinger, der kan være udtryk for et samtykke til samleje eller andet seksuelt forhold, vil f.eks. kunne være kys, berøringer, nydende lyde eller relevante bevægelser, f.eks. at man vender sig mod den anden person, selv hjælper til med at tage sit undertøj af, udfører samlejebevægelser eller lignende.

Det forekommer, at en person, der udsættes for f.eks. et seksuelt overgreb, agerer ud fra en ubevidst frygtbettinget tilstand, hvor vedkommende ikke gør modstand ("fryser"). Dette kan give sig udslag i f.eks. dissociation eller tonisk immobilitet, hvor vedkommende ikke vil kunne tale eller bevæge sig, men der ses også eksempler på, at forurettedes krop er i en sådan frygttilstand (kører på "autopilot"), så vedkommende fysisk kan fungere (f.eks. vende sig om eller foretage seksuelle handlinger, hvis forurettede bliver bedt om det), uden at dette er udtryk for forurettedes frie vilje. Dette vil både kunne forekomme før og under et samleje eller i forbindelse med andet seksuelt forhold end samleje. I en sådan tilstand er passivitet fra den forurettedes side således ikke et udtryk for samtykke eller for en bevidst strategi eller handling fra forurettedes side, men et udtryk for frygt. I sådanne tilfælde foreligger der aldrig samtykke.

Når der ses bort fra ovennævnte situationer, vil der ved total passivitet forstås den situation, hvor den ene person ikke foretager sig nogen form for handling, der kan indikere samtykke eller manglende samtykke til samleje.

I de situationer, hvor der er udvist total passivitet fra den ene persons side, er der en formodning for, at vedkommende ikke samtykker, og derfor må den person, der ønsker samleje eller andet seksuelt forhold gennemført, gøre noget for at sikre sig, at vedkommende samtykker. Også ved total passivitet må det dog afhænge af en konkret og samlet vurdering, om deltagelse i samlejet kan anses for at være sket med samtykke.

Der vil – også ved total passivitet – efter en konkret og samlet vurdering kunne foreligge samtykke. Her vil det naturligt kunne indgå i vurderingen, om parterne tidligere har haft gennemført samleje med samtykke, der er foregået på samme måde, uden at der har været tale om indirekte trusler eller lignende, eller om parterne ikke tidligere har haft nogen seksuel relation.

Der må som udgangspunkt være en formodning for, at en person, der samtykker i et samleje eller andet seksuelt forhold, ikke blot forholder sig helt passivt, men deltager i et eller andet omfang.

I de situationer, hvor samtykke på den ene eller anden måde er kommet til udtryk, men hvor der undervejs udvises passivitet, og der derfor er anledning til at overveje rækkevidden af samtykket, f.eks. om samtykket kun gælder vaginalt samleje, men ikke analt samleje, eller om det kun gælder oralt seksuelt forhold, men ikke vaginalt samleje, vil der ligeledes skulle foretages en konkret og samlet vurdering af, om der af den konkrete situation og sammenhæng fremgår et samtykke til de seksuelle forhold. I den forbindelse vil hensynene, som er nævnt ovenfor, ligeledes kunne indgå i vurderingen.

Om der er samtykket i et samleje eller andet seksuelt forhold beror på, om personen deltager i den seksuelle aktivitet af egen fri vilje. Det afgørende er, at personen har haft mulighed for at tage stilling til, om vedkommende vil deltage i den seksuelle aktivitet.

Det skal i den forbindelse understreges, at det er personens adfærd umiddelbart i sammenhæng med og på tidspunktet for samlejet, som er afgørende for vurderingen af, om der foreligger samtykke. Flirtende adfærd, kys tidligere på aftenen, eller det forhold, at en person er gået med en anden person hjem, kan ikke i sig selv anses som samtykke til et samleje.

Samtykke skal foreligge under hele den seksuelle aktivitet. Det forhold, at en person har givet udtryk for, at den pågældende samtykker i den seksuelle aktivitet, udelukker ikke, at vedkommende senere trækker sit samtykke tilbage.

Et samtykke må – navnlig ud fra retssikkerhedsmæssige hensyn – vurderes objektivt ud fra oplysningerne om personens deltagelse i den seksuelle aktivitet, herunder personens ord og handlinger, og ikke ud fra personens indre overbevisning. Dette indebærer f.eks., at en person, som efter sin indre overbevisning ikke ønsker at deltage i en seksuel aktivitet, men som alligevel vælger at gå med til dette, vil skulle anses for at have samtykket heri.

Det er retten, som efter en samlet vurdering af alle sagens omstændigheder, vil skulle afgøre, om der foreligger et samtykke i det konkrete tilfælde.

Justitsministeriet mener, at forhold som i dag er kriminaliseret efter den gældende bestemmelse i kriminallovens § 77, stk. 1 og 2, også skal anses som voldtægt

Som anført ovenfor foreslås det, at det fremover skal være kriminaliseret at gennemføre samleje eller andet seksuelt forhold med en person, som ikke samtykker heri, og at et samtykke skal gives frivilligt og være udtryk for den pågældendes frie vilje bedømt ud fra omstændighederne ved den konkrete situation.

På den baggrund er det Justitsministeriets vurdering, at de forhold, som i dag er kriminaliseret efter § 77, stk. 1 og 2, i kriminalloven, dvs. hvor samlejet tiltvinges ved vold eller trussel om vold, eller hvor samlejet skaffes ved ulovlig tvang, jf. § 91 i kriminalloven, eller med en person, som befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, fremover vil være omfattet af det udvidede kriminaliserede område, jf. det foreslåede stk. 1.

Der vil således efter Justitsministeriets opfattelse bl.a. ikke kunne foreligge et gyldigt samtykke i de tilfælde, hvor samlejet eller det seksuelle forhold i øvrigt tiltvinges ved vold eller trussel om vold, eller hvor samlejet eller det seksuelle forhold i øvrigt skaffes ved ulovlig tvang, jf. § 91 i kriminalloven, eller med en person, som befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Der er således ikke tilsigtet nogen ændring i kriminaliseringen af disse forhold.

Det bemærkes, at der ikke er tale om en udtømmende opregning af tilfælde, hvor der ikke kan foreligge samtykke.

Justitsministeriet er med hensyn til tilregningskrav, bevisbyrde og bevisvurdering enig med Straffelovrådet

Det vil således også fremover være et krav, at gerningsmanden har handlet forsætligt i relation til alle led i gerningsindholdet i § 77, stk. 1, i kriminalloven. Der ændres i den forbindelse ikke ved, at det er anklagemyndigheden, som bærer bevisbyrden for, at en tiltalt har overtrådt den påståede straffebestemmelse med den påkrævede tilregning.

Justitsministeriet er af de grunde, der er anført af Straffelovrådet, enig i, at der fortsat ikke er grundlag for at kriminalisere uagtsom voldtægt i kriminalloven.

Justitsministeriet mener, at der ikke skal indføres skærpene omstændigheder i kriminallovens § 77.

Det er Justitsministeriets vurdering, at der ikke bør indsættes en særskilt bestemmelse i § 77 i kriminalloven hvorefter de omstændigheder, som i dag er kriminaliseret som voldtægt efter § 77, stk. 1 og 2, skal anses som særligt skærpene omstændigheder ved foranstaltningssudmålingen.

Dette vil efter Justitsministeriets opfattelse indebære, at foranstaltningen generelt vil blive fastsat lavere i de sager, som omfattes af den foreslåede nykriminalisering. En sådan graduering af grovheden og alvoren af de enkelte sager er efter Justitsministeriets opfattelse ikke hensigtsmæssig.

Det bemærkes i øvrigt, at der ved fastsættelse af foranstaltningens niveauet i dag skal lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med en lovovertrædelse, når personen er under 18 år, jf. kriminallovens § 77, stk. 3. Det særlige gerningsmandsprincip i kriminalloven medfører dog, at der ved valget og udmålingen af foranstaltninger fortsat skal ske en konkret vurdering af det enkelte tilfælde, hvor både hensynet til lovovertrædelsens grovhed og gerningsmandens personlige og sociale forhold skal indgå.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet finder, at kriminaliseringen af den nugældende § 77, stk. 1, nr. 3 (den foreslåede § 77, stk. 2) og §§ 78-80 i kriminalloven bør opretholdes ved siden af den foreslåede nyaffattelse af § 77, stk. 1.

Der vil således, hvis gerningsindholdet i en eller flere af disse bestemmelser er opfyldt, og hvis det seksuelle forhold er gennemført uden samtykke, efter omstændighederne, herunder hvis der ikke kan gives et gyldigt samtykke til den pågældende overtrædelse, kunne blive tale om, at der skal dømmes i sammenstød med det foreslåede § 77, stk. 1.

2.2. Anvendelse af digital kommunikation i kriminalrettsplejen

2.2.1. Gældende ret

Retsplejelovens afsnit V om kriminalsagers behandling og afsnit VI om appel og genoptagelse samt afsnit VII om fuldbyrdelse af domme i kriminalsager indeholder bestemmelser om bl.a. behandlingen af kriminalsager.

Bestemmelserne indeholder ikke særlige regler om digital kommunikation, men de indeholder en række formkrav til forskellige meddelelser m.v. f.eks. i form af skriftlighed eller underskrift. Krav om skriftlighed eller underskrift antages ikke i sig selv at være til hinder for digital kommunikation. I stedet beror det på en konkret fortolkning af det pågældende formkrav, om der er noget til hinder for digital kommunikation. Det er således antaget, at fremsendelse af anklageskrift eller anden retsmødebegæring ikke kan ske digitalt.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Ved lov nr. 203 af 28. februar 2017 om ændring af retsplejeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (Udeblivelsesdomme, forkyndelse og anvendelse af digital kommunikation i straf-

fesager m.v.) blev der i den danske retsplejelov indført hjemmel til anvendelse af digital kommunikation i strafferetsplejen.

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det, at retsplejeloven efter Justitsministeriets opfattelse ikke må være en hindring for, at der kan anvendes digital kommunikation i strafferetsplejen i den udstrækning, det er muligt og retssikkerhedsmæssigt forsvarligt, jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 105 som fremsat, side 8.

Det fremgår desuden af bemærkningerne til lovforslaget, at muligheden for at anvende digital kommunikation i strafferetsplejen efter Justitsministeriets opfattelse vil medvirke til at effektivisere behandlingen af straffesager bl.a. ved at sikre en bedre ressourceudnyttelse samtidig med, at retternes aktører i straffesager vil opleve en bedre service. På samme måde sikres en mere smidig sagsbehandling og overgang af oplysninger mellem de enkelte myndigheder og aktører i straffesagskæden, jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 105 som fremsat, side 8.

På den baggrund blev der i retsplejelovens § 148 c, stk. 1, indført en udtrykkelig hjemmel til, at der kan anvendes digital kommunikation – dvs. digital post, e-mail eller andre digitale løsninger – i strafferetsplejen både for så vidt angår fremsendelsesmetoder m.v. og indholdet af meddelelser og dokumenter, således at de retlige hindringer for digital kommunikation og digital sagsbehandling i strafferetsplejen fjernes.

I retsplejelovens § 148 c blev der i samme forbindelse indført en bestemmelse i stk. 2 om, at bestemmelser i strafferetsplejen, der stiller krav om underskrift, ikke er til hinder for, at en meddelelse kan sendes med digital post. Det er dog en betingelse, at meddelelsen er forsynet med en digital signatur fra en person – herunder en juridisk person – eller en myndighed. Herudover blev der i stk. 3 indført en bestemmelse om, at en meddelelse, der sendes med digital kommunikation, anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for modtageren.

Rådet for Grønlands Retsvæsen har anbefalet, at der i den grønlandske retsplejelov bør indsættes en tilsvarende hjemmel til at anvende digital kommunikation i kriminalrettsplejen.

Justitsministeriet er enig i anbefalingen fra Rådet for Grønlands Retsvæsen.

Med lovforslaget foreslås det derfor at indsætte en bestemmelse i retsplejelovens § 128 a svarende til den danske retsplejelovs § 148 c.

Forslaget indebærer, at reglerne i den grønlandske retsplejelo-afsniit V og VI samt VII om meddelelser, skriftlighed, anmodninger, begæringer, underretninger, indlevering, indgivelse, indsendelse, at sende kopi eller udskrift, udlevering, fremlæggelse, gennemsyn eller lignende således ikke er til hinder for anvendelse af digital kommunikation.

Forslaget indebærer endvidere, at der ikke tillige skal ske fremsendelse, indsendelse, udlevering m.v. i fysisk form. Forslaget indebærer dermed også, at alle sagsge i en kriminalsag kan være digitale, således at dokumenter m.v. ikke skal printes.

Anklagemyndigheden, retterne, advokater, tiltalte og andre parter i en kriminalsag vil efter bestemmelsen kunne vælge at sende meddelelser med en offentlig digital postløsning eller sikker e-mailadresse eller lignende, hvis en sådan er oplyst.

I Grønland kan postløsningen Offentlig Digital Post anvendes som digital kommunikation mellem offentlige afsendere og fysiske personer eller juridiske enheder, jf. nærmere reglerne i Inatsisartutlov nr. 14 af 8. juni 2017 om Offentlig Digital Post. I medfør af lovens § 13, stk. 4, kan Naalakkersuisut efter forhandling med rigsmyndighederne fastsætte regler om, at statslige institutioner i Grønland kan anvende postløsningen som offentlig afsendere.

Lovforslaget gør det f.eks. muligt, at politiet kan indlevere anklageskrift til retten, jf. § 441, stk. 1, 1. pkt., digitalt. Tilsvarende kan anklageskriftet sendes til tiltalte, jf. retsplejelovens § 441, stk. 2, 1. pkt., digitalt.

Bestemmelsen tager ikke stilling til, i hvilket omfang digital kommunikation i dag er teknisk muligt hos anklagemyndigheden og retterne.

Efter bestemmelsen har en afsender mulighed for at vælge, om kommunikation skal ske digitalt – herunder hvilken form for digital kommunikation – under forudsætning af, at den pågældende form for digital kommunikation er teknisk mulig både for afsender og modtager. Der pålægges således ikke en forpligtelse til at anvende digital kommunikation, men afsenderen har en ret til at vælge digital kommunikation. En afsender kan således fortsat anvende f.eks. fysisk fremsendelse eller indlevering af meddelelser, akter m.v. Borgere pålægges heller ikke med forslaget en pligt til at modtage eller sende digitalt, ud over hvad der allerede følger af lovgivningen. I det omfang de statslige institutioner i Grønland, bliver omfattet af reglerne om Offentlig Digital Post, vil borgerne være forpligtede til at modtage meddelelser fra de pågældende institutioner digitalt.

Med forslaget sikres det endvidere, at bestemmelser om op-

læsning, fremlægning, forelæggelse, redegørelse og lignende ikke er til hinder for, at dokumenter kan anvendes i digital form under retsmøder. Dokumenterne skal dermed ikke tillige være indsendt i eller foreligge i fysisk form.

Med lovforslaget forudsættes det, at digital kommunikation skal anvendes i videst muligt omfang af politiet, anklagemyndigheden og domstolene. Der vil således være tale om en løbende udvidelse af anvendelsen af digital kommunikation og sagsbehandling, efterhånden som IT-løsningerne udvikles og gennemføres.

Der tilsigtes med forslaget ingen ændringer i retsplejelovens regler om anklagemyndighedens og domstolenes sagsbehandling i kriminalsager. Der tilsigtes heller ingen ændringer i retsplejelovens regler om forkyndelse.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 7, samt bemærkningerne hertil.

2.3. Tilståelsessager

2.3.1. Gældende ret

2.3.1.1. Tilståelsessager i retten

Det fremgår af § 44, stk. 1, i retsplejelov for Grønland, at der i kriminalsager i 1. instans medvirker to domsmænd. Dog medvirker domsmænd ikke i sager, hvor der, hvis tiltalte findes skyldig, ikke kan blive tale om en mere indgribende foranstaltning end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, jf. § 44, stk. 2. Hvis retten skønner, at en sag efter § 44, stk. 2, er af særlig indgribende betydning for tiltalte, kan retten bestemme, at der skal medvirke domsmænd ved sagens behandling, jf. § 44, stk. 3.

Retsplejeloven indeholder ikke i øvrigt hjemmel til at behandle kriminalsager uden medvirken af domsmænd. Dette indebærer, at kriminalsager, hvor der bliver spørgsmål om anbringelse i anstalt, og hvor sigtede afgiver en uforbeholden tilståelse, ikke kan fremmes til dom efter en forenklet fremgangsmåde og uden medvirken af domsmænd.

2.3.1.2. Udenretlig bødevedtagelse

Efter retsplejelovens § 440, stk. 1, kan politiet – hvis det antages, at gerningen alene vil medføre bøde eller konfiskation – sende anklageskriftet til sigtede med påtegning om, at sigtede, hvis denne erkender sig skyldig, kan erklære sig rede til uden retsforfølgning at betale den bøde, som er fastsat i påtegningen, og eventuelt tillige acceptere konfiskation.

Går sigtedes erklæring ud på, at denne ikke vil afgøre sagen på den anførte måde, eller hvis sigtede overhovedet ikke afgiver nogen erklæring, skal anklageskriftet med påtegnet bemærkning herom indleveres til retten, jf. § 440, stk. 2.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.3.2.1. Tilståelsessager i retten

Domsmands deltagelse i behandlingen af straffe- og kriminalsager er et grundlæggende princip i straffe- og kriminalretsplejen, som er forankret i grundlovens § 65, stk. 2. Af bestemmelsens 2. pkt. fremgår således, at det fastsættes ved lov, i hvilke sager og under hvilke former denne medvirken skal finde sted.

Princippet fremgår af den danske retsplejelovs § 686, stk. 2, hvoraf det følger, at domsmænd som hovedregel skal medvirke i bl.a. straffesager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde.

Den danske retsplejelov har imidlertid siden hovedloven fra 1916 (jf. lov nr. 90 af 11. april 1916) indeholdt regler om behandling af tilståelsessager, som gør det muligt at fremme en straffesag til dom uden udarbejdelse af anklageskrift og uden medvirken af domsmænd, hvis sigtede afgiver en uforbeholden tilståelse, som bestyrkes ved de i øvrigt foreliggende oplysninger.

Reglerne om behandling af tilståelsessager er ændret flere gange siden hovedloven fra 1916. De gældende bestemmelser herom er reguleret af retsplejelovens kapitel 76 (§§ 831-832 a). Den danske retsplejelovs § 831 fastsætter således regler om rettens behandling af straffesager, hvor tiltalte afgiver en uforbeholden tilståelse. I tillæg hertil regulerer § 832 og § 832 a udenretlig bøvedtagelse, som er nærmere behandlet under lovforslaget pkt. 2.3.2.2.

Tilståelsessager afgøres efter en forenklet fremgangsmåde, uden at der formelt afholdes en hovedforhandling. Der afholdes imidlertid et retsmøde (jf. den danske retsplejelovs § 694, stk. 3), som – bortset fra, at fremgangsmåden er forenklet – svarer til hovedforhandlingen i andre straffesager, jf. bemærkningerne til § 831 (Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5413).

Den forenkledede fremgangsmåde medfører, at der ikke udarbejdes et anklageskrift. Anklagemyndigheden vil således i stedet typisk udfærdige en begæring om retsmøde med henblik på at fremme sagen efter § 831, i hvilken sigtelsen/sigtelserne angives. Selve tiltalen rejses mundtligt under retsmødet, hvor tiltalte kort afhøres om de enkelte forhold. Retsmødet, hvor sagen behandles, betragtes formelt

set som et retsmøde under efterforskningen. Der henvises til Gorm Toftegaard Nielsen, Straffesagens Gang, 5. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2011, side 113ff.

Det følger konkret af den danske retsplejelovs § 831, stk. 1, at afgiver sigtede i et retsmøde efter § 694, stk. 3, en uforbeholden tilståelse i en straffesag, hvor lægdommere ellers skulle have medvirket, kan sagen straks fremmes til dom, uden at der udarbejdes anklageskrift, hvis 1) tilståelsens rigtighed bestyrkes ved de i øvrigt foreliggende oplysninger, 2) sigtede og anklageren giver samtykke, 3) retten ikke finder det betænkeligt at afgøre sagen uden hovedforhandling, og 4) der ikke bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68, 69, 70 eller 73 (andre retsfølger af den strafbare handling samt forvaring).

Efter den danske retsplejelovs § 831, stk. 2, skal sigtede, inden retten afsiger dom, gøres bekendt med det forhold, tiltalen angår, og have lejlighed til at udtale sig. Er der behov for at skaffe yderligere oplysninger i sagen, sker dette efter reglerne i kapitel 67 og 68 (almindelige bestemmelser om efterforskning samt afhøringer og særlige efterforsknings-skridt), og sigtede skal have lejlighed til at udtale sig om disse oplysninger.

Er sigtede anholdt eller varetægtsfængslet under retsmødet, skal den forsvarer, der er beskikket efter § 731, stk. 1, litra a, have lejlighed til at gøre sig bekendt med sagen, drøfte den med sigtede og udtale sig over for retten, inden sigtede giver samtykke efter stk. 1, nr. 2. Forsvareren skal være til stede, når sigtede giver sit samtykke, jf. den danske retsplejelovs § 831, stk. 3.

Er sigtede ikke anholdt eller varetægtsfængslet under retsmødet, skal sigtede tilbydes at få beskikket en forsvarer, inden sigtede giver samtykke efter stk. 1, nr. 2. Hvis der efter sigtedes ønske beskikkes en forsvarer, finder stk. 3 tilsvarende anvendelse, jf. den danske retsplejelovs § 831, stk. 4.

Efter den danske retsplejelovs § 831, stk. 5, sker afsigelse og forkyndelse af dom efter de regler, som gælder for andre domme, der afsiges af byretten i straffesager.

En sag kan ikke fremmes efter den forenkledede fremgangsmåde, hvis den er omfattet af § 684, stk. 1, nr. 2, om ophævelse af foreninger, jf. den danske retsplejelovs § 831, stk. 6.

Det følger af den danske retsplejelovs § 831, stk. 7, at oplysning om forhold, som den pågældende tiltales for, og om, at sigtede og anklagemyndigheden har samtykket i, at sagen fremmes som tilståelsessag, skal tilføres retsbogen. Hvis sigtede ikke ønsker at få beskikket en forsvarer, jf. stk. 4, skal dette også tilføres retsbogen.

Endelig fremgår det af den danske retsplejelovs § 831, stk. 8, at retten kan tillade, at sigtede deltager i et retsmøde efter stk. 1 ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis sigtedes tilstedeværelse i retten ikke er nødvendig, og der alene bliver spørgsmål om bøde eller fængsel indtil 1 år, konfiskation, rettighedsfrakendelse, tvangsbøder eller erstatning. Reglen i § 192 (regler om telekommunikation med billede) finder tilsvarende anvendelse. En eventuel forsvarer skal deltage i retsmødet på samme sted som sigtede, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at forsvareren i stedet møder frem i retten.

Naalackersuisut har fremsat ønske om, at der i retsplejelov for Grønland indsættes regler om behandling af tilståelsessager, herunder at der indsættes hjemmel til straks at fremme en kriminalsag – hvor domsmænd ellers skulle have medvirket – til dom, hvis sigtede afgiver en uforbeholden tilståelse.

Hensynet bag ønsket er navnlig at effektivisere behandlingen af kriminalsager og at forkorte sagsbehandlingstiden.

Justitsministeriet foreslår på den baggrund at indføre regler om behandlingen af tilståelsessager svarende til de danske regler. Dette vil medføre en betydelig effektivisering af kredsretternes behandling af mindre sager, ligesom domsmænd ikke ulejliges unødigt.

Med lovforslaget lægges der derfor op til, at der indføres et nyt underafsnit om tilståelsessager i retsplejelov for Grønland, som indeholder reglerne for tilståelsessager og for udenretlig bøvedtagelse (nærmere herom under pkt. 2.3.2.2) svarende til kapitel 76 i den danske retsplejelov.

Med underafsnittet indføres der en ny bestemmelse (§ 449 a), der indebærer, at kriminalsager, hvor der bliver spørgsmål om anbringelse i anstalt, og hvor sigtede afgiver en uforbeholden tilståelse, fremadrettet kan fremmes til dom efter en forenklet fremgangsmåde og uden medvirken af domsmænd.

Den forenkledede fremgangsmåde indebærer, at sagen behandles uden medvirken af domsmænd, at der ikke foretages anden bevisførelse end tiltaltes tilståelse og forklaring samt evt. dokumentation, og at der ikke udarbejdes et anklageskrift.

Kredsretten kan således i sager, hvor tiltalte f.eks. har erkendt sig skyldig til politirapporten, beramme sagen uden at indkalde domsmænd og vidner og fremme den efter den foreslåede § 449 a, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt. Kredsretten kan således samle en række af sådanne sager til foretagelse kort tid efter hinanden. Møder den tiltalte og erkender sig skyldig, vil sagen kunne afgøres efter § 449 a, hvorved tiltalte findes skyldig. Møder den tiltalte og

nægter sig skyldig, vil sagen skulle udsættes, og vidner og domsmænd indkaldes. Under retsmødet vil tiltalte få mulighed for at angive, hvorvidt tiltalte ønsker vidner eller andre beviser ført.

En sag vil ligeledes kunne fremmes efter den foreslåede § 449 a i forbindelse med et grundlovsforhør efter § 357, hvis sigtede i den forbindelse afgiver en uforbeholden tilståelse, og betingelserne i øvrigt er opfyldt (en såkaldt ”straksdom”).

På denne måde vil en række mindre sager kunne afgøres effektivt og hurtigt, hvorved kredsrettens personale og politiet sparer tid, ligesom vidner og domsmænd ikke ulejliges med at skulle møde.

Som konsekvens af den foreslåede § 449 a indføres der i retsplejelovens § 44, stk. 4, en ny bestemmelse, hvorefter domsmænd ikke medvirker i kriminalsager, som fremmes efter § 449 a.

Der indføres endvidere en ny bestemmelse i § 472, stk. 2, hvorefter retten afgør, om og i hvilken udstrækning yderligere bevisførelse skal finde sted, hvis tiltalte afgiver en fuldstændig tilståelse. Endelig foretages der redaktionelle ændringer af § 44, stk. 1, og § 50, stk. 1 og 2.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 1-3 og 13-15, samt bemærkningerne hertil.

2.3.2.2. Udenretlig bøvedtagelse

Det fremgår af Retsvæsenkommissionens Betænkning (betænkning nr. 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen) bind II, side 571, at retsplejelovens § 21 (nuværende § 440) med enkelte undtagelser svarer til reglen i den danske retsplejelovs § 924 (nuværende § 832). Det anføres i den forbindelse, at bestemmelsen i den danske retsplejelov dog indeholder mere detaljerede regler om retsvirkningerne af en bøvedtagelse samt regler om tilkendegivelsens indhold.

Ved lov nr. 714 af 8. juni 2018 om ændring af retsplejeloven (Nedbringelse af sagsbehandlingstiden i straffesager) blev der lagt op til, at sigtede, der i umiddelbar forbindelse med en lovovertrædelse får et bøvedforelæg efter den danske retsplejelovs § 832, generelt skal have mulighed for straks at vedtage og betale bøden.

Det bemærkes, at ændringen alene havde til hensigt at tilvejebringe grundlaget for at udvide mulighederne for at vedtage og betale en bøde på stedet. Det skyldtes, at der skulle tilvejebringes en ny administrativ løsning for, hvordan poli-

titjenestemænd på stedet kunne modtage bøvedtagelser og bødebetalinger.

For at understøtte ovenstående udvidelse blev der indsat en ny bestemmelse (§ 832 a) i den danske retsplejelov. Bestemmelsen medfører, at hvis sigtede i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen har vedtaget en bøde og eventuelt konfiskation, er vedtagelsen ikke til hinder for, at anklagemyndigheden efter anmodning nedsætter bøden som følge af sigtedes særligt lave indtægt. Sigtede kan desuden i disse tilfælde inden 14 dage fra vedtagelsen tilbagekalde denne ved meddelelse til politiet.

Formålet med ændringen var bl.a. at nedbringe sagsbehandlingstiden i de sager, hvor sigtede vælger at vedtage bøden med det samme, da man derved sparede tid på opkrævning. Ændringen ville desuden understøtte en bedre ressourceanvendelse ved retterne.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der ligger bag ændringen af den danske retsplejelov i 2018, også gør sig gældende for Grønland. Dette skal også ses i sammenhæng med indførelsen af reglerne om tilståelsessager i den foreslåede § 449 a i retsplejeloven, jf. lovforslagets pkt. 2.3.2.1.

Det foreslås derfor, at der med lovforslaget etableres adgang til at udvide muligheden for at vedtage og betale en bøde på stedet i lighed med ændringen af den danske retsplejelov ved lov nr. 714 af 8. juni 2018 om ændring af retsplejeloven (Nedbringelse af sagsbehandlingstiden i straffesager). Det bemærkes, at der med lovforslaget alene tilvejebringes det juridiske grundlag for udvidelsen af reglerne for udenretlig bøvedtagelse. Det vil således skulle undersøges nærmere, hvordan en ny administrativ løsning kan tilvejebringes ud fra de forhold, som gør sig gældende for Grønland.

I forbindelse med ovenstående foreslås det, at der indsættes en ny bestemmelse i retsplejeloven (§ 449 c). Bestemmelsen indebærer, at hvis sigtede i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen har vedtaget en bøde og eventuelt konfiskation, er vedtagelsen ikke til hinder for, at anklagemyndigheden efter anmodning nedsætter bøden som følge af sigtedes særligt lave indtægt. Sigtede kan desuden i disse tilfælde inden 14 dage fra vedtagelsen tilbagekalde denne ved meddelelse til politiet. Den foreslåede bestemmelse svarer til § 832 a i den danske retsplejelov.

Som det fremgår under pkt. 2.3.2.1, lægges der med lovforslaget i øvrigt op til, at der indføres et helt nyt afsnit om tilståelsessager i retsplejeloven for Grønland, som indeholder reglerne for tilståelsessager og for udenretlig bøvedtagelse svarende til kapitel 76 i den danske retsplejelov.

Det foreslås i den forbindelse, at § 440 i retsplejeloven ophæves, og at indholdet af bestemmelsen videreføres i den foreslåede § 449 b. Den foreslåede bestemmelse i § 449 b svarer med få undtagelser til den danske retsplejelovs § 832.

I modsætning til § 440 indeholder den foreslåede § 449 b således mere detaljerede regler om retsvirkningerne af en bøvedtagelse samt regler om tilkendegivelsens indhold. Der er ikke herved tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 14 og 15, samt bemærkningerne hertil.

2.4. Udeblivelsesdomme i kriminalsager

2.4.1. Gældende ret

2.4.1.1. Behandling af sager om udeblivelse

En tiltalt skal, medmindre andet er bestemt i loven, personligt være til stede i retten under hele hovedforhandlingen i en kriminalsag, indtil sagen er optaget til dom, jf. retsplejelovens § 451, 1. pkt. Retsformanden kan dog, efter at tiltalte har afgivet forklaring, tillade, at tiltalte forlader retten, jf. retsplejelovens § 451, 2. pkt.

Udebliver tiltalte trods lovlig indkaldelse, kan den pågældende fremstilles for retten under anvendelse af tvang, jf. retsplejelovens § 452, stk. 1. Retten kan således afsige anholdelsesbeslutning, hvis det af indkaldelsen til hovedforhandlingen fremgår, at tiltalte skal møde personligt og i udeblivestilfælde må forventes at blive anholdt.

Hvis tiltalte udebliver uden oplyst lovligt forfald (dvs. uden gyldig grund), eller nægter at afgive forklaring, kan retten i stedet behandle sagen, som om tiltalte havde tilstået, og afgøre sagen uden videre bevisførelse, jf. retsplejelovens § 452, stk. 2, 1. pkt. Dette gælder dog kun, hvis der under sagen ikke er spørgsmål om anden foranstaltning end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse og erstatning, og sagen ikke er af særlig indgribende betydning for tiltalte, jf. § 452, stk. 2, 2. pkt.

Efter retsplejelovens § 453, stk. 1, udsættes sagen, hvis tiltalte udebliver ved begyndelsen eller i løbet af hovedforhandlingen i en kriminalsag, uden at forholdet er omfattet af § 452, stk. 2, og hvis den pågældende ikke straks bringes til stede, medmindre retten beslutter at fremme hovedforhandlingen helt eller delvist efter stk. 2 og 3, jf. retsplejelovens § 453, stk. 1.

Er tiltalte udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden oplyst

lovligt forfald, kan retten i medfør af retsplejelovens § 453, stk. 2, bestemme, at der skal ske afhøring af vidner og skønsmænd, der er mødt, hvis retten finder, at dette er foreneligt med hensynet til tiltalte, og hvis udsættelse af afhøringen vil være til væsentlig ulempe for de mødte (f.eks. i tilfælde, hvor et eller flere vidner er tilrejsende) eller vil medføre væsentlig udsættelse af sagen. Er tiltalte repræsenteret ved forsvarer, kan afhøring dog kun ske, hvis forsvareren er mødt.

En hovedforhandling kan i visse situationer fremmes til dom i tiltaltes fravær, jf. retsplejelovens § 453, stk. 3, nr. 1-5. I begrebet "sagens fremme" ligger, at der foretages bevisførelse, herunder afhøring af vidner og syns- og skønsmænd, og at anklageren og forsvareren har lejlighed til at udtale sig om sagen (procedere), hvorefter retten kan afsige (udeblivelses)dom. Skønner dommeren under hovedforhandlingen, at tiltaltes tilstedeværelse er påkrævet eller ønskelig, f.eks. på grund af nye væsentlige oplysninger, kan dommeren beslutte at standse hovedforhandlingen og udsætte sagen med henblik på ny tilsigelse af tiltalte.

Efter bestemmelsen kan en hovedforhandling fremmes til dom i tiltaltes fravær:

- 1) når det skønnes, at der ikke bliver tale om andre følger end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning,
- 2) når tiltalte har givet samtykke til, at sagen behandles og afgøres i tiltaltes fravær,
- 3) når retten skønner, at behandling af sagen utvivlsomt vil føre til, at tiltalte frifindes,
- 4) når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse har forladt retten uden dennes tilladelse, eller
- 5) når tiltalte er undvejet, efter at anklageskriftet er forkyndt.

Det er i alle tilfælde en betingelse, at retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, og retten må herved foretage en nøje afvejning af på den ene side hensynet til tiltaltes retssikkerhed og på den anden side hensynet til, at behandlingen og afgørelsen af sagen ikke trækker for længe ud, jf. bemærkningerne til § 453 (Folketingstidende 2007-08, tillæg A, side 1505).

Med henblik på at sikre tiltaltes adgang til kontradiktion følger det af retsplejelovens § 453, stk. 4, 1. pkt., at en sag, hvori tiltalte er repræsenteret ved en forsvarer, kun kan fremmes til dom i de ovennævnte situationer, hvis forsvareren er mødt, jf. Retsvæsenkommissionens betænkning, bind II, side 583.

Som en retssikkerhedsmæssig garanti for den tiltalte gælder der efter § 453, stk. 4, 2. pkt., et supplerende krav om, at sagen kun kan fremmes til dom efter stk. 3, nr. 1, hvis tiltalte ved tilsigelsen er blevet oplyst om, at udeblivelse

uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, herunder at der er nedlagt påstand om bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning.

Der er ikke mulighed for at fremme en hovedforhandling til dom i tiltaltes fravær efter retsplejelovens § 453, stk. 3, når det skønnes, at der kan blive tale om anstaltsanbringelse, medmindre hovedforhandlingen kan fremmes efter nr. 2, 4 eller 5.

Hvis der er spørgsmål om udvisning af en udlænding, vil en sag heller ikke kunne fremmes til dom i tiltaltes fravær i de situationer, der er nævnt i den nuværende retsplejelovs § 453, stk. 3, nr. 1. Det skyldes, at udvisning ikke er nævnt i bestemmelsen som en af de andre følger, der kan tages stilling til i en udeblivelsesdom.

Det må derimod antages at være muligt at fremme en sag med spørgsmål om udvisning til dom i tiltaltes fravær i de situationer, der er nævnt i retsplejelovens nuværende § 453, stk. 3, nr. 2-5, da disse bestemmelser ikke indeholder begrænsninger med hensyn til, hvilke andre retsfølger end straf der kan tages stilling til under sagen.

Udvisning sker efter kapitel 4 i anordning nr. 150 af 23. februar 2001 om ikrafttræden for Grønland af udlændingeloven.

2.4.1.2. Beskikkelse af forsvarer i sager om udeblivelse

Efter retsplejelovens § 321, stk. 1, skal retten beskikke en forsvarer for sigtede, hvis sigtede ikke selv har antaget en mødeberettiget forsvarer, som giver møde i sagen, og hvor en række nærmere oplyste betingelser er opfyldt, jf. retsplejelovens § 321, stk. 1, nr. 1-3.

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 321, stk. 1, foretages der ikke obligatorisk forsvarerbeskikkelse i sager, der fremmes efter § 453, stk. 3, nr. 1.

2.4.1.3. Bevismidler under sager om udeblivelse

Efter retsplejelovens § 467, stk. 2, nr. 1-5, kan en række nærmere oplyste dokumenter benyttes som bevismidler under hovedforhandlingen.

I forhold til sager, som fremmes efter retsplejelovens § 453, stk. 3, kan gengivelser i retsbøger af forklaringer, som tiltalte har afgivet under afhøring om sigtelsen, således bruges som bevismiddel, hvis tiltalte er udeblevet, og hovedforhandlingen gennemføres efter § 453, stk. 3.

Der kan derimod normalt ikke i de her omhandlede sager ske dokumentation af selve tiltaltes forklaring til politirapport, med mindre retten undtagelsesvist tillader det efter stk. 3. Derimod kan politiets rapporttilførsler vedrørende omstændighederne ved lovovertrædelsen, herunder f.eks. tid og sted og omstændighederne i forbindelse med pågribelsen, efter praksis dokumenteres.

2.4.1.4. Domsafsigelse i sager om udeblivelse

Efter retsplejelovens § 474, stk. 3, 2. pkt., meddeles tiltalte en udskrift af dommen, hvis tiltalte ikke er til stede ved afsigelsen. Hvis sagen i medfør af § 453, stk. 3, er fremmet til dom i tiltaltes fravær, skal udskriften forkyndes for tiltalte, jf. § 474, stk. 3, 3. pkt. Den gældende bestemmelse indeholder ikke en regel om, at forkyndelse skal ske personlig for domfældte.

2.4.1.5. Genoptagelse af sager om udeblivelse

Er en udebleven tiltalt blevet domfældt efter § 452, stk. 2, kan den pågældende anmode om at få sagen genoptaget, jf. § 452, stk. 3, 1. pkt., f.eks. hvis tiltalte har glemt retsmødet eller været forhindret i at melde afbud. Genoptagelse er således ikke betinget af, at tiltalte har haft lovligt forfald. Retten til genoptagelse kan kun bruges én gang, jf. bemærkningerne til retsplejelovens § 452 (Folketingstidende 2007-08, tillæg A, side 1505).

Anmodningen skal fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, senest 14 dage efter, at domfældte har fået underretning om dommen, jf. § 452, stk. 3, 2. pkt.

Nægtes genoptagelse, kan spørgsmålet indbringes for Den Særlige Klageret inden 4 uger efter rettens afgørelse, jf. § 452, stk. 3, 3. pkt.

Udebliver domfældte under den nye hovedforhandling, hæver retten sagen, og den tidligere afsagte dom bliver stående ved magt, jf. § 452, stk. 4.

I modsætning til hvad der gælder for sager fremmet til dom efter retsplejelovens § 452, stk. 2, indeholder retsplejeloven ikke regler om genoptagelse af sager fremmet til dom efter § 453, stk. 3, nr. 1-5.

2.4.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.4.2.1. Behandling af sager om udeblivelse

Det følger af bemærkningerne til retsplejelovens § 452 (Fol-

ketingstidende 2007-08, tillæg A, side 1504), at bestemmelsens stk. 2 svarer til den danske retsplejelovs § 897, stk. 1, dvs. forud for de ændringer, der er fortaget af den danske bestemmelse 2011, 2017 og 2021.

Af bemærkningerne til retsplejelovens § 453 (Folketingstidende 2007-08, tillæg A, side 1505) følger det, at bestemmelsen i meget vidt omfang er udformet på baggrund af den danske retsplejelovs § 855, som bestemmelsen så ud på daværende tidspunkt. Den danske bestemmelse er siden 2007 ændret i 2014, 2017, 2019 og 2021.

Den danske retsplejelovs § 855 og § 897 er ændret ved bl.a. lov nr. 203 af 28. februar 2017 om ændring af retsplejeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og lov om elektroniske kommunikationsnet- og tjenester (udeblivelsesdomme, forkyndelse og anvendelse af digital kommunikation i straffesager m.v.).

Ved lovændringen blev mulighederne for at afsige udeblivelsesdomme generelt udvidet bl.a. med henblik på en effektivisering af straffesagskæden. De konkrete ændringer udsprang af det retspolitiske udspil ”Respekt for det fælles – Respektpakke 1” (”Respektpakken”).

I udspillet blev der lagt op til, at udgangspunktet for anvendelse af udeblivelsesdomme fremover skulle vendes, så domstolene skal (og ikke blot kan) gennemføre en sag, når tiltalte udebliver, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Det kræver herefter en særlig grund, hvis en straffesag ikke skal gennemføres som udeblivelsesdomme, når muligheden foreligger. Det blev således forudsat, at der fremover skal afsiges udeblivelsesdomme i samtlige sager, hvor reglerne giver mulighed for det, jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 105 som fremsat, side 16.

Ændringen medførte for det første, at den danske retsplejelovs § 855, stk. 3, blev ændret, således at en hovedforhandling *skal* fremmes til dom i tiltaltes fravær, når anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, og retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig. Betingelserne for at afsige udeblivelsesdomme skal derudover i øvrigt være opfyldt.

Ændringen medførte for det andet, at retsplejelovens § 897, stk. 1, blev ændret, således at retten, når der ikke under sagen er spørgsmål om højere straf end bøde, *skal* behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, med mindre omstændighederne taler imod det, hvis tiltalte udebliver fra hovedforhandlingen uden oplyst lovligt forfald, nægter at afgive forklaring eller har undladt at anmode om retsmøde, jf. § 896 a.

Endelig blev grænsen for, hvornår en hovedforhandling kan fremmes til dom i tiltaltes fravær, når tiltalte har givet sam-

tykke til gennemførelsen af hovedforhandlingen efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 3, hævet fra ubetinget fængsel i 6 måneder til ubetinget fængsel i 1 år, mens grænsen for, hvornår en hovedforhandling kan fremmes i tiltaltes fravær (uden tiltaltes samtykke) efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, blev hævet fra ubetinget fængsel i 3 måneder til ubetinget fængsel i 6 måneder.

§ 855 i den danske retsplejelov er endvidere ændret ved lov nr. 485 af 30. april 2019 om ændring af retsplejeloven (Udeblivelsesdomme i sager med påstand om udvisning og anvendelse af telekommunikation med billede i retsmøder). Formålet med loven var bl.a. at udvide mulighederne for at fremme en straffesag til dom, uden at tiltalte er til stede under sagen, i sager, hvor der er spørgsmål om udvisning, med henblik på at effektivisere straffesagskæden.

Udvisning blev på den baggrund indsat i den danske retsplejelovs § 855, stk. 3, nr. 3 og 4, som en af de retsfølger, der kan tages stilling til under en sag, hvor tiltalte ikke er til stede, med mindre tiltaltes tilstedeværelse er nødvendig, herunder for at retten på betryggende vis kan tage stilling til spørgsmålet om udvisning af den tiltalte.

Rådet for Grønlands Retsvæsen har anbefalet, at der bør indføres en udvidet mulighed for anvendelse af udeblivelsesdomme i kriminalsager.

Justitsministeriet er enig i anbefalingen fra Rådet for Grønlands Retsvæsen.

Med lovforslaget foreslås det derfor at ændre retsplejelovens § 452, stk. 2, 1. pkt., i lighed med ændringen af den danske retsplejelovs § 897, stk. 1, i 2017.

Ændringen medfører, at retten ikke blot kan, men *skal* behandle sagen, som om tiltalte havde tilstået, og afgøre sagen uden videre bevisførelse, hvis tiltalte udebliver uden oplyst lovligt forfald. Der er derudover ikke tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsens anvendelsesområde.

Det foreslås endvidere, at retsplejelovens § 453, stk. 3 og 4, nyaffattes, således at bestemmelserne i den danske retsplejelovs § 855, stk. 3 og 4, om fremme af sager i forbindelse med tiltaltes udeblivelse, i sin helhed overføres til den grønlandske retsplejelov.

Det betyder først og fremmest, at retsplejelovens § 453, stk. 3, i lighed med ændringen af den danske retsplejelovs § 855, stk. 3, i 2017, ændres, så det udtrykkeligt fremgår, at domstolene *skal* gennemføre en sag, når tiltalte udebliver, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, og hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. Det vil herefter kræve en særlig grund, hvis en kriminalsag ikke skal

gennemføres som udeblivelsesag, når muligheden foreligger. Det forudsættes således, at der afsiges udeblivelsesdomme i samtlige sager, hvor reglerne giver mulighed for det.

Ændringen indebærer endvidere, at det fremover bliver muligt uden tiltaltes samtykke at fremme en hovedforhandling til dom i tiltaltes fravær efter retsplejelovens § 453, stk. 3, når det skønnes, at der kan blive tale om anstaltsanbringelse. Det vil endvidere blive muligt at fremme en hovedforhandling til dom i tiltaltes fravær i sager, hvor anklagemyndigheden har nedlagt påstand om udvisning.

En hovedforhandling i en kriminalsag vil herefter, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, og retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, skulle fremmes til dom i tiltaltes fravær, når der under sagen alene er spørgsmål om anstaltsanbringelse i 1 år eller derunder, konfiskation, udvisning, rettighedsfrakendelse eller erstatning, og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen, jf. den foreslåede § 453, stk. 3, nr. 3. Der kan derimod ikke gives samtykke til, at enhver kriminalsag kan fremmes som efter den gældende bestemmelse i § 453, stk. 3, nr. 2.

Hovedforhandlingen i en kriminalsag vil endvidere skulle fremmes til dom i tiltaltes fravær, når tiltalte ikke idømmes andre følger end anbringelse i anstalt i 6 måneder eller derunder, bøde, konfiskation, udvisning, førerretsfrakendelse eller erstatning, jf. den foreslåede § 453, stk. 3, nr. 4. Dette gælder, uanset om den tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen. Hvis tiltalte ikke har givet samtykke hertil, er det dog en betingelse for at fremme sagen, at den tiltalte har været lovligt indkaldt til hovedforhandlingen, og at det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, jf. den foreslåede § 453, stk. 4.

Det forhold, at en udlænding ikke har bidraget med oplysninger om sin tilknytning til Danmark – f.eks. i forbindelse med en afhøring efter § 26 i anordning om udlændingeloven – vil ikke i sig selv være tilstrækkeligt til, at retten kan undlade at fremme sagen til dom.

Hvis retten derimod finder, at der er konkrete grunde til, at tiltaltes tilstedeværelse under hovedforhandlingen er nødvendig, kan retten beslutte, at sagen ikke kan fremmes til dom i tiltaltes fravær. Det vil kunne tænkes at være tilfældet, hvis der mangler oplysninger om varigheden af udlændingens lovlige ophold eller andre relevante oplysninger om personlige forhold, som vurderes at være afgørende i relation til spørgsmålet om udvisning.

Ændringen medfører endelig, at det udgår af retsplejelovens § 453, stk. 4, at hvis tiltalte er repræsenteret ved en forsva-

rer, kan en sag kun fremmes efter stk. 3, hvis forsvareren er mødt. Med lovforslaget indføres der imidlertid en ordning om obligatorisk forsvarerbeskikkelse i sager, der fremmes efter § 453, stk. 3, hvor der er spørgsmål om anstaltsanbringelse. Der henvises til bemærkningerne under pkt. 2.4.2.2 i lovforslaget nedenfor.

Forslaget medfører derudover en række redaktionelle ændringer af § 453, stk. 3 og 4. Der er ikke med disse ændringer tilsigtet nogen ændringer i de resterende bestemmelsers anvendelsesområde.

Det bemærkes afslutningsvis, at den danske retsplejelovs § 855 og § 897 som anført senest er ændret ved lov nr. 1169 af 8. juni 2021. Dette er der imidlertid ikke taget højde for i nærværende lovforslag, som er udarbejdet, inden den pågældende lovændring blev vedtaget i Folketinget.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 16 og 17, samt bemærkningerne hertil.

2.4.2.2. Beskikkelse af forsvarer i sager om udeblivelse

Ved lov nr. 369 af 18. maj 1994 (Rejsedommerordning, forkyndelse, udeblivelsesdomme i straffesager samt lønindeholdelse for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb m.v.) blev det som en retssikkerhedsmæssig garanti for tiltalte fastsat som en betingelse for at fremme en sag i tiltaltes fravær efter den danske retsplejelovs § 855, stk. 3, nr. 4, at der skal beskikkes en forsvarer efter den danske retsplejelovs § 731, stk. 1, litra j.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at den praktiske tilrettelæggelse af ordningen med hensyn til forsvarerbeskikkelse i udeblivelsesager formentlig kan ske på en række forskellige måder. En mulig fremgangsmåde vil være, at retten i samarbejde med anklagemyndigheden identificerer de sager, hvor ordningen skal anvendes, navnlig sager vedrørende promille- og spirituskørsel eller kørsel i frakendelsestiden. I disse sager forkyndes anklageskriftet for den tiltalte personligt, og den pågældende får samtidig skriftlig meddelelse om, at udeblivelse kan medføre, at der idømmes frihedsstraf. Et antal sager af denne art berammes til et bestemt tidspunkt. På dette tidspunkt vil det vise sig, at en del af de tiltalte er mødt, mens andre er udeblevet. Sagerne vedrørende tiltalte, der er mødt, behandles herefter først. Mens denne behandling pågår, tilkalder retten blandt kredsen af beneficerede advokater en eller flere advokater, der kan beskikkes som forsvarer for den eller de udeblevne tiltalte. Der kan eventuelt etableres en ordning, hvor der fast er en forsvarer til stede i retten, når sådanne sager er til behandling, eller hvor en eller flere forsvarere er på tilkaldevagt. Mens retten behandler de sager, hvor de tiltalte er mødt, får forsvareren lejlighed til at gennemgå sagsakterne vedrørende den eller de udeblevne tiltalte, som forsvareren er beskikket

for. Slår tiden ikke til, kan retten efter omstændighederne give forsvareren en kort, yderligere frist. Herefter behandles sagen vedrørende den eller de udeblevne tiltalte på sædvanlig måde under medvirken af anklager og forsvarer. Som nævnt må den enkelte ret imidlertid i praksis finde en fremgangsmåde, som passer bedst til de lokale forhold, jf. Folketingstidende 1993-94, tillæg A, spalte 8056-8057.

På baggrund af den foreslåede udvidelse af anvendelsesområdet for udeblivelsesdomme efter retsplejelovens § 453, stk. 3, jf. punkt 2.4.2.1, er det Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå til grund for lovændringen i Danmark i 1994, også gør sig gældende for Grønland.

Det foreslås således, at der i den grønlandske retsplejelovs § 321, stk. 1, indføres hjemmel til obligatorisk forsvarerbeskikkelse svarende til den danske retsplejelovs § 731, stk. 1, litra j, hvorefter der skal beskikkes en forsvarer for sigtede i sager, hvor der er spørgsmål om anstaltsanbringelse, der fremmes i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, medmindre sigtede selv har antaget en forsvarer.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 12, samt bemærkningerne hertil.

2.4.2.3. Bevismidler under sager om udeblivelse

Ved lov nr. 256 af 8. maj 2002 om ændring af retsplejeloven (Udeblivelsesdomme i straffesager, pressens adgang til domsudskrifter m.v. og politiklagenævnsmedlemmers sagsbehandling) blev anvendelsesområdet for den danske retsplejelovs § 855, stk. 3, nr. 4 (daværende § 847, stk. 3, nr. 4), udvidet fra 30 dages fængsel til 3 måneders fængsel med henblik på, at flere typer af straffesager ville kunne domsforhandles i tiltaltes fravær.

Udvidelsen betød bl.a., at tiltaltes forklaring i videre omfang end tidligere måtte antages at kunne have en vis betydning for rettens afgørelse af sagen, uden dog at være så væsentlig, at retten af den grund burde udsætte sagen med henblik på, at tiltalte kan komme til stede.

Der blev på den baggrund indsat en ny bestemmelse i den danske retsplejelovs § 871, stk. 2, nr. 6 (daværende § 877, stk. 2, nr. 6), der giver forsvareren – men ikke anklagemyndigheden – adgang til at dokumentere den tiltaltes forklaring til politirapport i sager, der fremmes efter den danske retsplejelovs § 855, stk. 3, nr. 4.

Formålet hermed var at sikre, at alle oplysninger, som kan bevirke et for tiltalte gunstigere resultat, kan indgå i sagen, selv om tiltalte ikke er til stede og kan afgive forklaring. Justitsministeriet var opmærksom på, at en ensidig adgang for forsvareren til at dokumentere tiltaltes forklaring udgør en

fravigelse af princippet om anklagemyndighedens og forsvarrets ligestilling under straffesagens behandling («equality of arms»). Justitsministeriet fandt dog ikke, at dette ville være forbundet med væsentlige, principielle betænkeligheder, da fravigelsen sker til fordel for forsvaret, og da hensynet til en bedre oplysning af sagen bør veje tungt, jf. Folketingstidende 2001-02, tillæg A, side 2081.

På baggrund af den foreslåede udvidelse af anvendelsesområdet for udeblivelsesdomme efter retsplejelovens § 453, stk. 3, jf. punkt 2.4.2.1, er det Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå til grund for lovændringen i 2002 i Danmark, også gør sig gældende for Grønland.

Det foreslås derfor, at der efter retsplejelovens § 467, stk. 2, nr. 5, indsættes en ny bestemmelse, som svarer til § 871, stk. 2, nr. 6, i den danske retsplejelov.

Bestemmelsen medfører, at tilførsler til politiets rapporter om de af tiltalte under politiets afhøring om sigtelsen afgivne forklaringer kan anvendes som bevismiddel, når forsvareren begærer det i sager, der fremmes efter den foreslåede § 453, stk. 3, nr. 4.

Forsvareren gives således mulighed for at inddrage oplysninger til gunst for tiltalte i situationer, hvor sådanne oplysninger fremgår af tiltaltes forklaringer til politiet, uden i øvrigt at være af så afgørende betydning for skyldsspørgsmålet eller udmålingen af foranstaltningen, at retten af den grund bør udsætte sagen på, at tiltalte selv kan komme til stede.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 18, samt bemærkningerne hertil.

2.4.2.4. Domsafsigelse i sager om udeblivelse

Ved lov nr. 256 af 8. maj 2002 om ændring af retsplejeloven (Udeblivelsesdomme i straffesager, pressens adgang til domsudskrifter m.v. og politiklagenævnsmedlemmers sagsbehandling) blev der indsat et krav i den danske retsplejelovs § 219 a, stk. 5, om, at en dom i en sag, der er fremmet i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4 (daværende § 847, stk. 3, nr. 4), fremover altid skal forkyndes for den tiltalte personligt, hvis indkaldelsen ikke har været forkyndt for denne personligt.

Bestemmelsen var en konsekvens af den samtidige ophævelse af kravet om personlig forkyndelse af indkaldelser i sager, der fremmes i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, som var forbundet med håndhævelsmæssige udfordringer.

På baggrund af den foreslåede udvidelse af anvendelsesområdet for udeblivelsesdomme efter retsplejelovens § 453, stk. 3, jf. pkt. 2.4.2.1, er det Justitsministeriets opfattelse, at

de hensyn, der lå til grund for lovændringen i Danmark i 2002, også gør sig gældende for Grønland.

Det foreslås derfor, at der i retsplejelovens § 474, stk. 3, indsættes en bestemmelse, som svarer til § 219 a, stk. 5, i den danske retsplejelov.

Den foreslåede bestemmelse medfører, at hvis sagen er fremmet i tiltaltes fravær i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4, skal forkyndelse af udskriften ske for tiltalte personlig, medmindre tilsigelsen har været forkyndt for denne personlig.

Det betyder, at i sager, der fremmes efter den foreslåede § 453, stk. 3, nr. 4, vil enten indkaldelsen eller dommen altid skulle forkyndes for den tiltalte personlig. Dette skal medvirke til, at den tiltalte også i praksis får kendskab til kriminalsagen.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 20, samt bemærkningerne hertil.

2.4.2.5. Genoptagelse af sager om udeblivelse

Ved lov nr. 203 af 28. februar 2017 om ændring af retsplejeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (Udeblivelsesdomme, forkyndelse og anvendelse af digital kommunikation i straffesager m.v.) blev der gennemført en indskrænkning i den ellers ubetingede adgang til genoptagelse af domme, som er fremmet efter § 855, stk. 3, nr. 4, efter den danske retsplejelovs § 987, stk. 3. Ændringen udsprang af Respektpakken.

Ændringen medførte, at adgangen for en domfældt efter § 855, stk. 3, nr. 4, til at begære sagen genoptaget til ny forhandling blev begrænset til sager, hvor den domfældte ikke kan anke dommen, eller hvis den domfældte godtgør, at have haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab. Fristen for at begære en sag genoptaget i de sager, der ikke kan ankes, blev desuden nedsat fra 4 til 2 uger.

Justitsministeriet fandt ikke, at indskrænkningen var forbundet med retssikkerhedsmæssige betænkeligheder. Der blev i den forbindelse henvist til, at det for det første kun er muligt at afsige udeblivelsesdom efter bestemmelsen i § 855, stk. 3, nr. 4, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder, og da kun hvis den tiltalte - hvis denne ikke har samtykket i sagens behandling - har været lovligt indkaldt til retsmødet, og at det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, jf. § 855, stk. 4.

Justitsministeriet henviste endvidere til, at dommen fortsat skulle forkyndes for tiltalte, hvis denne blev dømt som udebleven. Hvis tilsigelsen ikke var forkyndt for tiltalte personligt, skulle dommen forkyndes personligt. For det andet skal retten fortsat finde fremgangsmåden forsvarlig, tiltalte skal have en forsvarer, og der skal gennemføres en fuldstændig bevisførelse i sagen, selv om tiltalte udebliver fra en hovedforhandling, for at tiltalte kan dømmes i sagen. Der henvises til Folketingstidende 2016-17, A, L 105 som fremsat, side 16.

Ved lov nr. 256 af 8. maj 2002 blev der som tillæg til bestemmelsen om genoptagelse af udeblivelsesdomme tilføjet en bestemmelse i den danske retsplejelovs § 988, hvorefter tilførsler til retsbogen om forklaringer afgivet af vidner og skønsmænd under den forudgående behandling foruden de i § 871 nævnte tilfælde kan anvendes som bevismiddel, hvis ingen af parterne inden hovedforhandlingen har anmodet om fornyet afhøring, hvis en straffesag genoptages efter § 987, stk. 3.

På baggrund af den foreslåede udvidelse af anvendelsesområdet for udeblivelsesdomme efter retsplejelovens § 453, stk. 3, jf. pkt. 2.4.2.1, er det Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå til grund for lovændringerne i Danmark i 2002 og 2017, også gør sig gældende for Grønland.

Det foreslås på den baggrund med enkelte undtagelser at overføre bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 987, stk. 3, om genoptagelse af sager, der er fremmet til dom efter § 855, stk. 3, nr. 4, til retsplejeloven.

Det foreslås således for det første, at der indsættes en ny bestemmelse i retsplejelovens § 592 a, hvorefter en domfældt efter den foreslåede § 453, stk. 3, nr. 4, kan begære sagen genoptaget til ny forhandling, hvis den domfældte godtgør at have haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab.

Det foreslås for det andet, at der indsættes en ny bestemmelse i retsplejelovens § 592 b, der svarer til den danske retsplejelovs § 988, hvorefter tilførsler til retsbogen om forklaringer afgivet af vidner og skønsmænd under den forudgående behandling foruden de i § 467 nævnte tilfælde kan anvendes som bevismiddel, hvis ingen af parterne inden hovedforhandlingen har anmodet om fornyet afhøring.

Den nye hovedforhandling kan således gennemføres, uden at alle vidnerne indkaldes på ny med henblik på at afgive forklaring. Under den nye hovedforhandling bør det, hvis ingen af parterne inden hovedforhandlingen har anmodet om fornyet afhøring, dog være muligt at dokumentere forklaringer afgivet under den tidligere hovedforhandling.

Det forudsættes, at den foreslåede bestemmelse vil blive administreret således, at centrale vidner vil skulle høres også under den genoptagne kriminalsag, idet retten ellers vil anse det for betænkeligt at domfælde den tiltalte.

Det bemærkes afslutningsvis, at den danske retsplejelovs § 855 og § 987, stk. 3, som anført senest er ændret ved lov nr. 1169 af 8. juni 2021. Dette er der imidlertid ikke taget højde for i dette lovforslag, som er udarbejdet, inden den pågældende lovændring blev vedtaget i Folketinget.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 21, samt bemærkningerne hertil.

2.5. Pligtig afgangsalder for dommere og kredsdommere m.v.

2.5.1. Gældende ret

2.5.1.1. Dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved Grønlands retsvæsen

Det følger af § 34, stk. 2, i lov om statens tjenestemænd i Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1291 af 14. november 2015, at dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved Grønlands retsvæsen afskediges fra udgangen af den måned, hvori de fylder 65 år (pligtig afgangsalder). Bestemmelsen indebærer, at der ikke er mulighed for, at ansættelsen kan fortsætte, efter at dommeren mv. er fyldt 65 år.

I 1964 blev der ved lov nr. 168 af 27. maj 1964 om statens tjenestemænd i Grønland indført en pligtig afgangsalder på 65 år for alle tjenestemænd i Grønland (hjemmehørende såvel som ikke-hjemmehørende tjenestemænd). Indtil 1964 var der alene fastsat en pligtig afgangsalder for tjenestemænd udsendt fra Danmark til Grønland.

Den pligtige afgangsalder på 65 år blev videreført ved lov nr. 263 af 9. juni 1971 om statens tjenestemænd i Grønland. I lovforslagets bemærkninger blev det i den forbindelse anført, at erfaringerne har vist, at det i Grønland er såvel i de ansattes som i statens interesse, at tjenestemændene afløses af yngre arbejdskraft på et tidligere tidspunkt end i Danmark, hvor afgangspligt som hovedregel først indtræder ved det 70. år. Begrundelsen for den lave afgangsalder i Grønland må for de ikke-hjemmehørende tjenestemænd søges deri, at de udfører tjenesten under klimatiske, arbejds- og miljømæssigt fremmede forhold, ligesom arbejdsområderne ofte er andre i Grønland end i Danmark. For de hjemmehørende tjenestemænds vedkommende gør de nævnte forhold sig kun delvis gældende, men den lave gennemsnitslevealder i Grønland motiverer stadig en lavere afgangsalder end i

Danmark. Der henvises i den forbindelse til Folketingstidende 1970-71, tillæg A, spalte 3038-3039.

Ved lov nr. 249 af 31. marts 2009 om ændring af lov om statens tjenestemænd i Grønland og lov om pension til statens tjenestemænd m.v. i Grønland blev den generelle pligtige afgangsalder på 65 år for statens tjenestemænd i Grønland ophævet svarende til ophævelsen af den pligtige afgangsalder på 70 år for statens tjenestemænd i Danmark i 2008. Formålet med loven var at undgå, at tjenestemænd, der kan og vil arbejde længere, afskediges på grund af en opnået alder.

I lighed med ophævelsen af den pligtige afgangsalder i Danmark gælder ophævelsen af den pligtige afgangsalder for statens tjenestemænd i Grønland ikke dommere og andre tjenestemandansatte jurister ved Grønlands retsvæsen. Det blev i den forbindelse tilkendegivet i lovforslaget, at en eventuel regulering af den pligtige afgangsalder for denne persongruppe burde afvente udfaldet af det daværende udvalgsarbejde om eventuel fastsættelse af en højere pligtig afgangsalder for dommere og andre tjenestemandansatte jurister ved domstolene i Danmark, jf. nærmere nedenfor under pkt. 2.5.2.1. Der kan i den forbindelse henvises til Folketingstidende 2008-09, tillæg A, side 3778.

2.5.1.2. Kredsdommere

Kredsretterne er 1. instans for bl.a. kriminalsager, jf. retsplejelovens § 55, hvor kredsdommere som dommere selvstændigt kan afgøre sager.

Kredsdommere er ansat som tjenestemænd, men der stilles ikke krav om bestået juridisk embedseksamen. Endelig udnævnelse som kredsdommer kan først ske, når vedkommende efter ansættelse som kandidat til en kredsdommerstilling har gennemgået en særlig kredsdommeruddannelse, jf. retsplejelovens § 12, stk. 2.

Den pligtige afgangsalder i § 34, stk. 2, i lov om statens tjenestemænd i Grønland omfatter alene dommere og andre tjenestemandansatte jurister ved Grønlands retsvæsen. Der er derimod ikke fastsat nogen pligtig afgangsalder for kredsdommere.

Som nævnt ovenfor under pkt. 2.5.1.1 gjaldt der indtil 2009 en generel pligtig afgangsalder på 65 år for statens tjenestemænd i Grønland. Kredsdommere var indtil 1. januar 2010 ikke ansat som tjenestemænd og var derfor ikke omfattet af den generelle pligtige afgangsalder i tjenestemandsløven.

Efter retsplejeloven kan en kredsdommer alene afskediges på grund af uegnethed eller sygdom, eller når vedkommende har gjort sig skyldig i et forhold, der gør den pågældende

uværdig til den agtelse og tillid, som kredsdommererhvervet forudsætter, jf. § 26, stk. 1, og i tilfælde, hvor en omordning af domstolene finder sted, jf. § 26, stk. 2. En sag om afskedigelse af disse grunde skal af Domstolsstyrelsen indbringes for Dommerrådet, jf. retsplejelovens § 26, stk. 4.

2.5.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.5.2.1. Dommere og andre tjenestemandansatte jurister ved Grønlands retsvæsen

Det følger af § 34, stk. 2, i lov om tjenestemænd, jf. lovbeholdning nr. 511 af 18. maj 2017 (den danske tjenestemandsløve), at dommere og andre tjenestemandansatte jurister ved de danske domstole afskediges fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år. Den pligtige afgangsalder for dommere m.v. på 70 år har eksisteret siden 1933, hvor den blev indført i tjenestemandsløven ved lov nr. 93 af 20. maj 1933.

Den generelle pligtige afgangsalder på 70 år for tjenestemænd i Danmark blev ophævet ved lov nr. 484 af 17. juni 2008 om ændring af lov om tjenestemænd og forskellige andre love. Dommere og andre tjenestemandansatte jurister ved de danske domstole er ikke omfattet af ophævelsen af den generelle pligtige afgangsalder og afskediges således fortsat fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år. I den forbindelse blev det anført i lovforslagets bemærkninger, at spørgsmålet om ændring af den pligtige afgangsalder for dommere mv. ikke skulle være omfattet af det pågældende lovforslag, men at man ville tage initiativ til, at der efter lovens vedtagelse blev gennemført et udvalgsarbejde om en eventuel fastsættelse af en højere pligtig afgangsalder for dommere og andre tjenestemandansatte jurister ved domstolene. Der kan i den forbindelse henvises til Folketingstidende 2008-09, tillæg A, side 3778.

Udvalget afsluttede sit arbejde i 2014 med ”Udtalelse om den pligtige afgangsalder for dommere og andre tjenestemandansatte jurister ved domstolene”. Det fremgår af udtalelsen, at udvalget samlet set fandt, at den pligtige afgangsalder for dommere mv. bør fastholdes på 70 år.

Det fremgår i den forbindelse bl.a. af udtalelsen (side 7), at det var udvalgets vurdering, at en aldersbetinget svækkelse af en dommer i praksis langt fra altid vil indtræde og forløbe på en sådan måde, at det – hvis dommeren ikke selv ønsker at fratræde sin stilling – vil være muligt straks at tilvejebringe det sikre grundlag, som vil være en forudsætning for, at den pågældende dommer vil kunne suspenderes eller afsættes ved dom afsagt af Den Særlige Klageret. Det betyder, at den pågældende – i hvert fald i en periode – vil virke som dommer uden at være i stand til at varetage sine arbejdsopgaver forsvarligt. I lyset af de opgaver, som

domstolene varetager, kan dette efter omstændighederne være forbundet med ganske vidtrækkende konsekvenser for de berørte borgere, virksomheder m.v.

Det fremgår endvidere af udtalelsen (side 64), at udvalget fremhævede, at det er afgørende, at dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene også fremover kan leve op til de væsentlige krav, der stilles til deres arbejdsevne. Det bør således efter udvalgets opfattelse søges undgået, at der sker en forøgelse af antallet af sager om afskedigelse af dommere på grund af aldersbetinget svækkelse, idet en sådan forøgelse bl.a. vil kunne bidrage til at svække borgernes tillid til domstolene.

Den pligtige afgangsalder på 70 år for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene i Danmark blev fastholdt på baggrund af udvalgets anbefaling, jf. bemærkningerne til lov nr. 737 af 25. juni 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. Der kan i den forbindelse henvises til Folketingstidende 2013-14, A, L 178 som fremsat, side 90.

Som nævnt under pkt. 2.5.1.1 blev det tilkendegivet i forbindelse med ophævelsen af den generelle pligtige afgangsalder for tjenestemænd i Grønland, at en eventuel regulering af den pligtige afgangsalder på 65 år for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved Grønlands retsvæsen burde afvente udfaldet af udvalgsarbejdet.

Det er i den forbindelse Justitsministeriets vurdering, at de hensyn, som udvalget anførte som begrundelse for at fastholde en pligtig afgangsalder på 70 år for dommere mv., også gør sig gældende i Grønland. Det foreslås på den baggrund, at den pligtige afgangsalder for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved Grønlands retsvæsen hæves fra 65 år til 70 år.

Hertil kommer, at en pligtig afgangsalder for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister i Grønland på 65 år efter Justitsministeriets vurdering ikke længere kan begrundes i de hensyn, der hidtil er blevet anført til støtte for en lavere pligtig afgangsalder i Grønland end i Danmark, jf. ovenfor under pkt. 2.5.1.1. I den forbindelse lægger Justitsministeriet særlig vægt på den generelt stigende levealder i Grønland.

Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 2, samt bemærkningerne hertil.

2.5.2.2. Kredsdommere

Som det fremgår under pkt. 2.5.1.2, varetager kredsdommere de opgaver, der er henlagt til kredsretterne efter retsplejelovens § 55. Kredsretterne er 1. instans for bl.a. kriminal-

sager, hvor kredsdommere som dommere selvstændigt kan afgøre sager.

Desuden har kredsdommere den samme retsplejemæssige beskyttelse mod afskedigelse som tjenestemandsansatte jurister ved Grønlands retsvæsen, idet de alene kan afskediges af Dommerrådet ved dom i medfør af retsplejelovens § 10, stk. 1, nr. 4.

Efter Justitsministeriets opfattelse gælder de hensyn, som begrundes en pligtig afgangsalder for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister, også for kredsdommere.

Det foreslås på den baggrund, at der i lov om statens tjenestemænd i Grønland indføres en pligtig afgangsalder for kredsdommere. Det foreslås endvidere, at afgangsalderen som for dommere mv. fastsættes til 70 år. Det er i den forbindelse Justitsministeriets vurdering, at de hensyn, som udvalget om pligtig afgangsalder for dommere m.v. anførte som begrundelse for at fastholde en pligtig afgangsalder på 70 år for dommere m.v. ved domstolene i Danmark, også gør sig gældende i forhold til kredsdommere.

Indførelsen af en pligtig afgangsalder for kredsdommere har således navnlig til formål at medvirke til at forebygge, at kredsdommere skal virke i en periode, indtil en aldersbetinget svækkelse bliver så synlig, at der er grundlag for at suspendere eller afsætte kredsdommeren. Sådanne sager vil i sig selv kunne svække borgernes tillid til domstolene.

Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at der bør gælde den samme pligtig afgangsalder for kredsdommere som for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved Grønlands retsvæsen.

Det bemærkes i øvrigt, at den pligtige afgangsalder for dommere m.v. blev udvidet til at gælde for fuldmægtige ved domstolene ved lov nr. 1169 af 8. juni 2021 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love og om ophævelse af lov om udpantning og om udlæg uden grundlag af dom eller forlig (Effektivisering af straffesagskæden, digital kommunikation i skiftesager, pligtig afgangsalder for dommerfuldmægtige m.v.). Loven indebærer, at ikketjenestemandsansatte fuldmægtige ved domstolene skal afskediges fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år.

Det bemærkes, at lovændringen ligeledes omfatter ikketjenestemandsansatte dommerfuldmægtige ved Grønlands retsvæsen, idet det følger af § 34, stk. 1, i retsplejelov for Grønland, at for fuldmægtige ved Retten i Grønland og Grønlands Landsret gælder med hensyn til afskedigelse m.v. §§ 54-55 i den danske retsplejelov.

Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 3, samt bemærkningerne hertil.

2.6. Overførsel af kompetence i visse skiftesager fra kredsretterne til Retten i Grønland

2.6.1. Gældende ret

Efter § 1 i retsplejelov for Grønland er de almindelige domstole i Grønland kredsretterne, Retten i Grønland, Grønlands Landsret og Højesteret.

Under domstolene hører efter § 54 i retsplejelov for Grønland bl.a. civile retssager, jf. § 54, nr. 1, skiftesager, jf. § 54, nr. 3, ægteskabs- og forældremyndighedssager, jf. § 54, nr. 6, og andre sager, som i medfør af lovgivningen er henlagt til domstolene.

Den grønlandske retsplejeordning har traditionelt været kendetegnet ved et nærhedsprincip, som indebærer, at borgerne i Grønland så vidt muligt har en let og tilgængelig adgang til domstolene. De geografiske forhold i Grønland medfører, at nærhedsprincippet får en særlig betydning i forhold til at forsøge at undgå, at borgerne skal rejse uforholdsmæssigt langt for at få adgang til domstolene. Samtidig er det med de store afstande mv. ikke muligt fuldt ud at gennemføre et nærhedsprincip overalt i Grønland.

Efter § 55 i retsplejelov for Grønland er kredsretterne 1. instans for bl.a. skiftesager, jf. § 54, nr. 3, og ægteskabs- og forældremyndighedssager, jf. § 54, nr. 6, i det omfang sagerne ikke i medfør af lovgivningen er henlagt til Retten i Grønland som 1. instans.

Efter § 56, stk. 1, i retsplejelov for Grønland skal kredsdommeren desuden henvise en sag til behandling ved Retten i Grønland, hvis sagen angår særlig vanskelige faktiske eller retlige spørgsmål, hvis sagen er af principiel karakter, eller hvis sagen har særlig indgribende betydning for en part (gælder dog ikke for kriminalsager).

Det er i § 57, stk. 1, i retsplejelov for Grønland fastlagt, hvilke sager Retten i Grønland behandler i 1. instans. Det drejer sig bl.a. om civile retssager, jf. § 54, nr. 1, og andre sager, som i medfør af lovgivningen er henlagt til domstolene, jf. § 54, nr. 16.

Efter § 57, stk. 2, i retsplejelov for Grønland behandler Retten i Grønland derudover de sager, som ved lov, landstingslov eller landstingsforordning er henlagt denne domstol som 1. instans. Retten i Grønland behandler endvidere de sager, som i medfør af § 56 er henvist fra kredsretterne til Retten i Grønland som 1. instans.

Efter § 59 i retsplejelov for Grønland behandler Grønlands Landsret de sager, der er afgjort af en kredsret eller af Retten i Grønland som 1. instans, og som kan indbringes for landsretten som 2. instans efter reglerne i retsplejelov for Grønland.

Efter § 60 i retsplejelov for Grønland behandler Højesteret sager, der er afgjort af Grønlands Landsret som 2. instans, og som med Procesbevillingsnævnets tilladelse kan indbringes for Højesteret som tredje instans efter reglerne i retsplejelov for Grønland.

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Som det fremgår af pkt. 1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, har udformningen af en ny arve- og skiftelovgivning i Grønland været drøftet i en arbejdsgruppe bestående af Domstolsstyrelsen, Retten i Grønland, Grønlands Landsret og Justitsministeriet. De anførte udkast til kongelige anordninger om ikrafttræden for Grønland af hhv. lov nr. 515 af 6. juni 2007 (arveloven) med senere ændringer, lov nr. 594 af 14. juni 2011 (ægtefælleskifteloven), lov nr. 383 af 22. maj 1996 (dødsboskifteloven) med visse senere ændringer samt lov nr. 482 af 18. juni 1999 (Ændringer som følge af lov om skifte af dødsboer) (konkursloven) er udarbejdet med baggrund i arbejdsgruppens drøftelser. Disse drøftelser mundede endvidere bl.a. ud i forslag om en ny fordeling af sagerne mellem kredsretterne og Retten i Grønland, således at Retten i Grønland fremadrettet får kompetence i en række skiftesager. I den forbindelse vægtede arbejdsgruppen på den ene side hensynet til nærhed i den grønlandske retspleje (nærhedsprincippet) og på den anden side hensynet til, at behandlingen af visse sager kræver særlig juridisk indsigt.

Justitsministeriet har i forbindelse med udformningen af de førnævnte anordningsudkast tilsluttet sig arbejdsgruppens forslag, og der er derfor med de forskellige anordningsudkast lagt op til, at en række af de skiftesager, som i dag henhører under kredsretterne i 1. instans, samt nye typer af skiftesager fremover vil skulle behandles af Retten i Grønland i 1. instans. Det gælder bl.a. sager om offentligt ægtefælleskifte, sager om udlevering af bo til behandling ved bobestyrer og arveretlige omstødsessager m.fl.

Anordningsudkastene har været forelagt for Grønlands selvstyre, som den 18. maj 2022 enstemmigt har tilsluttet sig disse. Det forudsættes, at anordningerne og de ændringer, som foreslås gennemført med dette lovforslag, træder i kraft samtidig.

Lovforslaget indeholder de nødvendige ændringer af retsplejelov for Grønland som følge af de forventede kongelige anordninger. Det forudsættes, at anordningerne og de ændrin-

ger, som foreslås gennemført med dette lovforslag, træder i kraft samtidig.

Der henvises herom til lovforslagets § 2, nr. 4.

Endvidere medfører de førnævnte udkast til anordninger behov for yderligere mindre ændringer af retsplejelov for Grønland samt en række ændringer i lov for Grønland om børns retsstilling, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, som sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 307 af 14. maj 1993, og lov om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets retsvirkninger. Formålet med ændringerne af disse love er primært at ensrette ordlyden af en række bestemmelser på tværs af den familie- og skifteretlige lovgivning og i øvrigt at ophæve de bestemmelser, hvis indhold fremadrettet vil blive reguleret af de omtalte anordninger.

Der henvises herom til lovforslagets § 2, nr. 6 og 8, samt §§ 4-6.

3. Konsekvenser for opfyldelse af FN's verdensmål

Udvidelsen af adgangen til at afsige udeblivelsesdomme og indførelsen af regler om behandling af tilståelsessager vurderes at kunne have en positiv betydning for opfyldelsen af delmål 16.3 (fremme retssikkerhed og lige adgang til retfærdig rettergang) i FN's verdensmål, idet lovændringerne skal sikre en hurtigere behandling af kriminalsager. Indførelsen af en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse forventes ligeledes at have en positiv betydning for opfyldelsen af delmål 16.3 i FN's verdensmål.

Udvidelse af adgangen til at afsige udeblivelsesdomme, indførelse af regler om behandling af tilståelsessager, indførelse af hjemmel til, at der kan anvendes digital kommunikation i kriminalretsplejen, samt at den pligtige afgangsalder for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister hæves fra 65 år til 70 år og indførelse af en regel om pligtig afgangsalder på 70 år for kredsdommere vurderes at understøtte delmål nr. 16.6. (udvikling af effektive, ansvarlige og gennemsigtige institutioner på alle niveauer) i FN's verdensmål, idet loven skal bidrage til at sikre en væsentlig bedre understøttelse af bl.a. domstolene i Grønland.

4. Ligestillingsmæssige konsekvenser

Lovforslaget er kønsneutralt og den foreslåede udvidelse af kriminaliseringen af voldtægt omfatter alle køn. Der er imidlertid langt flere mænd end kvinder, der bliver dømt for voldtægt, samt langt flere kvinder end mænd, der udsættes for voldtægt. Lovforslaget vurderes på den baggrund at indeholde ligestillingsmæssige aspekter.

5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Forslaget om indførelse af en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse i kriminalloven forventes at medføre økonomiske konsekvenser for politiet, anklagemyndigheden og kriminalforsorgen på i alt 1,5 mio. kr. i 2023 og 2,5 mio. kr. fra 2024 og frem. Merudgifterne kan primært henføres til en tilgang af anstaltsmasse til kriminalforsorgen.

Den del af lovforslaget, som vedrører indførelse af regler om behandling af tilståelsessager, vil indebære, at et antal kriminalsager vil kunne afgøres hurtigere end i dag, og at en del retsmøder således vil kunne undgås. Dette skal bidrage til at nedbringe sagsbehandlingstiderne ved domstolene og vurderes at føre til mindre besparelser hos domstolene og politiet. Forslaget vurderes endvidere at medføre en mindre besparelse for det offentlige i udgifter til domsmænd. Reglerne vil imidlertid også kunne medføre mindre merudgifter i domstolene til efteruddannelse af kriminalsagskædens aktører.

Forslaget om udvidelse af reglerne om udeblivelsesdomme vil medføre, at flere kriminalsager vil kunne fremmes, selv om den tiltalte udebliver. Dermed sikres en bedre udnyttelse af domstolenes ressourcer, og den samlede sagsbehandlingstid ved domstolene forventes nedbragt. Reglerne vil herudover kunne medføre visse besparelser for det offentlige, idet udgifter til forsvarere, vidner og evt. tolke, der fremover som udgangspunkt kun skal møde i retten én gang, vil blive reduceret.

Omfanget af besparelsen afhænger imidlertid af, i hvilket omfang adgangen til at kræve genoptagelse vil blive udnyttet i praksis. Hertil kommer, at prøvelse af sagen i to ombæring som følge af genoptagelse samlet set vil kunne blive dyrere for det offentlige end udsættelse og efterfølgende afgørelse efter de gældende regler.

Derudover vil forslaget kunne indebære merudgifter til forsvarerbistand. Det er vanskeligt at skønne over disse merudgifter, men de forventes i lyset af sagsområdet at være af begrænset omfang.

Som konsekvens af udvidelserne af reglerne om udeblivelsesdomme lægges der desuden med lovforslaget op til et krav om personlig forkyndelse af domme, hvis en sag fremmes i tiltaltes fravær og uden dennes samtykke. Dette vil indebære et øget behov for forkyndelse af domme, som dog ikke vurderes at ville medføre merudgifter for det offentlige af betydning.

Den del af lovforslaget, som vedrører ændringer som følge af modernisering af arve- og skiftelovgivningen i Grønland

forventes at medføre merudgifter for domstolene i Grønland på skønnet 1,3 mio. kr. årligt. Udgifterne hertil er allokeret via finansloven for 2022.

Lovforslaget forventes ikke at have implementeringsmæssige konsekvenser for det offentlige.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljø- eller naturmæssige konsekvenser.

9. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

10. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til den del af lovforslaget, som vedrører ændringer af kriminallov for Grønland om af indførelse af en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse, har i perioden fra den 11. maj 2022 til den 8. juni 2022 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, AmiAmi, Amnesty International, Avannaata Kommunia, Børnerådet, Børnesagerens Fællesråd, Børns Vilkår, Center for Voldtægts ofre, Center mod Menneskehandel, CEPOS, Danner, Dansk Kvindesamfund, Dansk Røde kors, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Everyday Sexism Project Denmark, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Offentlige Anklagere i Grønland, Foreningen Grønlandske Børn, Forsvarerforeningen i Grønland, Grønlands Landsret, Grønlands Politiforening, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Hjælp Voldsofre, Institut for Men-

neskerettigheder, Joan-Søstrene, Justitia, KFUKs Social Arbejde, Kredsdommerforeningen, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Kvinderådet, Kvininfo, Kommune Kujalleq, Kommune Qeqertalik, Kommuneqarfik Sermersooq, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen for Voldsramte Kvinder, Landsforeningen KRIM, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre, Landsorganisationen mod Seksuelle Overgreb, Lev uden Vold, MIO (Børnetalsmanden), Nunatsinni Advokatit, Nunaanni Naligiissitaanissamut Siunnersuisoqatigiit (Ligestillingsrådet i Grønland Kalaallit), Offerrådgivningen i Danmark, PiSiu (Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd), Politiforbundet, Pro Vest, Qeqqata Kommunia, Red Barnet, Reden International, Retten i Grønland, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Seksualpolitisk Forum, Sexarbejdernes Interesseorganisation, Vestre Landsret, Voldtægts ofres Vilkår og Østre Landsret.

Endvidere har et udkast til den del af lovforslaget, som vedrører ændringer af retsplejelov for Grønland og lov om statens tjenestemænd i Grønland om digital kommunikation i kriminalretsplejen, tilståelsessager, udeblivelsesdomme, pligtig afgangsalder for dommere og kredsdommere m.v., i perioden fra den 19. januar 2021 til den 16. februar 2021 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Akademikerne, Avannata Kommunia, Centralorganisationernes Fællesudvalg, Danske Advokater, Den Danske Dommerforening, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Digitaliseringsstyrelsen i Grønland, DJØF, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Forsvarerforeningen i Grønland, Grønlands Landsret, Grønlands Politiforening, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Grønlandske Advokater, Højesteret, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, Kommune Kujalleq, Kommune Qeqertalik, Kommuneqarfik Sermersooq, Kredsdommerforeningen, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforsvareren for Grønland, Politiforbundet i Danmark, Politiklagenævnet i Grønland, Qeqqata Kommunia, Retspolitisk Forening, Retten i Grønland, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Vestre Landsret og Østre Landsret.

Endelig har et udkast til den del af lovforslaget, der vedrører ændringer af retsplejelov for Grønland, lov for Grønland om børns retsstilling, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning for Grønland og lov om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets retsvirkninger som følge af modernisering af arve- og skiftelovgivningen i Grønland i perioden fra den 18. oktober 2021 til den 15. november 2021 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Avannaata Kommunia, Bispekonteret i Grønland, Børnetalsmanden, Danske Advokater, Danske Familieadvokater, Den Danske Dommerforening, Det Grønlandske Hus Aalborg, Det Grønlandske Hus København, Det Grøn-

landske Hus Odense, Det Grønlandske Hus Århus, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Forsvarerforeningen i Grønland, Fængselsforbundet, Grønlands Erhverv, Grønlands Landsret, Grønlands Politiforening, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Grønlandske Advokater, KNAPK (Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat, Kommune Kujalleq, Kommune Queqertaliq, Kommuneqarfik Sermersooq, Kredsdommerforeningen, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Ligestillingsrådet i Grønland, Politiforbundet i Dan-

mark, Qeqqata Kommunua, Retspolitisk Forening, Retten i Grønland, Rigsadvokaten, Rigsombudsmanden i Grønland, Rigspolitiet, SIK (Sulinermik Inuussutissarsiateqartut Kattuffiat), Ældreforeningen i Grønland og Ældretalsmanden.

Det bemærkes, at et udkast til lovforslagets forskellige dele derudover har været forelagt Grønlands Selvstyre til udtalelse.

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Visse positive konsekvenser i form af bedre ressourceudnyttelse ved domstolene.	Lovforslaget forventes at medføre økonomiske konsekvenser for politiet, anklagemyndigheden, domstolene og kriminalforsorgen på i alt 1,5 mio. kr. i 2023, og 2,5 mio. kr. fra 2024 og frem. Merudgifterne kan primært henføres til en tilgang af anstaltsmasse til kriminalforsorgen. Lovforslaget forventes endvidere at medføre merudgifter for domstolene i Grønland på skønnet 1,3 mio. kr. årligt. Udgifterne hertil er allokateret via finansloven for 2022.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

(Kriminallov for Grønland)

Til nr. 1 (§ 77, stk. 1 og 2)

Efter kriminallovens § 77 dømmes for voldtægt den, der tiltvinger sig samleje eller andet seksuelt forhold ved vold eller trussel om vold (stk. 1, nr. 1) eller skaffer sig samleje, eller andet seksuelt forhold med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (stk. 1, nr. 2). Herudover dømmes for voldtægt den, der har samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 12 år (stk. 1, nr. 3). Det samme gælder den, der, uden at forholdet falder under stk. 1, skaffer sig samleje eller andet seksuelt forhold ved ulovlig tvang, jf. § 91 (stk. 2).

Det foreslås at nyaffatte § 77, stk. 1, i kriminalloven så den, der har samleje eller andet seksuelt forhold med en person, som ikke har samtykket heri, dømmes for voldtægt.

Forståelsen af »samleje« forudsættes ikke ændret med forslaget. Samleje vil således som efter gældende ret omfatte vaginalt og analt samleje.

Forståelsen af »andet seksuelt forhold« forudsættes heller ikke ændret med forslaget. Andet seksuelt forhold vil således som efter gældende ret efter omstændighederne som eksempel kunne omfatte oralt seksuelt forhold, kys mv. på kønsdele, indføring af fingre eller genstande i skede eller anus og manipulation af kønsdele.

Et samtykke skal gives frivilligt og være udtryk for den pågældendes frie vilje bedømt ud fra omstændighederne ved den konkrete situation.

Samtykke kan komme til udtryk gennem ord eller handling. Der stilles ikke krav om, at samtykke skal være udtrykt direkte eller i øvrigt på nogen bestemt måde. Samtykke efter voldtægtsbestemmelsen skal således vurderes uformaliseret og ud fra en konkret og samlet vurdering.

Samtykke i seksuelle relationer kan komme til udtryk på forskellige måder og i forskellige former.

Der må som udgangspunkt være en formodning for, at en person, der samtykker i et samleje eller andet seksuelt forhold, ikke blot forholder sig helt passivt, men deltager i et eller andet omfang.

Handlinger, der kan være udtryk for et samtykke til samle-

je eller andet seksuelt forhold, vil f.eks. kunne være kys, berøringer, nydende lyde eller relevante bevægelser, f.eks. at man vender sig mod den anden person, selv hjælper til med at tage sit undertøj af, udfører samlejebevægelser eller lignende.

Selv om sådanne handlinger måtte foreligge, kan der være en formodning imod, at et samtykke foreligger. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis samlejet eller andet seksuelt forhold er gennemført under omstændigheder, der er egnet til at virke intimiderende.

I de situationer, hvor der er udvist total passivitet fra den ene persons side, er der en formodning for, at vedkommende ikke samtykker, og derfor må den person, der ønsker samleje eller andet seksuelt forhold gennemført, gøre noget for at sikre sig, at vedkommende samtykker. Også ved total passivitet må det dog afhænge af en konkret og samlet vurdering, om deltagelse i samlejet eller andet seksuelt forhold kan anses for at være sket med samtykke.

Der vil – også ved total passivitet – efter en konkret og samlet vurdering kunne foreligge samtykke. Her vil det naturligt kunne indgå i vurderingen, om parterne tidligere har haft samleje eller andet seksuelt forhold gennemført med samtykke, der er foregået på samme måde, uden at der har været tale om indirekte trusler mv., eller om parterne ikke tidligere har haft nogen seksuel relation.

Der kan aldrig foreligge samtykke, hvis passivitet fra den forurettedes side er et udtryk for, at den forurettede agerer ud fra en ubevidst frygtbetinget tilstand, hvor vedkommende ikke gør modstand (”fryser”). Dette kan give sig udslag i f.eks. dissociation eller tonisk immobilitet, hvor forurettede ikke kan tale eller bevæge sig, men der ses også eksempler på, at forurettedes krop er i en sådan frygttilstand (kører på ”autopilot”), så vedkommende fysisk kan fungere (f.eks. vende sig om eller foretage seksuelle handlinger, hvis forurettede bliver bedt om det), uden at dette er udtryk for forurettedes frie vilje. Dette vil både kunne forekomme før og under et samleje eller et andet seksuelt forhold. I sådanne tilfælde foreligger der aldrig samtykke.

I de situationer, hvor samtykke på den ene eller anden måde er kommet til udtryk, men hvor der undervejs udvises passivitet, og der derfor er anledning til at overveje rækkevidden af samtykket, f.eks. om samtykket kun gælder vaginalt samleje, men ikke analt samleje, eller om det kun gælder oralt seksuelt forhold, men ikke vaginalt samleje, vil der ligeledes skulle foretages en konkret og samlet vurdering af, om der af den konkrete situation og sammenhæng fremgår et samtykke til de seksuelle forhold. I den forbindelse vil hensynene, som er nævnt ovenfor, ligeledes kunne indgå i vurderingen.

Om der er samtykket i et samleje eller et andet seksuelt forhold beror på, om personen deltager i den seksuelle handling af egen fri vilje. Det afgørende er, at personen har haft mulighed for at tage stilling til, om vedkommende vil deltage heri.

Det er personernes adfærd umiddelbart i sammenhæng med og på tidspunktet for samlejet eller et andet seksuelt forhold, som er afgørende for vurderingen af, om der foreligger samtykke. Flirtende adfærd, kys tidligere på aftenen, eller det forhold, at en person er gået med en anden person hjem, kan ikke i sig selv anses som samtykke til et samleje eller andet seksuelt forhold.

Et samtykke må – navnlig ud fra retssikkerhedshensyn – vurderes objektivt ud fra oplysningerne om personens deltagelse i den seksuelle handling, herunder personens ord og handlinger, og ikke ud fra personens indre overbevisning. Dette indebærer f.eks., at en person, som efter sin indre overbevisning ikke ønsker et samleje eller andet seksuelt forhold, men som alligevel vælger at gå med til samlejet, vil skulle anses for at have samtykket deri.

Det indebærer endvidere, at det forhold, at en person ikke har haft fuld viden om eller indsigt i en række forhold, der kan have haft betydning for, at vedkommende valgte at deltage i den seksuelle aktivitet, ikke udelukker, at der er samtykket i samlejet eller det seksuelle forhold i øvrigt. I de tilfælde, hvor en person f.eks. er blevet ”snydt” til samleje eller andet seksuelt forhold gennem usande påstande om, at den anden person var en berømt eller havde en særlig alder, status, beskæftigelse eller lignende, må den seksuelle handling anses for gennemført med samtykke.

Om den nærmere forståelse af begrebet »samtykke« henvises der i øvrigt til pkt. 2.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Der er med lovforslaget ikke tilsigtet nogen ændring i kriminaliseringen af de forhold, som allerede i dag betragtes som voldtægt efter den hidtil gældende bestemmelse i § 77, stk. 1 og 2, i kriminalloven dvs. hvor den seksuelle handling tiltvinges ved vold eller trussel om vold, eller hvor den seksuelle handling skaffes ved ulovlig tvang, jf. § 91, eller med en person, som befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Der vil under sådanne omstændigheder ikke kunne foreligge et samtykke, som er givet frivilligt. De forhold, som i dag er kriminaliseret efter den hidtil gældende bestemmelse i § 77, stk. 1 og 2, i kriminalloven, vil således fremover være omfattet af det udvidede kriminaliserede område efter det foreslåede stk. 1.

Dette indebærer bl.a., at der ikke vil kunne foreligge et gyldigt samtykke i tilfælde, hvor samlejet tiltvinges ved vold eller trussel om vold.

Vold omfatter fysisk magtanvendelse både i form af mekanisk tvang (hvor gerningsmanden i kraft af større fysisk styrke gennemtvinger samleje, eller hvor en eller flere holder offeret, mens en anden gennemfører samleje eller andet seksuelt forhold) og i form af kompulsiv tvang (hvor slag eller anden magtanvendelse bevirker, at offeret opgiver videre modstand). Den blotte fastholdelse af offeret udgør således vold omfattet af bestemmelsen.

Vold omfatter også generelt mildere former for vold, herunder handlinger, som ikke nødvendigvis falder under § 88 i kriminalloven. Som eksempler på denne form for vold kan nævnes det at fastholde eller gribe fat om forurettede, at tvinge en adskillelse af forurettedes ben og at lægge sig på forurettede. Det er således ikke en betingelse, at der er anvendt omfattende vold eller trusler, ligesom der også kan være tale om mere eller mindre stiltiende trusler.

Dette indebærer endvidere, at der ikke vil kunne foreligge et gyldigt samtykke i tilfælde, hvor samlejet skaffes ved anden ulovlig tvang, jf. § 91 i kriminalloven.

Endelig indebærer dette, at der ikke vil kunne foreligge et gyldigt samtykke i tilfælde, hvor offeret befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

»Tilstande« forstås i overensstemmelse med den hidtil gældende retstilstand som søvn, bevidstløshed, stærk beruselse, hypnotisk trance, fysisk lammelse og lignende.

»Situationer« kan betegnes som overrumplingstilfælde. Bestemmelsen tager sigte på konkrete situationer, hvor gerningsmanden har mulighed for at overrumple forurettede og begynde et samleje eller andet seksuelt forhold, før offeret kan nå at reagere. Dette drejer sig i praksis navnlig om tilfælde, hvor offeret er afklædt, og hvor gerningsmanden har en legitim anledning til forholdsvis intime berøringer, men hvor gerningsmanden overskrider grænsen for, hvad der er fagligt begrundet i situationen. Som eksempler på sådanne situationer kan nævnes bistand til personlig hygiejne, lægeundersøgelse og massage.

Det understreges, at der ikke er tale om en udtømmende opregning af tilfælde, hvor der ikke kan foreligge samtykke.

Det er fortsat en forudsætning for anvendelse af § 77, stk. 1, i kriminalloven, at gerningsmanden har handlet forsætligt. Gerningsmanden skal således have forsæt med hensyn til, at offeret ikke samtykkede i den seksuelle handling. Det

er ikke tilstrækkeligt for domfældelse, at gerningsmanden burde vide, at samlejet eller det seksuelle forhold i øvrigt var gennemført uden samtykke.

Det er anklagemyndigheden, som har bevisbyrden for, at en tiltalt har overtrådt en bestemmelse i kriminalloven med den påkrævede tilregnelser.

Anklagemyndigheden skal derfor i sager om fuldbyrdet voldtægt føre bevis for, at tiltalte har haft samleje eller andet seksuelt forhold med offeret, at offeret ikke havde samtykket deri, og at tiltalte havde forsæt til, at offeret ikke deltog med samtykke. I tilfælde, hvor der ikke er andre beviser end tiltaltes og offerets forklaringer, og hvor tiltalte og offeret forklarer forskelligt om forløbet, må afgørelsen i første række bero på en bedømmelse af troværdigheden af forklaringerne. Hvis de modstridende forklaringer af retten vurderes at være lige troværdige, må der ske frifindelse. Det kræves i den forbindelse, at beviset skal have en sådan styrke, at der ikke er nogen rimelig tvivl om, at tiltalte er skyldig.

Det foreslås i § 77, stk. 2, at der er tale om voldtægt, når en person har samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 12 år.

Den foreslåede § 77, stk. 2, skal ses i sammenhæng med nyaffattelsen af § 77, stk. 1. Det foreslås, at den nugældende § 77, stk. 1, nr. 3, flyttes til § 77, stk. 2. Der forudsættes ikke med forslaget ændringer af retstilstanden.

Efter bestemmelsen skal ethvert samleje med et barn under 12 år dømmes som voldtægt.

Kriminallovens § 77, stk. 1, nr. 3, der med lovforslaget foreslås flyttet til § 77, stk. 2, blev indsat ved lov nr. 168 af 27. februar 2019. Med lovændringen blev voldtægtsbegrebet i § 77 udvidet med et nyt stk. 1, nr. 3, som omfatter at have samleje eller andet seksuelt forhold med et barn under 12 år. Hensigten med indsættelsen var at indikere, at der er tale om en alvorlig forbrydelse på linje med voldtægt.

Det er en forudsætning for anvendelse af den foreslåede bestemmelse i § 77, stk. 2 om samleje eller andet seksuelt forhold med barn under 12 år, at gerningsmanden havde forsæt med hensyn til, at barnet var under 12 år. Hvis gerningsmanden alene har handlet uagtsomt i forhold til, at barnet var under 12 år, skal forholdet i stedet bedømmes efter kriminallovens § 79 om samleje med barn under 15 år.

Det foreslåede § 77, stk. 1 og 2, viderefører uændret det eksisterende foranstaltningsniveau for voldtægt. Ved fastsættelse af foranstaltningen fremgår det af kriminallovens § 121, stk. 1, nr. 1, at der skal tages hensyn til lovovertrædel-

sens grovhed, herunder samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art. Derudover følger det af kriminallovens § 121, stk. 1, nr. 2, at der skal tages hensyn til gerningsmandens personlige forhold, herunder hvad der skønnes nødvendigt for at afholde den pågældende fra yderligere lovovertrædelser. Det bemærkes, at foranstaltningsniveauet for voldtægt af personer under 18 år blev skærpet ved lov nr. 572 af 10. maj 2022. Af forarbejderne fremgår, at en forhøjelse af foranstaltningsniveauet med 50 pct. forudsættes, jf. Folketingstidende 2021-22, A, L 126 som fremsat, side 14.

Det bemærkes, at der som følge af de mange forskelligartede forhold omfattet af § 77, stk. 1 og 2, i kriminalloven er en meget stor variation i foranstaltningsniveauet for voldtægt. Der vil f.eks. i almindelighed være grundlag for at udmåle en skærpet foranstaltning, hvis der som led i voldtægten er udøvet betydelig vold, hvis voldtægten har strakt sig over længere tid eller er begået af flere gerningsmænd, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem og her begår voldtægt. Der vil omvendt i almindelighed være grundlag for at udmåle en mindre indgribende foranstaltning, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje eller om forsøg.

Fastsættelse og udmåling af foranstaltning beror således på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 (§ 79)

Efter § 79 i kriminalloven dømmes for seksuelt forhold til et barn, hvis en person har samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år, medmindre forholdet er omfattet af § 77, stk. 1, nr. 3.

Det foreslås, at § 79 ændres, så der dømmes for seksuelt forhold til et barn, hvis en person har samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år, medmindre forholdet er omfattet af § 77, stk. 2.

Med ændringen af § 79 ændres henvisningen fra § 77, stk. 1, nr. 3, til § 77, stk. 2.

Ændringen er en konsekvens af nyaffattelsen af § 77, stk. 1 og 2, som bl.a. indebærer, at § 77, stk. 1, nr. 3, flyttes til § 77, stk. 2. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1.

Til § 2

*(Retsplejelov for Grønland)**Til nr. 1 (§ 44, stk. 1)*

Retsplejelovens § 44, stk. 1, bestemmer, at der i kriminalsager i 1. instans medvirker to domsmænd. § 44, stk. 2, indeholder en bestemmelse om, at domsmænd ikke medvirker i sager, hvor der ikke kan blive tale om mere indgribende foranstaltninger end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning. Efter § 44, stk. 3, kan retten bestemme, at der skal medvirke domsmænd i en sag efter stk. 2, hvis retten skønner, at sagen er af særlig indgribende betydning for tiltalte.

Det foreslås med lovforslagets § 2, nr. 1, at henvisningen i § 44, stk. 1, til § 44, stk. 2 og 3, ændres til stk. 2-4, da det med lovforslagets § 2, nr. 2, foreslås at indsætte et nyt stykke i bestemmelsen.

Den foreslåede ændring af retsplejelovens § 44, stk. 1, er en konsekvens af den foreslåede § 44, stk. 4 (lovforslagets § 2, nr. 2).

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 (§ 44, stk. 4)

Retsplejelovens § 44 fastlægger reglerne for, hvornår der medvirker domsmænd i en kriminalsag.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 44 indsættes et nyt stk. 4, hvori det præciseres, at domsmænd ikke medvirker i kriminalsager, der fremmes efter den foreslåede § 449 a om behandling af tilståelsessager.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 (§ 50, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, 2. pkt.)

Efter retsplejelovens § 50, stk. 1, 1. pkt., må ingen deltage som dommer under hovedforhandlingen i en kriminalsag, hvis den pågældende vedrørende det forhold, som tiltalen angår, har truffet afgørelse om at tilbageholde den tiltalte efter § 359, stk. 2, eller om brevåbning og brevstandsning i medfør af § 384, stk. 3. Efter § 50, stk. 1, 2. pkt., gælder dette dog ikke, hvis sagen behandles som tilståelsessag, eller sagen i øvrigt vedrørende det forhold, der har begrundet indgreb som nævnt i 1. pkt., ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Efter retsplejelovens § 50, stk. 2, skal afgørelse under

hovedforhandlingen i en kriminalsag om tilbageholdelse i medfør af § 359, stk. 2, og om ophævelse af tilbageholdelse eller om brevåbning og brevstandsning i medfør af § 384, stk. 3, træffes af en dommer, der ikke deltager i hovedforhandlingen. Dette gælder dog ikke, hvis sagen behandles som tilståelsessag, eller sagen i øvrigt vedrørende det forhold, der har begrundet indgreb som nævnt i 1. pkt., ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Med lovforslagets § 2, nr. 3, foreslås det, at ordlyden i § 50, stk. 1 og 2, ændres således, at der i stedet for "tilståelsessag" henvises til de foreslåede nye regler i § 449 a om behandling af tilståelsessager.

Den foreslåede ændring af § 50, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, 2. pkt., er en konsekvens af den foreslåede bestemmelse i § 449 a (lovforslagets § 2, nr. 15), hvorefter der i retsplejeloven indføres et særskilt underafsnit om behandling af tilståelsessager.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4 (§ 55 og § 57, stk. 1)

Efter § 55 i retsplejelov for Grønland er kredsretterne 1. instans for kriminalsager, jf. § 54, nr. 2, skiftesager, jf. § 54, nr. 3, sager om umyndiggørelse og værgemål, jf. § 54, nr. 4, faderskabssager, jf. § 54, nr. 5, ægteskabs- og forældremyndighedssager, jf. § 54, nr. 5, notarialforretninger, jf. § 54, nr. 11, søforklaringer, jf. § 54, nr. 12, og sager om prøvelse af afgørelser om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, jf. § 54, nr. 15, i det omfang sagerne ikke i medfør af lovgivningen er henlagt til Retten i Grønland som 1. instans.

Efter § 57, stk. 1, i retsplejelov for Grønland er Retten i Grønland 1. instans for civile retssager, jf. § 54, nr. 1, sager om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse, jf. § 54, nr. 7, sager om prøvelse af adoption uden samtykke, jf. § 54, nr. 8, sager om forbud, bevissikring ved krænkelse af immaterialrettigheder, arrest, tvangssalg og prøvelse af fogedforretninger, jf. § 54, nr. 9, registreringsvirksomhed (tinglysning), jf. § 54, nr. 10, udmeldelse af syns- og skønsmand uden for retsplejen, for så vidt den ikke kan foretages af Rigsombudsmanden, jf. § 54, nr. 13, optagelse af beviser, som ikke sker til brug for en verserende sag, jf. § 54, nr. 14, og andre sager, som i medfør af lovgivningen er henlagt til domstolene, jf. § 54, nr. 16.

Retten i Grønland behandler derudover de sager, som ved lov, landstingslov eller landtingsforordning er henlagt denne domstol som 1. instans, jf. bestemmelsens stk. 2.

Det foreslås i § 55 og § 57, stk. 1, at indsætte »herunder

arveloven, lov om skifte af dødsboer og lov om ægtefælleskifte m.v.« efter »lovgivningen«.

De foreslåede ændringer indebærer, at kredsretterne fremadrettet alene vil være 1. instans i visse (og ikke alle) skiftesager, idet Retten i Grønland som led i ikrafttræden for Grønland af lov nr. 515 af 6. juni 2007 (arveloven) med senere ændringer, lov nr. 594 af 14. juni 2011 (ægtefælleskifteloven) og lov nr. 383 af 22. maj 1996 (dødsboskifteloven) med visse senere ændringer vil skulle behandle en række af de skiftesager, som i dag hører under kredsretterne i 1. instans, samt nye typer af skiftesager.

Retten i Grønland vil fremadrettet skulle behandle følgende sager som 1. instans:

- sager om deling af ægtefællers fællesbo, jf. § 1, nr. 1, i kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om ægtefælleskifte m.v.,
- sager om opløsning af ægtefællers sameje om flere særjeaktiver, jf. § 1, nr. 2, i kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om ægtefælleskifte m.v.,
- sager om opløsning af ugifte samlevendes sameje om flere aktiver i forbindelse med samlivets ophør, jf. § 1, nr. 3, i kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om ægtefælleskifte m.v.,
- sager om opløsning af andre boer, herunder interesse-nskabsboer eller lignende, der ikke behandles efter konkursloven, jf. § 1, nr. 4, i kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om ægtefælleskifte m.v.,
- sager om enkelttvister, der opstår under behandlingen af et bo efter § 1 eller under privat skifte af ægtefællers fællesbo eller sameje om flere særjeaktiver, herunder om opgørelsen og fordelingen af boets aktiver og passiver, opgørelsen af bodelene og i givet fald af den del heraf, der indgår i bodelingen, vederlagskrav, jf. § 23 i lov nr. 150 af 31. marts 1993 om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets retsvirkninger, afgrænsning af særjejer og særjekompen-sationskrav, jf. § 2, nr. 1-6, i kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om ægtefælleskifte m.v.,
- selvstændige sager mellem ægtefæller om særjekompen-sationskrav, jf. § 67, og tilsidesættelse, ændring eller fortolkning af ægtefællers bodelingsaftaler, jf. § 2, stk. 2, nr. 1-2, i kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om ægtefælleskifte m.v.,
- sager om henvisning til bobehandler m.v., jf. bl.a. § 17, stk. 1, i kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om ægtefælleskifte m.v.,
- sager om behandling af omstødelse, jf. § 32 i kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af arvelov,
- afgørelser om arv, der tilfalder staten, jf. § 96 i kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af arvelov
- visse sager om skifte af dødsbo, hvor afdøde ikke havde hjemting i Grønland, jf. § 2, stk. 2, nr. 1-2, i kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om skifte af dødsboer, og
- visse retssager om krav, som rejses af et dødsbo, jf. §

106, stk. 1, i kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om skifte af dødsboer.

Derudover skal kredsretterne efter § 89 a i kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om skifte af dødsboer henvises et dødsbo til behandling ved Retten i Grønland, hvis

- 1) der skal udpeges en midlertidig bobestyrer, jf. § 12,
- 2) et bo under privat skifte skal overgå til behandling ved bobestyrer, jf. § 30,
- 3) boet skal behandles ved bobestyrer, jf. § 36,
- 4) boet er insolvent, jf. § 69,
- 5) der fremsættes anmodning om, at et bo skal udleveres til uskiftet bo efter reglerne i § 19, stk. 2, i kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af arveloven, eller
- 6) der fremsættes anmodning fra den længstlevende ægtefælle eller en kreditor om, at et uskiftet bo skal tages under behandling ved bobestyrer, jf. § 25, stk. 2, kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af arveloven.

Det bemærkes, at de anførte kongelige anordninger om ikrafttræden for Grønland af hhv. lov nr. 515 af 6. juni 2007 (arveloven) med senere ændringer, lov nr. 594 af 14. juni 2011 (ægtefælleskifteloven) og lov nr. 383 af 22. maj 1996 (dødsboskifteloven) er vedtaget af Inatsisartut den 18. maj 2022, men endnu ikke udstedt. Anordningsudkastene forventes at blive udstedt og træde i kraft samtidig med dette lovforslag.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5 (§ 94, stk. 5)

Retsplejelovens § 94 indeholder regler om disciplinærsager. Det følger af retsplejelovens § 94, stk. 5, at den danske retsplejelovs regler om domstolsprøvelse i §§ 447 d, 147 e og 147 f, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse i Grønland.

Ved lov nr. 1540 af 18. december 2018 om ændring af retsplejeloven og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Initiativer vedrørende forsvarsadvokater og advokattilsyn) blev § 147 g indsat i den danske retsplejelov.

I medfør af § 147 g, stk. 1, kan en advokat eller person, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anpartar i et advokatselskab, forlange en afgørelse om midlertidig frakendelse indbragt for retten. Retten kan stadfæste, ophæve eller ændre afgørelsen. Dette svarer til, hvad der gælder for indbringelse af afgørelser om ubetinget frakendelse for retten, jf. den danske retsplejelovs § 147 e.

I medfør af § 147 g, stk. 2, skal anmodning om sagsanlæg

fremsættes over for justitsministeren inden 14 dage efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende.

Med lovforslagets § 2, nr. 5, foreslås det, at der i retsplejelovens § 94, stk. 5, indsættes en henvisning til den danske retsplejelovs § 147 g.

Den foreslåede ændring af § 94, stk. 5, indebærer, at bestemmelsen henviser til den danske retsplejelovs § 147 g, som på linje med henvisningen til §§ 447 d, 147 e og 147 f, stk. 2, fastsætter regler om domstolsprøvelse i disciplinærsager. § 147 g i den danske retsplejelov vil således fremover gælde tilsvarende for Grønland.

Til nr. 6 (§ 128, stk. 1)

Det følger af § 128, stk. 1, i retsplejelov for Grønland, at når retten i medfør af retsplejeloven har bestemt, at en part eller en rettergangsfuldmægtig skal deltage i et retsmøde ved hjælp af fjernkommunikation, anses den pågældende som deltager i retsmødet på samme måde som ved personligt fremmøde i retten.

Det foreslås i § 128, stk. 1, at ændre »denne lov« til »lov«.

Med den foreslåede ændring af § 128, stk. 1, i retsplejelov for Grønland udvides bestemmelsen til også at omfatte tilfælde, hvor retten i medfør af anden lovgivning end retsplejeloven har truffet beslutning om deltagelse ved hjælp af fjernkommunikation.

Det bemærkes, at det som hidtil vil være en betingelse, at der er udtrykkelig lovhjemmel til en parts eller rettergangsfuldmægtigs deltagelse i det pågældende retsmøde ved anvendelse af telekommunikation.

Den foreslåede ændring er en følge af § 69 i kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om ægtefælleskifte m.v. (der forventes at blive udstedt og træde i kraft samtidig med dette lovforslag), hvorefter Retten i Grønland kan tillade, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager i møder i retten ved hjælp af fjernkommunikation.

Til nr. 7 (§ 128 a)

Der findes ikke i dag bestemmelser i retsplejeloven, som generelt hjemler adgang til digital kommunikation i kriminalsager.

Det foreslås, at der i retsplejeloven indsættes en ny bestemmelse, § 128 a, om anvendelse af digital kommunikation i kriminalretsplejen med henblik på at sikre, at der ikke er hindringer i retsplejeloven for anvendelse af digital kommunikation som f.eks. en offentlig digital postløsning, sikker

e-mail eller andre digitale løsninger både for så vidt angår fremsendelsesmetoder mv. og indholdet af meddelelser eller dokumenter eller digitale retsmøder.

Det foreslås i *stk. 1*, at krav om skriftlighed i kriminalretsplejen ikke er til hinder for anvendelse af digital kommunikation både for så vidt angår fremsendelsesmetoder mv. og indholdet af meddelelser eller dokumenter mv. eller anvendelse af digitale dokumenter under retsmøder.

Dette indebærer, at bestemmelser om meddelelser, skriftlighed, anmodninger, begæringer, underretninger, indlevering, indgivelse, indsendelse, at sende kopi eller udskrift, udlevering, fremlæggelse, gennemsyn eller lignende i retsplejelovens afsnit V om kriminalsagers behandling, retsplejelovens afsnit VI om appel og genoptagelse og retsplejelovens afsnit VII om fuldbyrdelse af domme i kriminalsager ikke er til hinder for anvendelse af digital kommunikation.

Forslaget indebærer endvidere, at der ikke tillige skal ske fremsendelse, indsendelse, udlevering mv. i fysisk form.

Anklagemyndigheden, retterne, advokater, tiltalte og andre parter i en kriminalsag vil efter bestemmelsen f.eks. kunne vælge at sende meddelelser med en offentlig digital postløsning eller til en sikker e-mailadresse, hvis en sådan er oplyst.

I Grønland kan postløsningen Offentlig Digital Post anvendes som digital kommunikation mellem offentlige afsendere og fysiske personer eller juridiske enheder, jf. nærmere reglerne i Inatsisartutlov nr. 14 af 8. juni 2017 om Offentlig Digital Post. I medfør af lovens § 13, stk. 4, kan Naalakkersuisut efter forhandling med rigsmyndighederne fastsætte regler om, at statslige institutioner i Grønland kan anvende postløsningen som offentlige afsendere.

Den foreslåede bestemmelse tager ikke stilling til, i hvilket omfang digital kommunikation i dag er teknisk muligt hos anklagemyndigheden og retterne i Grønland.

Efter bestemmelsen har en afsender i alle afsendelsessituationer mulighed for at vælge, om kommunikation skal ske digitalt – herunder hvilken form for digital kommunikation – under forudsætning af, at den pågældende form for digital kommunikation er teknisk mulig både for afsender og modtager. Der pålægges således ikke en forpligtelse til at anvende digital kommunikation, men afsenderen har en ret til at vælge digital kommunikation. En afsender kan således fortsat anvende f.eks. fysisk fremsendelse eller indlevering af meddelelser, akter mv. Borgere pålægges heller ikke med forslaget en pligt til at modtage eller sende via en digital løsning, udover hvad der allerede følger af lovgivningen. Hvis de statslige institutioner i Grønland, f.eks. retterne, bliver

omfattet af reglerne om Offentlig Digital Post, vil borgerne være forpligtede til at modtage meddelelser fra de pågældende institutioner digitalt.

Med forslaget er det ligeledes op til modtageren af et dokument, en meddelelse eller lignende, om modtageren ønsker at printe det modtagne til brug for den videre behandling af sagen.

Med forslaget sikres det endvidere, at bestemmelser om oplæsning, fremlægning, forelæggelse, redegørelse, information og lignende ikke er til hinder for, at dokumenter mv. kan anvendes i digital form under retsmøder. Dokumenterne skal dermed ikke tillige foreligge i fysisk form.

Med forslaget forudsættes det, at digital kommunikation skal anvendes i videst muligt omfang af politiet, anklagemyndigheden og domstolene. Der forudsættes således en løbende udvidelse af anvendelsen af digital kommunikation og sagsbehandling, efterhånden som it-løsningerne udvikles, gennemføres og evalueres.

Persondatalovgivningen vil fortsat skulle iagttages, når politiet, anklagemyndigheden og forsvarerne behandler personoplysninger i forbindelse med anvendelse af digital kommunikation i kriminalretsplejen.

Der tilsigtes med forslaget ingen ændringer i retsplejelovens regler om anklagemyndighedens og domstolenes sagsbehandling i kriminalsager eller i reglerne om forkyndelse.

Det foreslås i *stk. 2*, at bestemmelser i kriminalretsplejen, der stiller krav om underskrift, ikke er til hinder for, at en meddelelse kan sendes med digital post. Det er dog en betingelse, at meddelelsen er forsynet med en digital signatur fra en person – herunder en juridisk person – eller en myndighed.

Hensigten med kravet om digital signatur er at sikre, at meddelelsen stammer fra den angivne afsender, og at meddelelsen ikke er blevet ændret undervejs.

I det omfang det er teknisk muligt, kan meddelelser, der skal underskrives, f.eks. sendes med en offentlig digital postløsning.

Det foreslås i *stk. 3*, at en meddelelse, der sendes med digital kommunikation, anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for modtageren.

Efter bestemmelsen anses en digital meddelelse for at være kommet frem til modtageren på det tidspunkt, hvor modtageren er i stand til at behandle og læse meddelelsen. Det er

således uden betydning, om eller hvornår modtageren faktisk gør sig bekendt med indholdet af meddelelsen. Dette indebærer, at en digital meddelelse, der er modtaget kl. 23.59 den 30. november, anses for at være kommet frem den 30. november.

Der tilsigtes ingen ændring for så vidt angår situationer, hvor der modtages meddelelser på papir. I disse tilfælde vil meddelelsen fortsat skulle modtages inden for almindelig kontortid for at kunne anses for at være rettidig.

I de tilfælde, hvor der er behov for at modtage en meddelelse inden for et bestemt tidspunkt, må der fastsættes en frist, der indeholder såvel en dato som et præcist klokkeslæt for, hvornår meddelelsen skal være modtaget for at være rettidig.

Modtagelsestidspunktet vil i de fleste it-systemer automatisk blive registreret. Kan modtagelsestidspunktet for en digital meddelelse ikke fastlægges som følge af problemer med et it-system eller andre lignende problemer, må meddelelsen anses for at være kommet frem på det tidspunkt, hvor meddelelsen blev afsendt, hvis der kan skaffes pålidelige oplysninger om afsendelsestidspunktet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8 (§ 270)

Efter § 270, stk. 1, i retsplejelov for Grønland sker bevisførelse for skifteretten efter de regler, der gælder for behandling af civile sager. Efter bestemmelsens stk. 2 kan skifteretten pålægge en lodtager i et bo at møde op og afgive forklaring om spørgsmål af betydning for bobehandlingen. Reglerne om vidner finder tilsvarende anvendelse.

Det foreslås, at § 270 i retsplejelov for Grønland ophæves.

Den foreslåede ændring er en følge af § 2, stk. 4, § 72 og § 79 i kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om ægtefælleskifte m.v. samt § 92 og § 98 i kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om skifte af dødsboer (der forventes at blive udstedt og træde i kraft samtidig med dette lovforslag), som viderefører hovedindholdet af § 270 i retsplejelov for Grønland.

Til nr. 9 (§ 283, stk. 1)

Det følger af retsplejelovens § 283, stk. 1, at det afgøres efter § 448 c i den danske retsplejelov, om en sag om ægteskab kan anlægges her i riget (Danmark og Grønland).

§ 448 c i den danske retsplejelov blev ved lov nr. 1711 af 27.

december 2018 om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvarsloven) videreført som § 448 f i den danske retsplejelov (med visse sproglige ændringer). Herudover blev § 448 c erstattet af § 448 g i forhold til sager om ændring af en aftale indgået med henblik på separation eller skilsmisse om fordelingen af formuen eller om andre vilkår for separationen og skilsmissen.

Som en konsekvens heraf foreslås det med lovforslagets § 2, nr. 9, at retsplejelovens § 283, stk. 1, fremadrettet skal henvise til den danske retsplejelovs § 448 f og § 448 g i stedet for § 448 c.

Den foreslåede ændring af § 283, stk. 1, indebærer, at §§ 448 f og 448 g i den danske retsplejelov fremover vil gælde tilsvarende for Grønland.

Til nr. 10 (§ 283, stk. 2)

Det følger af retsplejelovens § 283, stk. 2, at det afgøres efter § 448 f i den danske retsplejelov, om en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, anden kontakt eller tilladelse til udlandsrejse kan anlægges her i riget (Danmark og Grønland).

§ 448 f i den danske retsplejelov blev ved lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvarsloven) videreført som § 448 g i den danske retsplejelov (med visse sproglige ændringer).

Som en konsekvens heraf foreslås det med lovforslagets § 2, nr. 10, at retsplejelovens § 283, stk. 2, fremadrettet skal henvise til den danske retsplejelovs § 448 g i stedet for § 448 f.

Den foreslåede ændring af § 283, stk. 2, indebærer, at § 448 g i den danske retsplejelov fremover vil gælde tilsvarende for Grønland.

Til nr. 11 (§ 321, stk. 1, nr. 3)

Efter retsplejelovens § 321, stk. 1, skal retten beskikke en forsvarer for sigtede, hvis sigtede ikke selv har antaget en mødeberettiget forsvarer, som giver møde i sagen, og hvis en af de oplyste betingelser er opfyldt, jf. retsplejelovens § 321, stk. 1, nr. 1-3.

Med lovforslagets § 2, nr. 12, tilføjes et nyt nr. til § 321, stk. 1.

På den baggrund foreslås en konsekvensændring med lovforslagets § 2, nr. 11.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 12 (§ 321, stk. 1, nr. 4)

Efter retsplejelovens § 321, stk. 1, skal retten beskikke en forsvarer for sigtede, hvis sigtede ikke selv har antaget en mødeberettiget forsvarer, som giver møde i sagen, og hvor en række nærmere oplyste betingelser er opfyldt, jf. retsplejelovens § 321, stk. 1, nr. 1-3.

Med lovforslagets § 2, nr. 12, foreslås det, at det tilføjes i § 321, stk. 1, at obligatorisk forsvarerbeskikkelse også skal ske i sager, hvor der er spørgsmål om anstaltsanbringelse og, som fremmes til dom i tiltaltes fravær efter forslaget til § 453, stk. 3, nr. 4.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 13 og nr. 14 (§ 440)

Retsplejelovens § 440 indeholder en regel om udenretlig bøvedtagelse og konfiskation. Bestemmelsen hører under overskriften "Udenretlig bøvedtagelse og konfiskation".

Med lovforslagets § 2, nr. 13 og 14, foreslås det, at overskriften før § 440 og § 440 ophæves.

Indholdet af den gældende § 440 om udenretlig bøvedtagelse og konfiskation videreføres delvist med lovforslagets § 449 b (lovforslagets § 2, nr. 15).

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 15 (§§ 449 a-449 c)

Med lovforslagets § 2, nr. 15, foreslås det at indføre et nyt underafsnit i retsplejeloven om "tilståelsessager" med tre nye bestemmelser §§ 449 a-449 c.

Disse bestemmelser har til formål at effektivisere behandlingen af kriminalsager og forkorte sagsbehandlingstiden.

Retsplejeloven indeholder ikke hjemmel til at behandle kriminalsager uden medvirken af domsmænd. Dette indebærer, at kriminalsager, hvor der bliver spørgsmål om anbringelse i anstalt, og hvor sigtede afgiver en uforbeholden tilståelse, ikke kan fremmes til dom uden udarbejdelse af anklageskrift og uden medvirken af domsmænd.

Det foreslås på den baggrund, at der indsættes en ny bestemmelse i retsplejelovens § 449 a, hvorefter en sag kan fremmes til dom, hvis sigtede afgiver en uforbeholden tilståelse.

Bestemmelsen svarer med enkelte undtagelser til § 831 i den danske retsplejelov.

Det foreslås i *stk. 1*, at hvis sigtede i et retsmøde efter § 357 eller § 447 eller under hovedforhandlingen efter § 472, stk. 1, afgiver en uforbeholden tilståelse i en kriminalsag, hvor domsmænd ellers skulle have medvirket, kan sagen straks fremmes til dom, hvis betingelserne i § 449 a, stk. 1, nr. 1-4, er opfyldt.

Den foreslåede ændring indebærer, at tilståelsessager fremadrettet kan afgøres efter en forenklet fremgangsmåde, uden at der formelt afholdes en hovedforhandling. Der afholdes imidlertid et retsmøde, som – bortset fra, at fremgangsmåden er forenklet – svarer til hovedforhandlingen i andre kriminalsager.

Det bemærkes, at forudsætningen for, at sagen afgøres efter en forenklet fremgangsmåde, er, at tiltalte i retten skal afgive en uforbeholden tilståelse.

Den foreslåede bestemmelse indebærer bl.a., at der vil kunne afsiges en såkaldt straksdom i forbindelse med et grundlovsforhør efter retsplejelovens § 357 i en sag, hvor den sigtede erkender sig skyldig. Sagen kan således behandles som en tilståelsessag, hvis betingelserne i § 449 a, stk. 1, nr. 1-4, er opfyldt. Det bemærkes i den forbindelse, at retsplejelovens § 436 om personundersøgelse ikke er til hinder for, at en sag vil kunne fremmes efter den foreslåede § 449 a under et grundlovsforhør, f.eks. i situationer, hvor det følger af fast retspraksis, at foranstaltningen for den givne forbrydelse er anstaltsanbringelse af en vis varighed, eksempelvis ved indsmugling af hash.

Kredsretten vil endvidere fremadrettet i sager, hvor tiltalte f.eks. har erkendt sig skyldig til politirapporten, kunne beramme sagen uden at indkalde domsmænd og vidner og fremme den efter den foreslåede § 449 a, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt. Kredsretten kan således samle en række af sådanne sager til foretagelse kort tid efter hinanden. Møder den tiltalte og erkender sig skyldig, vil sagen kunne afgøres efter § 449 a, hvorved tiltalte findes skyldig. Møder den tiltalte og nægter sig skyldig, vil sagen skulle udsættes,

og vidner og domsmænd indkaldes. Under retsmødet vil tiltalte få mulighed for at angive, hvorvidt tiltalte ønsker vidner eller andre beviser ført.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at der som udgangspunkt ikke skal udarbejdes et anklageskrift, hvis en sigtet over for politiet har afgivet en uforbeholden tilståelse. Anklagemyndigheden kan således i stedet udarbejde en begæring om et retsmøde med henblik på en behandling efter § 449 a, og tiltalen vil i stedet blive rejst mundtligt under retsmødet.

Det kræves, at sigtede giver en *uforbeholden tilståelse*, hvorefter tilståelsen må indeholde en erkendelse af samtlige faktiske objektive og subjektive momenter.

Tilståelsen skal være detaljeret. Det vil f.eks. ikke være tilstrækkeligt, at sigtede blot vedstår den forklaring, som han tidligere har afgivet til politirapporter. Indholdet af sigtedes forklaring skal ret nøjagtigt tilføres retsbogen og derefter oplæses for sigtede. Sigtede skal herefter vedstå protokollatet.

Efter det foreslåede *stk. 1, nr. 1*, skal tilståelsens rigtighed altid bestyrkes ved de i øvrigt foreliggende oplysninger. Dette krav er f.eks. ikke opfyldt, hvis tilståelsen ikke er i overensstemmelse med eventuelle medgerningsmænds forklaringer.

Sagen kan fremmes som tilståelsessag, hvis alle involverede (anklageren, dommeren, sigtede) samtykker i denne behandling, jf. det foreslåede *stk. 1, nr. 2*. Er sigtede under 18 år, kræves der tillige samtykke fra forældremyndighedsindehaveren.

Efter det foreslåede *stk. 1, nr. 3*, har retten, selv om betingelserne for at behandle sagen efter § 449 a er opfyldt, en vis frihed til at kræve, at sagen behandles efter anklageskrift og almindelig hovedforhandling med domsmænd, når denne finder det betænkeligt at behandle sagen som en tilståelsessag. Dommeren kan ligeledes under selve sagen afslutte § 449 a-behandlingen, hvis der opstår omstændigheder, der gør det betænkeligt at fortsætte den summariske behandling, f.eks., hvis sigtede tilbagekalder sit samtykke efter stk. 1, nr. 2.

I sager, hvor tiltalte er anholdt og fremstillet i grundlovsforhør efter § 357 med henblik på tilbageholdelse, vil det være muligt at afsige straksdom, i det omfang den tiltalte tilstår forholdet. Det afgørende er i disse situationer, om alle relevante oplysninger foreligger, således at der ikke er retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ved at afgøre sagen allerede under grundlovsforhøret.

Det foreslås i *stk. 1, nr. 4*, at en sag ikke kan behandles som tilståelsessag, hvis der bliver spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33 (særlige foranstaltninger over for psykisk syge) og kapitel 34 (forvaring).

Det foreslås i *stk. 2*, at sigtede skal gøres bekendt med det forhold, tiltalen angår, og have lejlighed til at udtale sig inden retten afsiger dom. Er der behov for yderligere oplysninger i sagen, sker dette efter reglerne i retsplejelovens kapitel 34 (almindelige bestemmelser om efterforskning og afhøringer), og sigtede skal have lejlighed til at udtale sig om disse oplysninger.

Efter det foreslåede *stk. 3*, skal der beskikkes sigtede en forsvarer, hvis den pågældende er anholdt eller tilbageholdt, og denne skal have lejlighed til at gøre sig bekendt med sagen, drøfte den med sigtede og udtale sig over for retten, inden sigtede giver samtykke efter *stk. 1, nr. 2*.

Er forsvareren imod, at sagen behandles som tilståelsessag, vil dette kunne medføre, at sagen ikke kan afgøres efter den forenkede fremgangsmåde.

Er sigtede ikke anholdt eller tilbageholdt, skal han vejledes om, at der, hvis han ønsker det, vil blive beskikket ham en forsvarer efter det foreslåede *stk. 4*. Hvis sigtede ønsker en forsvarer, finder *stk. 3* tilsvarende anvendelse.

De almindelige bestemmelser om afsigelse og forkyndelse af dom gælder også i sager, der behandles efter § 449 a, jf. bestemmelsens *stk. 5*.

Efter det foreslåede *stk. 6* kan en sag ikke behandles som tilståelsessag, hvis den er omfattet af § 301, nr. 2, om ophævelse af en forening.

Det foreslåede *stk. 7* indebærer, at oplysning om det forhold, som den pågældende tiltales for, og om, at sigtede og anklagemyndigheden har samtykket i, at sagen fremmes som tilståelsessag, skal tilføres retsbogen. Det skal også tilføres retsbogen, hvis sigtede ikke ønsker at få beskikket en forsvarer, jf. *stk. 4*.

Efter den foreslåede bestemmelse *stk. 8* kan retten bestemme, at sigtede skal deltage i et retsmøde efter *stk. 1* ved anvendelse af fjernkommunikation med billede, hvis sigtedes tilstedeværelse i retten ikke er nødvendig. Det vil bero på en konkret vurdering, om tiltaltes tilstedeværelse i retten er nødvendig. En eventuel forsvarer skal deltage i retsmødet på samme sted som sigtede, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at forsvareren i stedet møder frem i retten. Om sigtedes og forsvarerens deltagelse i retsmødet gælder i øvrigt §§ 128 og 163. § 466, *stk. 2*, finder tilsvarende anvendelse. Retten kan således, hvor afhøring ved hjælp af fjernkommunikation ikke er muligt, bestemme, at sigtede i

stedet skal indkaldes til afhøring på det sted, hvor det findes mest hensigtsmæssigt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 449 b

Efter retsplejelovens § 440, *stk. 1*, kan politiet – hvis det antages, at gerningen alene vil medføre bøde eller konfiskation – sende anklageskriftet til sigtede med påtegning om, at sigtede, hvis denne erkender sig skyldig, kan erklære sig rede til uden retsforfølgning at betale den bøde, som er fastsat i påtegningen, og eventuelt tillige acceptere konfiskation.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i retsplejelovens § 449 b om behandlingen af sager, hvor sigtede vedtager en bøde og eventuelt konfiskation. Den foreslåede bestemmelse er en delvis videreførelse af den eksisterende bestemmelse i den grønlandske retsplejelovs § 440, der foreslås ophævet som konsekvens heraf, jf. lovforslagets § 2, nr. 14. I modsætning til § 440 indeholder den foreslåede § 449 b mere detaljerede regler om retsvirkningerne af en bødevedtagelse og regler om tilkendegivelsens retsvirkninger.

Bestemmelsen svarer med få undtagelser til § 832 i den danske retsplejelov.

Efter den foreslåede bestemmelse *stk. 1* vil anklagemyndigheden i sager om lovovertrædelser, der ikke skønnes at ville medføre andre følger end bøde eller konfiskation, i et bødeforelæg kunne tilkendegive sigtede, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis sigtede erklærer sig skyldig i overtrædelser og erklærer sig rede inden en nærmere angiven frist at betale en i bødeforelægget angivet bøde. Fristen kan efter anmodning forlænges af anklagemyndigheden.

Der lægges i modsætning til den gældende § 440 i retsplejeloven op til, at sigtede også vil kunne vedtage en bøde og eventuelt konfiskation i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelser.

Ordningen om vedtagelse af et bødeforelæg med det samme forudsættes anvendt i sager, som bevismæssigt er helt ukomplicerede, og som ikke nødvendiggør skønmæssige vurderinger, og hvor der er klarhed over bødens størrelse. Det betyder, at ordningen i praksis vil omfatte lovovertrædelser, hvor bøden udmåles efter faste takster. Ordningen vil herunder også kunne omfatte lovovertrædelser, hvor der f.eks. i gentagelsestilfælde sker en takstmæssig forhøjelse af bøden, forudsat at politiet på stedet kan indhente de fornødne oplysninger om eventuelle tidligere relevante lovovertrædelser.

Ordningen forventes på den baggrund navnlig at omfatte en række overtrædelser af færdselsloven og politivedtægten samt efter omstændighederne visse overtrædelser af kriminalloven, f.eks. sager om butikstyveri, bedrageri, hæleri og underslæb.

Det forudsættes, at et bødeforelæg, der vedtages på stedet, kan udstedes uden at tage hensyn til eventuelle andre verserende sigtelser mod den pågældende.

Den foreslåede bestemmelse vil også omfatte vedtagelse af konfiskation i forbindelse med vedtagelse af en bøde.

Sigtedes vedtagelse af bøden vil enten skulle ske ved, at sigtede straks betaler bøden, eller ved at sigtede ved sin underskrift erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale den i bødeforelægget angivne bøde. Underskriften kan også være digital, når de tekniske muligheder herfor er til stede. Hvis de tekniske muligheder senere gør det muligt og hensigtsmæssigt at dokumentere sigtedes vedtagelse på anden måde, vil en sådan ny teknisk mulighed i givet fald også kunne anvendes ved vedtagelse af bødeforelæg på stedet. Fristen for betaling af bøden vil efter anmodning senere kunne forlænges af anklagemyndigheden, jf. det foreslåede stk. 1, 2. pkt.

Muligheden for at vedtage bøden ved betaling på stedet vil afhænge af, at der er etableret en administrativ understøttelse heraf. I det omfang dette ikke er tilfældet, vil sigtede på stedet kunne vedtage bøden ved sin underskrift, men ikke straks betale.

Sigtede skal gøres bekendt med, at det er frivilligt, om bøden ønskes vedtaget og eventuelt betalt med det samme. Hvis sigtede kan erklære sig skyldig i overtrædelser, men ikke ønsker at vedtage bøden med det samme, vil sigtede senere efter de almindelige regler kunne vedtage bøden. Vedtager sigtede heller ikke senere bøden, vil anklagemyndigheden skulle indbringe sagen for retten ligeledes efter de almindelige regler.

Sigtede vil ved sin vedtagelse af bøden også vedtage bødens størrelse. Sigtede vil dog efter omstændighederne kunne være berettiget til at få bøden nedsat som følge af særligt lav indtægt, jf. nedenfor om den foreslåede § 449 c, stk. 1.

Anklageskriftet skal overholde kravene efter § 437, stk. 2, nr. 1 og 2, jf. det foreslåede *stk. 2*.

Efter det foreslåede *stk. 3* kan en sigtet under 18 år i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen vedtage en bøde uden samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden.

Retsvirkningerne af en vedtagelse er ifølge det foreslåede *stk. 4*, at videre forfølgning bortfalder, jf. dog § 315, stk. 1, og § 449 a, stk. 2. Dette indebærer bl.a., at når sigtede i medfør af det foreslåede § 449 c, stk. 2, rettidigt tilbagekalder en bødevedtagelse, kan forfølgningen fortsætte, uden at der skal gås frem efter § 315, stk. 1. Vedtagelse har samme gentagelsesvirkning som en dom.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 449 c

Der findes ikke regler i retsplejeloven om, at sigtede kan vedtage en bøde og eventuelt konfiskation i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen. Det foreslås dog med lovforslaget at indføre en sådan adgang i den foreslåede § 449 b. Der foreslås som konsekvens heraf, at der indføres en bestemmelse i § 449 c, som regulerer retsvirkninger ved en bødevedtagelse, som er modtaget i umiddelbar forlængelse af overtrædelsen.

Det foreslås i *stk. 1*, at hvis sigtede i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen har vedtaget en bøde og eventuelt konfiskation, jf. § 449 b, er vedtagelsen ikke til hinder for, at anklagemyndigheden efter anmodning nedsætter bøden som følge af sigtedes særligt lave indtægt. Det gælder også i tilfælde, hvor bøden er betalt.

Sigtede vil således efter sin vedtagelse kunne anmode om nedsættelse af bøden. Hvis sigtedes særligt lave indtægt giver grundlag for at nedsætte bøden, træffer anklagemyndigheden afgørelse herom. Har sigtede allerede betalt en højere bøde, tilbagebetales det overskydende beløb. Afslår anklagemyndigheden sigtedes anmodning om nedsættelse af bøden som følge af særligt lav indtægt, kan afslaget påklages til statsadvokaten inden 4 uger, jf. retsplejelovens § 61 e, stk. 2, 1. pkt., og § 61 f, stk. 1. Afslås sigtedes anmodning om nedsættelse af bøden, står vedtagelsen af den oprindelige bøde ved magt.

Det foreslåede *stk. 1* angår udelukkende nedsættelse af bøden som følge af sigtedes særligt lave indtægt. Eventuelle andre indsigelser mod bødens beregning, endsige indsigelser vedrørende skyldsspørgsmålet, kan ikke behandles efter det foreslåede *stk. 1*. Som beskrevet i det følgende kan sigtede imidlertid inden 14 dage efter bødevedtagelsen frit tilbagekalde sin vedtagelse, jf. det foreslåede *stk. 2*.

Det foreslås i *stk. 2, 1. pkt.*, at i de tilfælde, der er nævnt i *stk. 1*, kan sigtede inden 14 dage fra vedtagelsen tilbagekalde sin vedtagelse ved meddelelse til politiet.

Sigtede kan således helt fortryde vedtagelsen af bøden inden

14 dage, men hvis sigtede ikke har udnyttet fortrydelsesretten, står den vedtagne bøde ved magt. Dette gælder også i tilfælde, hvor anklagemyndigheden først efter udløbet af fristen for at fortryde bødevedtagelsen træffer afgørelse om sigtedes anmodning om nedsættelse af bøden som følge af sigtedes særligt lave indtægt efter stk. 1.

Er sigtede under 18 år, kan også indehaveren af forældremyndigheden tilbagekalde vedtagelsen. Fortrydelsesretten gælder også i tilfælde, hvor bøden er betalt, jf. *stk. 2, 2. pkt.*

Det vil være tilstrækkeligt, at sigtede – eller i givet fald indehaveren af forældremyndigheden – inden fristens udløb meddeler politiet, at sigtede tilbagekalder sin vedtagelse. Der kræves ikke nogen begrundelse for, at vedtagelsen trækkes tilbage.

Hvis sigtede – eller indehaveren af forældremyndigheden – inden fristen tilbagekalder vedtagelsen, vil sagen skulle afgøres ved, at sagen indbringes for retten. Retten vil kunne behandle sagen i den forenkede bødeproces, jf. retsplejelovens § 475, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Hvis vedtagelsen ikke rettidigt tilbagekaldes, regnes retsvirkningerne af vedtagelsen fra tidspunktet for vedtagelsen (og ikke fra udløbet af fristen for tilbagekaldelse), herunder med hensyn til gentagelsesvirkning, jf. den foreslåede § 449 b, stk. 4, 2. pkt.

Det foreslås i *stk. 3*, at politiet skal vejlede sigtede og, hvis denne er under 18 år, indehaveren af forældremyndigheden om mulighederne for at få nedsat bøden som følge af særligt lav indtægt og om fortrydelsesretten.

I tilfælde, hvor en sigtet under 18 år på egen hånd har vedtaget en bøde, skal politiet således vejlede både sigtede og indehaveren af forældremyndigheden om fortrydelsesretten.

Endelig foreslås det i *stk. 4*, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om politiets vejledning efter det foreslåede stk. 3.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 16 (§ 452, stk. 2, 1. pkt.)

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 452, stk. 2, 1. pkt., kan retten behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, hvis tiltalte udebliver uden oplyst lovligt forfald eller nægter at afgive forklaring. Det gælder dog kun, hvis der under sagen ikke er spørgsmål om anden foranstaltning end bøde,

konfiskation, førerretsfrakendelse og erstatning, og sagen ikke er af særlig indgribende karakter, jf. § 452, stk. 2, 2. pkt.

Med lovforslaget foreslås det at ændre bestemmelsen i retsplejelovens § 452, stk. 2, 1. pkt., således at retterne fremover *skal* behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, hvis tiltalte udebliver uden oplyst lovligt forfald eller nægter at afgive forklaring.

Ændringen vil indebære, at der skal være konkrete omstændigheder i den enkelte sag, der taler imod, at sagen behandles som om, at tiltalte har tilstået. Det forudsættes i den forbindelse, at retten angiver de konkrete grunde i retsbogen.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændring i bestemmelsernes anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 17 (§ 453, stk. 3 og 4)

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 453, stk. 3, kan en hovedforhandling i de i stk. 3, nr. 1-5, nævnte tilfælde fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig.

Det foreslås at nyaffatte retsplejelovens § 453, stk. 3, således, at bestemmelsen i sin helhed svarer til § 855, stk. 3, i den danske retsplejelov (som bestemmelsen så ud på tidspunktet for lovforslagets udarbejdelse).

Med lovforslagets foreslås bestemmelsens *stk. 3* ændret således, at retterne fremover i de i stk. 3, nr. 1-5, tilfælde, som i øvrigt foreslås ændret, jf. nedenfor, *skal* fremme en hovedforhandling til dom i tiltaltes fravær, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, og retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig.

Med den foreslåede ændring forudsættes anklagemyndigheden at nedlægge påstand om, at hovedforhandlingen fremmes trods tiltaltes udeblivelse i alle sager, hvor tiltaltes tilstedeværelse ikke vurderes nødvendig, og hvor betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Udgangspunktet bliver således, at retten skal fremme en hovedforhandling til dom i tiltaltes fravær, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

En hovedforhandling vil herefter skulle fremmes, hvis sagen trods tiltaltes udeblivelse er tilstrækkeligt oplyst. Det forhold, at en forklaring fra den tiltalte kan være af betydning

ved vurderingen af skyldsspørgsmålet og udmåling af foranstaltning, kan derfor ikke alene medføre, at sagen udsættes.

Det forhold, at en udlænding ikke har bidraget med oplysninger om sin tilknytning til Danmark – f.eks. i forbindelse med en afhøring efter § 26 i anordning om udlændingeloven – vil ikke i sig selv være tilstrækkeligt til, at retten kan undlade at fremme sagen til dom.

Hvis retten derimod finder, at der er konkrete grunde til, at tiltaltes tilstedeværelse under hovedforhandlingen er nødvendig, kan retten beslutte, at sagen ikke kan fremmes til dom i tiltaltes fravær. Det vil kunne tænkes at være tilfældet, hvis der mangler oplysninger om varigheden af udlændingens lovlige ophold eller andre relevante oplysninger om personlige forhold, som vurderes at være afgørende i relation til spørgsmålet om udvisning.

Ændringen indebærer, at der skal være konkrete grunde i den enkelte sag for, at tiltaltes tilstedeværelse vurderes at være nødvendig under hovedforhandlingen. Det forudsættes i den forbindelse, at retten angiver de konkrete grunde til, at sagen ikke findes at være tilstrækkeligt oplyst, i retsbogen.

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 453, stk. 3, nr. 1-5, kan en sag afgøres i tiltaltes fravær i følgende situationer:

- 1) når det skønnes, at der ikke bliver tale om andre følger end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning,
- 2) når tiltalte har givet samtykke til, at sagen behandles og afgøres i tiltaltes fravær,
- 3) når retten skønner, at behandling af sagen utvivlsomt vil føre til, at tiltalte frifindes,
- 4) når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse har forladt retten uden dennes tilladelse, eller
- 5) når tiltalte er undvejet, efter at anklageskriftet er forkyndt.

Det foreslås i bestemmelsens *stk. 3, nr. 1 og 2*, at en sag kan fremmes i tilfælde, hvor tiltalte har forladt retten efter sagens begyndelse, eller er undvejet efter anklageskriftets forkyndelse. Bestemmelserne svarer til de gældende bestemmelser i retsplejelovens § 453, stk. 3, nr. 4 og 5. Der er ikke tilsigtet nogle ændringer i bestemmelsens anvendelsesområde.

Det foreslås i *stk. 3, nr. 3*, at en sag kan fremmes, når der under sagen alene er spørgsmål om anbringelse i anstalt i 1 år eller derunder, konfiskation, udvisning, rettighedsfrakendelse eller erstatning, og tiltalte har givet samtykke til gennemføres af hovedforhandlingen.

Med bestemmelsen indskrænkes det i forhold til den gæl-

dende bestemmelse i § 453, stk. 3, nr. 2, at der ikke kan afsiges udeblivelsesdomme i enhver kriminalsag, selv om tiltalte har samtykket til, at sagen kan gennemføres uden vedkommendes tilstedeværelse. Adgangen hertil begrænses således til sager, hvor der er spørgsmål om anbringelse i anstalt i 1 år eller derunder, konfiskation, udvisning, rettighedsfrakendelse eller erstatning.

Det foreslås i *stk. 3, nr. 4*, at en sag kan fremmes, når tiltalte ikke idømmes andre følger end anbringelse i anstalt i 6 måneder eller derunder, bøde, konfiskation, udvisning, førerretsfrakendelse eller erstatning.

Bestemmelsen viderefører den gældende bestemmelse i § 453, stk. 3, nr. 1, med den ændring, at bestemmelsen ikke længere vil være begrænset til at finde anvendelse i bødesager, men også vil finde anvendelse i sager hvor tiltalte idømmes anbringelse i anstalt (dog maksimalt 6 måneder). Det tilføjes endvidere, at sager om udvisning vil kunne fremmes uden tiltaltes tilstedeværelse. Udvisning sker efter kapitel 4 i anordning nr. 150 af 23. februar 2001 om ikrafttræden for Grønland af udlændingeloven.

En kriminalsag mod en tiltalt, der står til anbringelse i anstalt i 6 måneder eller derunder samt konfiskation, udvisning, førerretsfrakendelse eller erstatning, vil således fremover kunne fremmes, uden at den tiltalte er tilstede under sagen. Dette gælder, uanset om den tiltalte har givet samtykke til at gennemføre hovedforhandlingen.

Det foreslås i *stk. 3, nr. 5*, at en sag endelig kan fremmes, når retten skønner, at behandlingen af sagen utvivlsomt vil føre til tiltaltes frifindelse. Bestemmelsen svarer til nr. 3 i den gældende bestemmelse. Der er ikke tilsigtet nogle ændringer i bestemmelsens anvendelsesområde.

Efter retsplejelovens § 453, stk. 4, kan en sag, hvor tiltalte er repræsenteret ved en forsvarer, kun fremmes efter stk. 3, hvis forsvareren er mødt. I det stk. 3, nr. 1, omhandlede tilfælde kræves endvidere, at tiltalte ved indkaldelsen til hovedforhandlingen er gjort bekendt med, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, herunder at der er nedlagt påstand om bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning.

Med bestemmelsen i *stk. 4* foreslås det som en betingelse for at anvende bestemmelsen i stk. 3, nr. 4 (anstaltsanbringelse i 6 måneder eller derunder m.v.), at tilsigelsen til retsmødet er forkyndt for den pågældende personlig. Der skal endvidere være givet oplysninger om muligheden for, at han kan dømmes som udebleven. Det forudsættes i den forbindelse, at den tiltalte oplyses om muligheden for idømmelse af anstaltsanbringelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 18 (§ 467, stk. 2, nr. 6)

Efter retsplejelovens § 467, stk. 2, nr. 1-5, kan en række oplistede dokumenter benyttes som bevismidler under hovedforhandlingen og skal da oplæses. Forklaringer afgivet til politirapport kan derimod kun oplæses i retten som bevis, når retten undtagelsesvis tillader det efter bestemmelsen i § 467, stk. 3.

Efter den foreslåede bestemmelse udvides § 467, stk. 2, med et nyt *nr. 6*, der giver forsvareren mulighed for at dokumentere tiltaltes forklaring til politirapport, hvis sagen i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 453, stk. 3, nr. 4, fremmes i tiltaltes fravær.

Forslaget indebærer derimod ikke nogen ændring af adgangen for anklagemyndigheden til at dokumentere tiltaltes forklaringer afgivet til politirapport. Anklagemyndighedens adgang til at dokumentere sådanne forklaringer skal således fortsat afgøres efter retsplejelovens 467, stk. 3.

Hvis anklagemyndigheden eller forsvareren finder, at det er af afgørende betydning for vurderingen af skyldsspørgsmålet eller udmålingen af foranstaltningen, at tiltalte er til stede og får mulighed for at afgive mundtlig forklaring over for retten, må dette fremføres over for retten, der herefter må afgøre, om det er forsvarligt at gennemføre sagen uden tiltaltes tilstedeværelse.

Forsvarerens adgang til dokumentation af tiltaltes forklaringer til politirapport forudsættes i øvrigt administreret sådan, at der ikke ved dokumentation af udvalgte dele af den tiltaltes forklaringer til politiet gives et fordrejet eller tendentiøst billede af, hvad der rent faktisk er forklaret. Hvis forsvareren alene ønsker nogle af den tiltaltes forklaringer til politiet dokumenteret, må anklagemyndigheden protestere, hvis man finder, at en isoleret dokumentation heraf vil give et forkert indtryk af den tiltaltes samlede forklaring. Det vil herefter være op til retten af afgøre, om der skal ske dokumentation af den tiltaltes samlede forklaringer, eller om sagen eventuelt bør udsættes med henblik på, at den tiltalte selv kommer til stede og kan afgive mundtlig forklaring for retten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 19 (§ 472, stk. 2)

Efter retsplejelovens § 472, stk. 1, indledes hovedforhandlingen med oplysning om, hvilken sag retten skal behandle. Derefter oplæses anklageskriftet, og tiltalte vejledes i

overensstemmelse med § 456, stk. 2. Retten kan anmode anklageren om at gennemgå sagens hovedpunkter (forelægelse). Herefter følger bevisførelsen, jf. §§ 464-468.

Med forslaget foreslås det, at der i § 472 indsættes et nyt *stk. 2*, som bestemmer, at hvis tiltalte afgiver en fuldstændig tilståelse, afgør retten, om og i hvilken udstrækning yderligere bevisførelse skal finde sted. Anklageren kan i den forbindelse ikke uden rettens samtykke afvarsle vidnerne.

Bestemmelsens nuværende *stk. 2* bliver herefter *stk. 3*.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 20 (§ 474, stk. 3)

Efter retsplejelovens § 474, stk. 3, afsiges dommen ved, at domskonklusionen oplæses i et retsmøde. Er tiltalte ikke til stede ved afsigelsen, sender politiet en udskrift af dommen til tiltalte. Hvis sagen i medfør af § 453, stk. 3, er behandlet og afgjort i tiltaltes fravær, skal udskriften forkyndes for tiltalte.

Den foreslåede ændring af § 474, *stk. 3*, indebærer, at hvis sagen i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4, er fremmet i tiltaltes fravær, skal udskrift af dommen forkyndes for tiltalte personlig, medmindre tilsigelsen har været forkyndt for denne personlig.

I tilfælde, hvor tilsigelsen til hovedforhandlingen har været forkyndt for tiltalte personlig, skal en udskrift af dommen forkyndes for tiltalte, uden at dette dog behøver at ske ved personlig forkyndelse. I tilfælde, hvor tilsigelsen til hovedforhandlingen derimod ikke har været forkyndt for tiltalte personlig, men f.eks. har været forkyndt for en person, der hører til tiltaltes husstand, skal en udskrift af dommen efter forslaget forkyndes for tiltalte personlig.

Forslaget skal sikre, at den tiltalte enten forudgående modtager personlig underretning om, at hovedforhandlingen vil finde sted, og at den pågældende risikerer at blive dømt som udebleven, eller efterfølgende modtager underretning om, at hovedforhandlingen har fundet sted, og at den pågældende er blevet dømt som udebleven.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 21 (§§ 592 a-592 b)

Retsplejeloven indeholder ikke regler om genoptagelse af sager fremmet til dom efter § 453, stk. 3, nr. 1-5.

Til § 592 a

Efter den foreslåede bestemmelse i § 592 a, 1. pkt., kan domfældte, hvis sagen i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4, er fremmet til dom i tiltaltes fravær, begære sagen genoptaget til ny forhandling, hvis den domfældte godtgør at have haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab.

Fristen for at begære en sag genoptaget er 14 dage fra dommens forkyndelse efter den foreslåede § 474, stk. 3, 3. og 4. pkt. Dette gælder, hvad enten udskriften forkyndes for tiltalte personligt, eller lovlig forkyndelse har fundet sted på anden måde. Retten kan undtagelsesvist genoptage sagen, hvis begæring indgives senere, men inden 1 år efter dommens forkyndelse.

Det foreslås efter § 592 a, 2. pkt., at begæringen om genoptagelse må fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden 14 dage fra forkyndelse efter § 474, stk. 3, 3. og 4. pkt.

Retten kan undtagelsesvis genoptage sagen, hvis begæring indgives senere, men inden 1 år efter dommens forkyndelse, jf. den foreslåede § 592 a, 3. pkt. Reglerne i §§ 585-590 finder tilsvarende anvendelse, jf. den foreslåede § 592 a, 4. pkt.

Det foreslås efter § 592 a, 5. pkt., at hvis genoptagelse nægtes, kan spørgsmålet indbringes for Den Særlige Klageret efter reglerne om kære til Højesteret.

Med bestemmelsen i § 592 a, stk. 2, foreslås det endelig, at retten hæver sagen ved beslutning, der skal begrundes, og at den afsagte dom bliver stående ved magt, hvis domfældte udebliver under den nye hovedforhandling.

Til § 592 b

Efter den foreslåede bestemmelse i § 592 b, kan tilførsler til retsbogen om forklaringer afgivet af vidner og skønsmænd under den forudgående behandling foruden de i § 467 nævnte tilfælde anvendes som bevismiddel, hvis en kriminalsag genoptages i medfør af § 592 a, og hvis ingen af parterne inden hovedforhandlingen har anmodet om fornyet afhøring.

Hvis en kriminalsag genoptages i medfør af retsplejelovens § 592 a, skal der gennemføres en helt ny hovedforhandling med sædvanlig bevisførelse.

Den foreslåede bestemmelse indebærer en udvidet mulighed for at dokumentere forklaringer afgivet af vidner m.m. under

en tidligere hovedforhandling, der er fremmet i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4. Det bestemmes således, at hvis en kriminalsag genoptages i medfør af § 592 a, kan tilførsler til retsbogen om forklaringer afgivet af vidner og syns- og skønsmænd under den forudgående behandling foruden de i § 467, nævnte tilfælde anvendes som bevismiddel, hvis ingen af parterne inden hovedforhandlingen har anmodet om fornyet afhøring.

Bestemmelsen forudsættes administreret således, at centrale vidner m.m. indkaldes med henblik på at afgive forklaring også under den genoptagne hovedforhandling.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

*Til § 3**(Lov om statens tjenestemænd i Grønland)**Til nr. 1*

I lov om statens tjenestemænd i Grønland er overskriften til kapitel 7 affattet således: ”Særbestemmelse om dommere og retsassessorer og andre tjenestemandsansatte jurister ved Grønlands retsvæsen”.

Med lovforslagets § 3, nr. 1, foreslås overskriften ændret til ”Særbestemmelse om dommere og andre tjenestemandsansatte jurister samt kredsdommere ved Grønlands retsvæsen”.

Der er tale om en konsekvensændring af overskriften til kapitel 7 i lov om statens tjenestemænd i Grønland som følge af, at der foreslås indført en pligtig afgangsalder for kredsdommere.

Til nr. 2 (§ 34, stk. 2, 1. pkt.)

Det følger af § 34, stk. 2, i lov om statens tjenestemænd i Grønland, at dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved Grønlands retsvæsen afskediges fra udgangen af den måned, hvori de fylder 65 år.

Det foreslås i § 3, nr. 2, at den pligtige afgangsalder for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister hæves fra 65 år til 70 år.

Forslaget indebærer, at dommere og andre tjenestemandsansatte jurister vil skulle afskediges fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år.

Forslaget vil derimod ikke berøre retten for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister til at gå på alderspension fra udgangen af den måned, hvori de fylder 60 år, jf. § 2

i lov om pension til statens tjenestemænd m.v. i Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 520 af 18. maj 2017. Samtidig vil forslaget betyde, at dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved fortsat ansættelse ud over 65-års-alderen vil oppebære løn og i takt hermed optjene yderligere pensionsalder, hvis de ikke har opnået den højeste pensionsalder på 37 år.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 (§ 34, stk. 2, 2. pkt.)

Der gælder ikke nogen pligtig afgangsalder for kredsdommere i lov om statens tjenestemænd i Grønland.

Efter retsplejeloven kan kredsdommere alene afskediges på grund af uegnethed eller sygdom, eller når vedkommende har gjort sig skyldig i et forhold, der gør den pågældende uværdig til den agtelse og tillid, som kredsdommererhvervet forudsætter, jf. § 26, stk. 1, og i tilfælde, hvor en omordning af domstolene finder sted, jf. § 26, stk. 2.

Det foreslås med lovforslagets § 3, nr. 3, at der også for kredsdommere indføres en pligtig afgangsalder på 70 år.

Dette indebærer, at kredsdommerne ligesom dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved Grønlands retsvæsen vil skulle afskediges fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år. Forslaget indebærer, at afskedigelse af kredsdommere på grund af alder sker administrativt. Dette svarer til, hvad der gælder for afskedigelse af dommere og andre tjenestemandsansatte jurister.

Forslaget vil ikke berøre kredsdommeres ret til at gå på alderspension fra udgangen af den måned, hvori de fylder 60 år, jf. § 2 i lov om pension til statens tjenestemænd m.v. i Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 520 af 18. maj 2017.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4

(Lov for Grønland om børns retsstilling)

Til nr. 1 (§ 21, stk. 1, 2. pkt., og § 22, stk. 1, 4. pkt.)

Efter § 21, stk. 1, 1. pkt., i lov for Grønland om børns retsstilling kan et barn ikke anmelde krav om fremtidige børnebidrag i sine forældres dødsbo, men barnet tager arv efter forældrene. Efter bestemmelsens 2. pkt. finder lovens § 22 om barnets retsstilling ved en bidragspligtigs død anvend-

delse i det omfang barnets arveret bortfalder i medfør af § 36 i arvelov for Grønland.

Efter § 22, stk. 1, 1. pkt., i lov for Grønland om børns retsstilling skal boet efter en mand, der er bidragspligtig til et barn uden for ægteskab, udrede det fornødne til dækning af fremtidige børnebidrag, så vidt boet er solvent. Tilkommer der barnet arv efter den bidragspligtige, skal bidragskravet efter 1. pkt. fradrages i barnets arv, jf. 2. pkt. Denne bestemmelse omfatter situationer, hvor den bidragspligtige har testeret til fordel for barnet. Det følger af bestemmelsens 3. pkt., at hvis den afdøde bidragspligtige efterlader sig arveberettiget enke eller afkom, må beløbet efter 1. pkt. ikke overstige, hvad barnet ville have arvet, hvis den afdøde var anset som far til barnet. Efter bestemmelsens 4. pkt. finder § 36 i arvelov for Grønland anvendelse på sager omfattet af § 22, stk. 1, 3. pkt.

En bidragspligtig mand, der er omfattet af § 22 i lov for Grønland om børns retsstilling, er en mand, der ikke kunne anses som far til barnet, men som efter lovens § 6, stk. 2, blev anset som bidragspligtig over for barnet. Dom til bidragspligtig medførte ikke arveret.

§ 6, stk. 2, i lov for Grønland om børns retsstilling blev ophævet ved lov nr. 483 af 21. maj 2014 om ændring af lov for Grønland om børns retsstilling og arvelov for Grønland (Fastslåelse af faderskab til børn født uden for ægteskab før ikrafttræden af lov for Grønland om børns retsstilling m.v.).

Det foreslås, at § 21, stk. 1, 2. pkt., og § 22, stk. 1, 4. pkt., i lov for Grønland om børns retsstilling ophæves.

Den foreslåede ændring er en følge af, at § 36 i arvelov for Grønland blev ophævet ved lov nr. 483 af 21. maj 2014 om ændring af lov for Grønland om børns retsstilling og arvelov for Grønland (Fastslåelse af faderskab til børn født uden for ægteskab før ikrafttræden af lov for Grønland om børns retsstilling m.v.). Ændringen har derfor ingen materiel betydning.

Til nr. 2 (§ 21, stk. 2)

Det følger af § 21, stk. 2, i lov for Grønland om børns retsstilling, at vælger en efterlevende ægtefælle at sidde i uskiftet bo med førstafdødes barn, kan det pålægges ægtefællen at betale bidrag til barnets underhold, dog kun for så vidt og i det omfang det efter et skøn over ægtefællens økonomiske forhold findes passende.

Det foreslås, at betegnelsen »en efterlevende« ægtefælle ændres til betegnelsen »den længstlevende« ægtefælle i § 21, stk. 2, i lov for Grønland om børns retsstilling.

Den foreslåede ændring er en følge af kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af arveloven (der forventes at blive udstedt og træde i kraft samtidig med dette lovforslag), hvor betegnelsen efterlevende ægtefælle er erstattet af betegnelsen længstlevende ægtefælle. Forslaget har til formål at ensrette terminologien på tværs af regelsættene. Der er ikke forskel på, hvordan efterlevende ægtefælle og længstlevende ægtefælle skal forstås.

Til nr. 3 (§ 22, stk. 3)

Efter § 22, stk. 3, i lov for Grønland om børns retsstilling skal skifteretten, når det kommer til dens kundskab, at der påhviler afdøde bidragspligt over for børn uden for ægteskab, drage omsorg for, at fordringen, dvs. barnets krav på børnebidrag, gøres gældende.

Den foreslåede ændring indebærer, at der i § 22, stk. 3, i lov for Grønland om børns retsstilling anvendes betegnelsen »retten« i stedet for betegnelsen »skifteretten«.

Den foreslåede ændring er en følge af kongelige anordninger om ikrafttræden for Grønland af hhv. arveloven, ægtefælleskifteloven og dødsboskifteloven (der forventes at blive udstedt og træde i kraft samtidig med dette lovforslag), hvor det foreslås at unklade at anvende betegnelsen »skifteretten«, fordi skifteretten ikke er en selvstændig afdeling under Grønlands domstole. Den foreslåede ændring har til formål at ensrette terminologien på tværs af regelsættene.

Til nr. 4 (§ 23)

Efter § 23 i lov for Grønland om børns retsstilling bortfalder barnets krav efter lovens §§ 21 og 22, dvs. krav på børnebidrag mod dødsboet efter en bidragspligtig, i det omfang §§ 37-39 i arvelov for Grønland finder anvendelse. §§ 37-39 i arvelov for Grønland vedrører dødsboer af ganske ringe værdi.

Det foreslås, at § 23 i lov for Grønland om børns retsstilling ophæves.

Den foreslåede ændring er en følge af, at den gældende arvelov for Grønland og således de gældende bestemmelser i lovens §§ 37-39 foreslås ophævet som led i ikraftsættelsen for Grønland af arveloven og dødsboskifteloven.

Til § 5

(Lov om ægteskabs indgåelse og opløsning for Grønland)

Til nr. 1 (§ 25, stk. 1)

Efter § 25, stk. 1, i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, som sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 307 af 14. maj 1993, kan den efterlevende ægtefælle eller enhver af arvingerne kræve reglerne om skifte i anledning af omstødelse af et ægteskab i § 54 i lov for Grønland om ægteskabets retsvirkninger bragt i anvendelse.

Den foreslåede ændring af § 25, stk. 1, i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, som sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 307 af 14. maj 1993, indebærer, at betegnelsen »efterlevende« ægtefælle ændres til betegnelsen »længstlevende« ægtefælle.

Den foreslåede ændring er en følge af, at betegnelsen »efterlevende ægtefælle« med kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af arveloven (der forventes at blive udstedt og træde i kraft samtidig med dette lovforslag), foreslås ændret til betegnelsen »længstlevende ægtefælle«. Formålet med den foreslåede ændring er således at ensrette terminologien på tværs af regelsættene. Der er ikke forskel på, hvordan efterlevende ægtefælle og længstlevende ægtefælle skal forstås.

Til nr. 2 (§ 25, stk. 4)

Efter § 25, stk. 1, i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, som sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 307 af 14. maj 1993, kan den efterlevende ægtefælle eller enhver af arvingerne kræve reglerne om skifte i anledning af omstødelse af et ægteskab i § 54 i lov for Grønland om ægteskabets retsvirkninger bragt i anvendelse, og ægtefællen kan kræve godtgørelse i anledning af omstødelse af ægteskabet.

Samme ret har efter § 25, stk. 2, den ægtefælle, der efter § 22 i lov om ægteskabets indgåelse og opløsning, som sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 307 af 14. maj 1993, kan rejse sag om omstødelse af ægteskab, når den anden ægtefælle dør, inden ægteskabet er blevet omstødt, og inden omstødelhedsfristerne i bestemmelsens stk. 2 er udløbet. Hvis omstødelingssag er anlagt, og ægtefællen derefter dør, kan enhver af arvingerne kræve reglerne i § 54 i lov for Grønland om ægteskabets retsvirkninger bragt til anvendelse.

Det følger af anordningens § 25, stk. 4, at dør den ene af parterne i et omstødeligt ægteskab, arver den anden part ikke, hvis reglen i stk. 1 eller 2 efter ægtefællens begæring bringes til anvendelse, eller hvis sag til ægteskabets omstødelse var anlagt af det offentlige eller skulle have været anlagt ifølge den lov, der var gældende ved ægteskabets indgåelse.

Det foreslås at ophæve § 25, stk. 4, i lov om ægteskabs

indgåelse og opløsning, som sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 307 af 14. maj 1993.

Den foreslåede ændring er en følge af § 49, stk. 2, i kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af arveloven (der forventes at blive udstedt og træde i kraft samtidig med dette lovforslag), hvorved indholdet af § 25, stk. 4, videreføres.

Til nr. 3 (§ 26)

Det følger af § 26 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, som sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 307 af 14. maj 1993, at hvis en ægtefælle, som har indgået ægteskab i strid med reglerne i anordningens § 8 om forbud mod bigami, dør, inden ægteskabet er omstødt, skal den ret mod tredjemand til erstatning, pension eller andet økonomisk gode, som ved dødsfaldet tilfalder en efterlevende ægtefælle, tilkomme ægtefællen i det første ægteskab, medmindre andet fremgår af omstændighederne.

Den foreslåede ændring af § 26 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, som sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 307 af 14. maj 1993, indebærer, at betegnelsen »en efterlevende« ægtefælle ændres til betegnelsen »den længstlevende« ægtefælle.

Den foreslåede ændring er en følge af, at betegnelsen »efterlevende ægtefælle« med kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af arveloven (der forventes at blive udstedt og træde i kraft samtidig med dette lovforslag), foreslås ændret til betegnelsen »længstlevende ægtefælle«. Formålet med den foreslåede ændring er således at ensrette terminologien på tværs af regelsæt.

Til § 6

(Lov om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets retsvirkninger)

Til nr. 1 (§ 23)

Lov nr. 150 af 31. marts 1993 om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets retsvirkninger, som ændret ved § 2 i lov nr. 103 af 3. februar 2016 (herefter retsvirkningsloven for Grønland), indeholder bl.a. regler om deling af ægtefællernes formue efter skilsmisse.

Det følger af § 23, stk. 1, i retsvirkningsloven for Grønland, at hvis en ægtefælle ved vanrøgt af sine økonomiske anliggender, ved misbrug af sin rådighed over fælleseje eller ved anden uforsvarlig adfærd i væsentlig grad har formindsket den del af fællesboet, hvorover ægtefællen råder, kan den anden ægtefælle eller dennes arvinger forlange vederlag herfor af det beholdne fællesbo eller i fornødent fald for halv-

delen af det manglende beløb af den førstnævnte ægtefælles særeje.

Efter bestemmelsens stk. 2 tilkommer ret til sådant vederlag ligeledes en ægtefælle eller ægtefællens arvinger, hvis den anden ægtefælle har anvendt midler af fællesboet til erhvervelse eller forbedring af sit særeje eller af sådanne rettigheder, som omfattet af lovens § 15, stk. 2.

Det følger af § 15, stk. 2, i retsvirkningsloven for Grønland, at rettigheder, som er uoverdragelige eller i øvrigt af personlig art, som udgangspunkt ikke indgår i lighedelingen af ægtefællernes formue efter skilsmisse.

Efter § 56 i retsvirkningsloven for Grønland kan en ægtefælle forlods udtage vederlag af sin bodel, hvis ægtefællen har anvendt midler af sit særeje til bedste for sin bodel.

Den foreslåede ændring indebærer, at § 23 i retsvirkningsloven for Grønland nyaffattes.

Dermed foreslås det i *stk. 1, 1. pkt.*, at hvis en ægtefælle ved vanrøgt af sine økonomiske anliggender, ved misbrug af sin rådighed over fælleseje eller på anden uforsvarlig måde i væsentlig grad har formindsket den del af fællesboet, hvorover den pågældende råder, kan den anden ægtefælle forlange vederlag herfor af det beholdne fællesbo eller, hvis dette ikke er tilstrækkeligt, af den førstnævnte ægtefælles særeje for halvdelen af det manglende beløb.

Det foreslås i *stk. 1, 2. pkt.*, at den anden ægtefælles arvinger har ret til sådant vederlag af det beholdne fælleseje eller, hvis dette ikke er tilstrækkeligt, af den førstnævnte ægtefælles fuldstændige særeje for halvdelen af det manglende beløb.

Med den foreslåede bestemmelses *stk. 2, 1. pkt.*, har en ægtefælle ligeledes ret til sådant vederlag, såfremt den anden ægtefælle har anvendt midler af fællesboet til erhvervelse eller forbedring af sit særeje eller af sådanne rettigheder som nævnt i lovens § 15, stk. 2.

Det foreslås i *stk. 2, 2. pkt.*, at en ægtefælles arvinger har ret til sådant vederlag, hvis den anden ægtefælle har anvendt midler af sit fælleseje eller af sit skilsmissesæreje til erhvervelse eller forbedring af sit fuldstændige særeje.

Det foreslås i *stk. 3, 1. pkt.*, at hvis en ægtefælle har anvendt midler af sit særeje til bedste for sin bodel, har ægtefællen ret til vederlag herfor af bodelen.

Endelig følger det af *stk. 3, 2. pkt.*, at en ægtefælles arvinger har ret til sådant vederlag, hvis ægtefællen har anvendt mid-

ler af sit fuldstændige særeje til forbedring af sin bodel eller af sit skilsmisssæreje.

Den foreslåede bestemmelse i § 23 i retsvirkningsloven for Grønland svarer til den tilsvarende danske bestemmelse, som den blev affattet i lov om ægteskabet retsvirkninger ved § 4 i lov nr. 385 af 22. maj 1996 om ændring af retsplejeloven, konkursloven, tinglysningsloven, lov om ægteskabets retsvirkninger samt forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om skifte af dødsboer).

Efter bemærkningerne til § 23 i lov om ægteskabets retsvirkninger for Danmark, jf. Folketingstidende 1995-96, tillæg A, side 2949, indeholdt de foreslåede bestemmelser i § 23, stk. 1 og 2, præciseringer og redaktionelle ændringer som følge af, at efter lovens 28, stk. 1, nr. 1 og 2, kan ægtefæller have særeje i form af skilsmisssæreje eller fuldstændigt særeje, der ved den førstafdødes ægtefælles død henholdsvis bliver fælleseje – og dermed omfattet af fællesboet – eller forbliver særeje. Særeje er fællesbetegnelse for skilsmisssæreje og fuldstændigt særeje.

Den foreslåede bestemmelse i § 23, stk. 1, 1. pkt., i lov om ægteskabets retsvirkninger for Danmark var en videreførelse af den dagældende bestemmelse i lovens § 23, stk. 1, bortset fra at den del af bestemmelsen, der vedrørte arvingernes misbrugskrav, blev flyttet til bestemmelsens 2. pkt. Efter bemærkningerne til bestemmelsen omfattede det beholdne fællesbo ved misbrugskrav efter det foreslåede 1. pkt. hverken den misbrugende ægtefælles skilsmisssæreje eller fuldstændige særeje, mens det beholdne fællesbo ved misbrugskrav efter det foreslåede 2. pkt. også omfattede ægtefællernes skilsmisssæreje, der ved dødsfaldet bliver fælleseje, og et eventuelt vederlagskrav mod den længstlevende ægtefælles særeje ville kun kunne rettes mod ægtefællens eventuelle fuldstændige særeje. Videre fremgår det af bemærkningerne, at bestemmelserne ikke omfattede misbrug af skilsmisssæreje

Den foreslåede bestemmelse i § 23, stk. 2, 1. pkt., i lov om ægteskabets retsvirkninger for Danmark var overordnet set en videreførelse af den dagældende bestemmelse i lovens § 23, stk. 2, bortset fra at den del af bestemmelsen, der vedrørte arvingernes misbrugskrav, blev flyttet til bestemmelsens 2. pkt. Efter bemærkningerne til 1. pkt. omfattede den situationer, hvor en ægtefælle havde anvendt midler af fællesboet til erhvervelse eller forbedring af sit særeje, både skilsmisssæreje og fuldstændigt særeje, men derimod ikke situationer, hvor skilsmisssæreje var anvendt til erhvervelse eller forbedring af fuldstændigt særeje. Efter bemærkningerne til 2. pkt. omfattede den situationer, hvor en ægtefælle havde anvendt midler af fællesboet eller sit skilsmisssæreje til erhvervelse eller forbedring af sit fuldstændige særeje.

Efter bemærkningerne til § 23, stk. 3, 1. pkt., i lov om æg-

teskabets retsvirkninger for Danmark betød bestemmelsen, at hvis en ægtefælle havde anvendt midler af sit særeje (skilsmisssæreje og fuldstændigt særeje) til bedste for sin bodel, havde ægtefællen ret til vederlag herfor af sin egen bodel. Efter bemærkningerne til bestemmelsens 2. pkt. havde en ægtefælles arvinger ret til sådant vederlag, hvis ægtefællen havde anvendt midler af sit fuldstændige særeje til forbedring af sin bodel eller af sit skilsmisssæreje.

Den foreslåede bestemmelse i § 23 i retsvirkningsloven for Grønland vil skulle fortolkes i overensstemmelse med forarbejderne til den tilsvarende bestemmelse i § 23 i lov om ægteskabets retsvirkninger for Danmark. Det bemærkes, at § 28, stk. 1, nr. 1 og 2, i lov om ægteskabets retsvirkninger for Danmark blev sat i kraft for Grønland ved retsvirkningsloven for Grønland. Videre bemærkes, at med ovennævnte henvisninger til skilsmisssæreje og fuldstændigt særeje svarer det foreslåede stk. 3 i § 23 i retsvirkningslov for Grønland indholdsmæssigt til lovens § 56, der ved lovforslagets § 4, nr. 5, foreslås ophævet som led i den foreslåede ophævelse af lovens kapitel 6.

Den foreslåede bestemmelse i § 23 i retsvirkningsloven for Grønland er en følge af de kongelige anordninger om ikrafttræden for Grønland af hhv. dødsboskifteloven og ægtefælleskifteloven (der forventes at blive udstedt og træde i kraft samtidig med dette lovforslag). Disse to regelsæt indeholder henvisninger til § 23 i retsvirkningsloven for Grønland, som den blev affattet i det dagældende danske regelsæt ved § 4 i lov nr. 385 af 22. maj 1996. Ved ikraftsættelsen for Grønland af dødsboskifteloven og ægtefælleskifteloven er det således nødvendigt at sikre, at bestemmelsen i § 23 i retsvirkningsloven for Grønland har samme indhold som den tilsvarende bestemmelse i det dagældende danske regelsæt.

Til nr. 2 (§ 40, stk. 2)

Efter § 40, stk. 2, i retsvirkningsloven for Grønland, der er placeret i lovens kapitel 5 om bosondring, kan rettens beslutning om bosondring indbringes for landsretten.

Det foreslås i § 40, stk. 2, i retsvirkningsloven for Grønland, at afgørelser om bosondring truffet af retten kan kæres efter reglerne om kære af civile sager i kapitel 43 i retsplejelov for Grønland.

Den foreslåede ændring indebærer således, at kære af afgørelser om bosondring vil følge de almindelige kæreregler i retsplejelov for Grønland.

Det bemærkes, at der med indførelsen af ægtefælleskifteloven i Danmark blev foretaget en tilsvarende ændring af lov om ægteskabets retsvirkninger. Der henvises til § 83, nr. 1, i lov nr. 594 af 14. juni 2011 om ægtefælleskifte. Den

foreslåede ændring skaber således ensartethed mellem de grønlandske og danske regelsæt.

Til nr. 3 (§ 41)

Det følger af § 41 i retsvirkningsloven for Grønland, at når begæring om bosondring er taget til følge, deles fællesboet mellem ægtefællerne overensstemmende med reglerne i lovens kapitel 6.

Det foreslås, at § 41 i retsvirkningsloven for Grønland ophæves.

Den foreslåede ændring indebærer, at ægtefællernes formue bliver delt efter reglerne herom i kongelig anordning om ikraftsættelse for Grønland af ægtefælleskifteloven (der forventes at blive udstedt og træde i kraft samtidig med dette lovforslag), medmindre ægtefællerne indgår en aftale om delingen af formuen.

Den foreslåede ændring er en følge af den ved lovforslagets § 4, nr. 5, foreslåede ophævelse af kapitel 6 i retsvirkningsloven for Grønland.

Det bemærkes, at der som følge af ægtefælleskifteloven for Danmark blev foretaget en tilsvarende ændring af lov om ægteskabets retsvirkninger. Der henvises til § 83, nr. 2, i lov nr. 594 af 14. juni 2011 om ægtefælleskifte. Den foreslåede ændring skaber således ensartethed mellem de grønlandske og danske regelsæt.

Til nr. 4 (§ 42)

Det følger af § 42 i retsvirkningsloven for Grønland, at hvad der udlægges til en ægtefælle på skifte, dvs. ved formuedeling efter separation og skilsmisse, eller tilfalder ægtefællen efter indgivelsen af bosondringsbegæringen, bliver ægtefælless fuldstændige særeje.

Det foreslås, at § 42 i retsvirkningsloven for Grønland affattes således, at hvad der udlægges en ægtefælle på skifte efter en bosondring eller tilfalder denne efter formuefællesskabets ophør, jf. § 51 i ægtefællesskifteloven, som sat i kraft ved kongelig anordning, bliver dennes fuldstændige særeje.

Den foreslåede ændring er en følge af kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af ægtefælleskifteloven. Det bemærkes, at der som følge af gennemførelsen af ægtefælleskifteloven for Danmark blev foretaget en tilsvarende ændring af § 42 i lov om ægteskabets retsvirkninger for Danmark. Der henvises til § 83, nr. 3, i lov nr. 594 af 14. juni 2011 om ægtefælleskifte. Den foreslåede ændring har ingen materiel betydning, idet det bemærkes, at § 51 i ægtefællesskifteloven, som sat i kraft ved kongelig anordning, alene

indeholder fastlæggelse af tidspunktet for formuefællesskabets ophør. Forslaget skaber således ensartethed mellem de grønlandske og danske regelsæt.

Det bemærkes, at den anførte kongelige anordning om ikrafttræden for Grønland af ægtefælleskifteloven forventes at blive udstedt og træde i kraft samtidig med dette lovforslag.

Til nr. 5 (Kapitel 6)

Kapitel 6 (§§ 44-61) i retsvirkningsloven for Grønland indeholder regler om behandlingen af sager om deling af ægtefællernes formue ved separation og skilsmisse m.v.

Det foreslås, at *kapitel 6* i retsvirkningsloven for Grønland ophæves.

Den foreslåede ændring er en følge af kongelig anordning om ikraftsættelse for Grønland af ægtefælleskifteloven (der forventes at blive udstedt og træde i kraft samtidig med dette lovforslag), da ægtefælleskifteloven indeholder regler om behandlingen af sager om deling af ægtefællernes formue ved separation og skilsmisse m.v.

Det bemærkes, at den foreslåede ophævelse af kapitel 6 bl.a. medfører, at § 56 i retsvirkningsloven for Grønland om vederlagskrav ved anvendelse af særeje til forbedring af egen bodel ophæves. Denne ophævelse er en konsekvens af den ved lovforslagets 6, nr. 1, foreslåede nyaffattelse af § 23 i retsvirkningsloven for Grønland. Der henvises til lovforslagets § 6, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

Til § 7

Bestemmelsen indeholder ikrafttrædelsesbestemmelser.

Det foreslås med *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. juli 2023, jf. dog *stk. 2*.

For så vidt angår lovforslagets § 2, nr. 4, 6 og 8, og §§ 4-6, foreslås det i *stk. 2*, at justitsministeren fastsætter tidspunktet for disse bestemmelsers ikrafttrædelse. Baggrunden herfor er at sikre, at domstolene får tilstrækkelig tid til at træffe de nødvendige foranstaltninger, som ikraftsættelse af en ny arve- og skiftelovgivning for Grønland nødvendiggør, herunder undervisning af rettens personale.

Det følger af § 3 i kriminallov for Grønland, at loven finder anvendelse på alle handlinger, som pådømmes efter lovens ikrafttræden. Handlinger, der pådømmes efter lovens ikrafttræden, skal afgøres efter de foreslåede nye regler. For hand-

linger begået før lovens ikrafttræden må afgørelsen dog ikke blive mere indgribende end efter den tidligere retstilstand.

For handlinger begået før lovens ikrafttræden og pådømt efter lovens ikrafttræden gælder dermed generelt, at de skal bedømmes efter de foreslåede nye regler, men at foranstaltning kun kan idømmes, hvis handlingen også var kriminaliseret efter de hidtil gældende regler, og at foranstaltningen ikke må være strengere end efter de hidtil gældende regler.

Forhold, der foreslås nykriminaliseret, sanktioneres dermed kun, hvis de er begået *efter* lovens ikrafttræden.

Det foreslås i *stk. 3*, at de foreslåede regler i lovforslagets § 2, nr. 16-18 og 20, om udeblivelsesdomme, ikke finder anvendelse i kriminalsager, hvor der foretages forkyndelse af indkaldelse for tiltalte før lovens ikrafttræden. Kriminalsager, hvor der før lovens ikrafttræden er foretaget forkyndelse af indkaldelse for tiltalte, færdigbehandles efter de hidtil gældende regler.

Foretages der flere forkyndelser af indkaldelser for tiltalte i samme sag, vil det efter *stk. 3* være tidspunktet for den seneste forkyndelse, der er afgørende for, om det er de hidtidige eller de foreslåede nye regler, som skal finde anvendelse. Hvis der er foretaget forkyndelse af en indkaldelse for tiltalte før lovens ikrafttræden, og der foretages fornyet forkyndelse af en indkaldelse efter lovens ikrafttræden til samme retsmøde eller til et eventuelt nyt senere retsmøde, vil det derfor være de foreslåede nye regler, som vil finde anvendelse. Ved at foretage fornyet forkyndelse efter lovens ikrafttræden vil det således være muligt at overføre en sag til behandling efter de foreslåede nye regler

Det foreslås i *stk. 4*, at de nye regler i lovforslagets § 2, nr. 21, ikke finder anvendelse i kriminalsager, hvor der afsiges udeblivelsesdom efter retsplejelovens § 453, stk. 3, før lovens ikrafttræden. Kriminalsager, hvor der før lovens ikrafttræden er afsagt udeblivelsesdom efter § 453, stk. 3, færdigbehandles for så vidt angår genoptagelse efter de hidtil gældende regler.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

Justitsministeriet

§ 77. For voldtægt dømmes den, som

1) ved vold eller trussel om vold tiltvinger sig samleje eller andet seksuelt forhold,

2) skaffer sig samleje med eller andet seksuelt forhold til en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, ihvilken den pågældende er ude af stand til at modsættelig handlingen, eller

3) har samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 12 år.

Stk. 2. Det samme gælder den, der, uden at forholdet falder ind under stk. 1, skaffer sig samleje eller andet seksuelt forhold ved ulovlig tvang, jf. § 91.

Stk. 3. ---

§ 79. For seksuelt forhold til børn dømmes den, som har samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år, når gerningsmanden kendte barnets alder eller i så henseende har handlet uagtsomt, medmindre forholdet er omfattet af § 77, stk. 1, nr. 3.

Stk. 2. Det samme gælder den, der, uden at forholdet falder ind under stk. 1, skaffer sig samleje eller andet seksuelt forhold ved ulovlig tvang, jf. § 91.

Stk. 3. ---

§ 44. I kriminalsager i 1. instans medvirker 2 domsmænd, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2-3. ---

§ 50. Ingen må deltage som dommer under hovedforhandlingen i en kriminalsag, hvis den pågældende vedrørende det forhold, som tiltalen angår, har truffet afgørelse om at tilbageholde den tiltalte efter § 359, stk. 2, eller om brevåbning og brevstandsning i medfør af § 384, stk. 3. Dette gælder dog ikke, hvis sagen behandles som tilståelsessag eller sagen

§ 1

I kriminallov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1045 af 7. september 2017, som ændret bl.a. ved § 1 i lov nr. 168 af 27. februar 2019 og senest ved § 2 i lov nr. 572 af 10. maj 2022, foretages følgende ændringer:

1. § 77, stk. 1 og 2, affattes således:

»For voldtægt dømmes den, der har samleje eller andet seksuelt forhold med en person, som ikke har samtykket heri.

Stk. 2. For voldtægt dømmes den, der har samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 12 år.«

2. I § 79 ændres »§ 77, stk. 1, nr. 3.« til: »§ 77, stk. 2.«

§ 2

I retsplejelov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1581 af 13. december 2016, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 572 af 10. maj 2022, foretages følgende ændringer:

1. I § 44, stk. 1, ændres »stk. 2 og 3« til: »stk. 2-4«.

2. I § 44 indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* Domsmænd medvirker ikke i kriminalsager, som fremmes efter § 449 a.«

3. I § 50, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, 2. pkt., ændres »som tilståelsessag« til: »efter § 449 a.«

i øvrigt vedrørende det forhold, der har begrundet indgreb som nævnt i 1. pkt., ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Stk. 2. Afgørelse under hovedforhandlingen i en kriminalsag om tilbageholdelse i medfør af § 359, stk. 2, og om ophævelse af tilbageholdelse eller om brevåbning og brevstandsning i medfør af § 384, stk. 3, skal træffes af en dommer, der ikke deltager i hovedforhandlingen. Dette gælder dog ikke, hvis sagen behandles som tilståelsessag eller sagen i øvrigt vedrørende det forhold, der har begrundet indgreb som nævnt i 1. pkt., ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Stk. 3. ---

§ 55. Kredsretterne er 1. instans for kriminalsager, jf. § 54, nr. 2, skiftesager, jf. § 54, nr. 3, sager om umyndiggørelse og værgemål, jf. § 54, nr. 4, faderskabssager, jf. § 54, nr. 5, ægteskabs- og forældremyndighedssager, jf. § 54, nr. 6, notarialforretninger, jf. § 54, nr. 11, og søforklaringer, jf. § 54, nr. 12, i det omfang sagerne ikke i medfør af lovgivningen er henlagt til Retten i Grønland som 1. instans.

§ 57. Retten i Grønland er 1. instans for civile retssager, jf. § 54, nr. 1, sager om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse, jf. § 54, nr. 7, sager om prøvelse af adoption uden samtykke, jf. § 54, nr. 8, sager om forbud, bevissikring ved krænkelse af immaterialrettigheder, arrest, tvangssalg og prøvelse af fagedforretninger, jf. § 54, nr. 9, registreringsvirksomhed (tinglysning), jf. § 54, nr. 10, udmeldelse af syns- og skønsmænd uden for retsplejen, for så vidt den ikke kan foretages af Rigsombudsmanden, jf. § 54, nr. 13, optagelse af beviser, som ikke sker til brug for en verserende sag, jf. § 54, nr. 14, og andre sager, som i medfør af lovgivningen er henlagt til domstolene, jf. § 54, nr. 16.

Stk. 2-3. ---

§ 94. ---

Stk. 2-4. ---

Stk. 5. Bestemmelserne om domstolsprøvelse i den danske retsplejelovs § 147 d, § 147 e og § 147 f, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse. Sagerne behandles af Retten i Grønland.

§ 128. Når retten i medfør af denne lov har bestemt, at en part eller en rettergangsfuldmægtig skal deltage i et retsmøde ved hjælp af fjernkommunikation, anses den pågældende som deltager i retsmødet på samme måde som ved personligt fremmøde i retten.

§ 128. ---

4. I § 55 og § 57, *stk. 1*, indsættes efter »lovgivningen«: », herunder arveloven, lov om skifte af dødsboer og lov om ægtefælleskifte m.v.«.

5. I § 94, *stk. 5*, ændres »§ 147 e og § 147 f, stk. 2,« til: »§ 147 e, § 147 f, stk. 2, og § 147 g,«

6. I § 128, *stk. 1*, ændres »denne lov« til: »lov«.

7. Efter § 128 indsættes i *kapitel 10*:

»Digital kommunikation

§ 128 a. Krav om skriftlighed i kriminalretsplejen er ikke til hinder for anvendelse af digital kommunikation eller anvendelse af digitale dokumenter m.v. under retsmøder.

§ 270. Bevisførelse for skifteretten sker efter de regler, der gælder for behandling af civile sager.

Stk. 2. Skifteretten kan pålægge en lodtager i boet at møde op og afgive forklaring om spørgsmål af betydning for bobehandlingen. Reglerne om vidner finder tilsvarende anvendelse.

§ 283. Det afgøres efter § 448 c i den danske retsplejelov, om en sag om ægteskab kan anlægges her i riget (Danmark og Grønland).

Stk. 2. Det afgøres efter § 448 f i den danske retsplejelov, om en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, anden kontakt eller tilladelse til udlandsrejse kan anlægges her i riget (Danmark og Grønland).

§ 321. Retten skal beskikke en forsvarer for sigtede, hvis sigtede ikke selv har antaget en mødeberettiget forsvarer, som giver møde i sagen, og

1-2) ---

3) der, før tiltale er rejst, skal foretages bevisførelse til brug under hovedforhandlingen, medmindre tilkaldelse af en forsvarer betyder en udsættelse af retsmødet, som kan medføre, at beviset går tabt.

Stk. 2-3. ---

Udenretlig bødevedtagelse og konfiskation

§ 440. Hvis politiet antager, at gerningen alene vil medføre bøde eller konfiskation, kan anklageskriftet sendes til sigtede med en påtegning om, at sigtede, hvis denne erkender sig skyldig og ønsker en sådan afgørelse, kan erklære sig rede til uden retsforfølgning inden for en passende frist at betale en i påtegningen fastsat bøde og eventuelt tillige acceptere konfiskation.

Stk. 2. Går sigtedes erklæring ud på, at denne ikke vil afgøre sagen på den anførte måde, eller hvis sigtede overhovedet ikke afgiver nogen erklæring, skal anklageskriftet med påtegnet bemærkning herom indleveres til retten.

§ 449. ---

Stk. 2. Regler, der stiller krav om underskrift, er ikke til hinder for, at meddelelser sendes med digital post, hvis meddelelsen er forsynet med digital signatur.

Stk. 3. En meddelelse, der sendes med digital kommunikation, anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for modtageren.«

8. § 270 ophæves.

9. I § 283, *stk. 1*, ændres »§ 448 c« til: »§ 448 f og § 448 h«.

10. I § 283, *stk. 2*, ændres »§ 448 f« til: »§ 448 g«.

11. I § 321, *stk. 1, nr. 3*, ændres »tabt.« til: »tabt,«.

12. I § 321, *stk. 1*, indsættes som *nr. 4*:

»4) sagen fremmes i medfør af § 453, *stk. 3, nr. 4*, og der bliver spørgsmål om anstaltsanbringelse.«

13. Overskriften før § 440 ophæves.

14. § 440 ophæves.

15. Efter § 449 indsættes før overskriften før § 450

»Tilståelsessager

§ 449 a. Afgiver sigtede i et retsmøde efter § 357 eller § 447 eller under hovedforhandlingen efter § 472 en uforbeholden tilståelse i en kriminalsag, hvor domsmænd ellers skulle have medvirket, kan sagen straks fremmes til dom, uden at der udarbejdes anklageskrift, hvis

- 1) tilståelsens rigtighed bestyrkes ved de i øvrigt foreliggende oplysninger,
- 2) sigtede og anklageren giver samtykke,
- 3) retten ikke finder det betænkeligt at afgøre sagen uden hovedforhandling, og
- 4) der ikke bliver spørgsmål om anvendelse af kriminallovens kapitel 33 og kapitel 34.

Stk. 2. Inden retten afsiger dom, skal sigtede gøres bekendt med det forhold, tiltalen angår, og have lejlighed til at udtale sig. Er der behov for at skaffe yderligere oplysninger i sagen, sker dette efter reglerne i kapitel 34, og sigtede skal have lejlighed til at udtale sig om disse oplysninger.

Stk. 3. Er sigtede anholdt eller tilbageholdt under retsmødet, skal den forsvarer, der er beskikket efter § 321, stk. 1, nr. 1, have lejlighed til at gøre sig bekendt med sagen, drøfte den med sigtede og udtale sig over for retten, inden sigtede giver samtykke efter stk. 1, nr. 2. Forsvareren skal være til stede i retten, når sigtede giver sit samtykke.

Stk. 4. Er sigtede ikke anholdt eller tilbageholdt under retsmødet, skal sigtede tilbydes at få beskikket en forsvarer, inden sigtede giver samtykke efter stk. 1, nr. 2. Hvis der efter sigtedes ønske beskikkes en forsvarer, finder stk. 3 tilsvarende anvendelse.

Stk. 5. Afsigelse og forkyndelse af dom sker efter de regler, som gælder for andre domme, der afsiges af kredsretten i kriminalsager.

Stk. 6. En sag, der er omfattet af § 301, stk. 1, nr. 2, kan ikke behandles som tilståelsessag.

Stk. 7. Oplysning om det forhold, som den pågældende tiltales for, og om, at sigtede og anklagemyndigheden har samtykket i, at sagen fremmes som tilståelsessag, skal tilføres retsbogen. Hvis sigtede ikke ønsker at få beskikket en forsvarer, jf. stk. 4, skal dette også tilføres retsbogen.

Stk. 8. Retten kan bestemme, at sigtede skal deltage i et retsmøde efter stk. 1 ved anvendelse af fjernkommunikation med billede, hvis sigtedes tilstedeværelse i retten ikke er nødvendig. En eventuel forsvarer skal deltage i retsmødet på samme sted som sigtede, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at forsvareren i stedet møder frem i retten. Om sigtedes og forsvarerens deltagelse i retsmødet gælder i øvrigt §§ 128 og 163. § 466, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 449 b. I sager om lovovertrædelser, der ikke skønnes at ville medføre andre følger end bøde eller konfiskation, kan anklagemyndigheden i et bødeforelæg tilkendegive sigtede, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis sigtede erklærer sig skyldig i overtrædelser og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale en i bødeforelægget angivet bøde og eventuelt tillige acceptere konfiskation. Fristen kan efter anmodning forlænges af anklagemyndigheden.

Stk. 2. Reglerne i § 437, stk. 2, nr. 1 og 2, og stk. 3, om krav til indholdet af anlageskrift finder tilsvarende anvendelse på bødeforelæg.

§ 452. ---

Stk. 2. Udebliver tiltalte uden oplyst lovligt forfald, eller nægter tiltalte at afgive forklaring, kan retten i stedet behandle sagen, som om tiltalte havde tilstået, og afgøre sagen uden videre bevisførelse. Dette gælder dog kun, hvis der under sagen ikke er spørgsmål om anden foranstaltning end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse og erstatning, og sagen ikke er af særlig indgribende betydning for tiltalte. Dommen kan udfærdiges ved en påtegning på anklageskriftet.

Stk. 3-4. ---

§ 453. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. En hovedforhandling kan gennemføres, og dom kan afsiges i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig,

1) når det skønnes, at der ikke bliver tale om andre følger end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning,

2) når tiltalte har givet samtykke til, at sagen behandles og afgøres i tiltaltes fravær,

3) når retten skønner, at behandling af sagen utvivlsomt vil føre til, at tiltalte frifindes,

4) når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse har forladt retten uden dennes tilladelse, eller

5) når tiltalte er undveget, efter at anklageskriftet er forkyndt.

Stk. 4. Er tiltalte repræsenteret ved en forsvarer, kan en sag kun fremmes efter stk. 3, hvis forsvareren er mødt. I det i stk. 3, nr. 1, omhandlede tilfælde kræves endvidere, at tiltalte ved indkaldelsen til hovedforhandlingen er gjort bekendt

Stk. 3. En sigtet under 18 år kan i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen vedtage en bøde uden samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden.

Stk. 4. Hvis sigtede vedtager bøden, bortfalder videre forfølgning, jf. dog § 315, stk. 1, og § 449 c, stk. 2. Vedtagelsen har samme gentagelsesvirkning som en dom.

§ 449 c. Har sigtede i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen vedtaget en bøde og eventuelt konfiskation, jf. § 449 b, er vedtagelsen ikke til hinder for, at anklagemyndigheden efter anmodning nedsætter bøden som følge af sigtedes særlig lave indtægt.

Stk. 2. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 1, kan sigtede inden 14 dage fra vedtagelsen tilbagekalde sin vedtagelse ved meddelelse til politiet. Er sigtede under 18 år, kan også indehaveren af forældremyndigheden tilbagekalde vedtagelsen.

Stk. 3. Politiet vejleder sigtede om reglerne i stk. 1 og 2. Er sigtede under 18 år, vejleder politiet også indehaveren af forældremyndigheden om reglerne i stk. 1 og 2.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om vejledning efter stk. 3.«

16. I § 452, stk. 2, 1. pkt., ændres »kan« til: »skal«.

17. § 453, stk. 3 og 4, affattes således:

»*Stk. 3.* En hovedforhandling skal, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig,

1) når tiltalte er undveget, efter at anklageskriftet er forkyndt for den pågældende,

2) når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse har forladt retten uden rettens tilladelse,

3) når der under sagen alene er spørgsmål om anbringelse i anstalt i 1 år eller derunder, konfiskation, udvisning, rettighedsfrakendelse eller erstatning, og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen,

4) når tiltalte ikke idømmes andre følger end anbringelse i anstalt i 6 måneder eller derunder, bøde, konfiskation, udvisning, førerretsfrakendelse eller erstatning, eller

5) når retten skønner, at behandlingen af sagen utvivlsomt vil føre til tiltaltes frifindelse.

med, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, herunder at der er nedlagt påstand om bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning.

§ 467. ---

Stk. 2. Endvidere kan følgende dokumenter benyttes som bevismidler under hovedforhandlingen og skal da oplæses:

1-4) ---

5) Erklæringer og vidnesbyrd, som er udstedt i medfør af offentligt herved, herunder udskrifter af tiltaltes tidligere kriminelle domme.

Stk. 3. ---

§ 472. ---

Stk. 2. Efter at bevisførelsen er afsluttet, får først anklageren og dernæst forsvareren og tiltalte lejlighed til at udtale sig om bevisførelsens resultat og om retsspørgsmålene i sagen (proceduren). Før sagen optages til dom, skal retsformanden udtrykkeligt spørge tiltalte, om denne har yderligere at tilføje.

§ 474. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Dommen afsiges ved, at domskonklusionen oplæses i et retsmøde. Er tiltalte ikke til stede ved afsigelsen, sender politiet en udskrift af dommen til tiltalte. Hvis sagen i medfør af § 453, stk. 3, er behandlet og afgjort i tiltaltes fravær, skal udskriften forkyndes for tiltalte.

§ 592. ---

Stk. 4. Medmindre tiltalte har samtykket heri, kan hovedforhandlingen kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 4, hvis tiltalte har været lovligt indkaldt, og det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår.«

18. I § 467, stk. 2, indsættes som nr. 6:

»6) Tilførsler til politiets rapporter om forklaringer, som tiltalte har afgivet til politiet om sigtelsen, når forsvareren begærer det, i sager, der fremmes i tiltaltes fravær i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4.«

19. I § 472 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Hvis tiltalte afgiver en fuldstændig tilståelse, afgør retten, om og i hvilken udstrækning yderligere bevisførelse skal finde sted.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

§ 474, stk. 3, 3. pkt. ophæves og i stedet indsættes:

»Hvis sagen i medfør af § 453, stk. 3, nr. 1-5, er fremmet i tiltaltes fravær, skal underskriften forkyndes. Er sagen fremmet i tiltaltes fravær i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4, skal forkyndelse af udskriften ske tiltalte personlig, medmindre tilsigelsen har været forkyndt for denne personlig.«

21. Efter § 592 indsættes i kapitel 44:

»§ 592 a. Hvis sagen i medfør af § 453, stk. 3, nr. 4, er fremmet i tiltaltes fravær, kan domfældte begære sagen genoptaget til ny forhandling, hvis domfældte godtgør at have haft lovligt forfald, og ved vedkommende utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab. Begæringen må fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden 14 dage fra dommens forkyndelse efter § 474, stk. 3, 3. og 4. pkt. Retten kan undtagelsesvis genoptage sagen, hvis begæring indgives senere, men inden 1 år efter dommens forkyndelse. Reglerne i §§ 585-590 finder tilsvarende anvendelse. Nægtes genoptagelse, kan spørgsmålet indbringes for Den Særlige Klageret efter reglerne om kære til Højesteret.

Stk. 2. Udebliver domfældte under den nye hovedforhandling, hæver retten sagen ved beslutning, der skal begrundes, og den afsagte dom bliver stående ved magt.

§ 592 b. Hvis en kriminalsag genoptages i medfør af § 592 a, kan tilførsler til retsbogen om forklaringer afgivet af vidner og skønsmænd under den forudgående behandling foruden i de i § 467 nævnte tilfælde anvendes som bevismiddel, hvis ingen af parterne inden hovedforhandlingen har anmodet om fornyet afhøring.«

Finansministeriet

§ 3

I lov om statens tjenestemænd i Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1291 af 14. november 2015, foretages følgende ændringer:

1. *Overskriften* til kapitel 7 affattes således:

»Kapitel 7

Særbestemmelse om dommere og andre tjenestemandsansatte jurister samt kredsdommere ved Grønlands retsvæsen.

Kapitel 7

Særbestemmelse om dommere og retsassessorer og andre tjenestemandsansatte jurister ved Grønlands retsvæsen

§ 34. ---

Stk. 2. Dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved Grønlands retsvæsen afskediges fra udgangen af den måned, hvori de fylder 65 år.

Stk. 3-4. ---

2. I § 34, *stk. 2*, ændres »65 år« til: »70 år«.

3. I § 34, *stk. 2*, indsættes som 2. *pkt.*: »Dette gælder også for kredsdommere ved Grønlands retsvæsen.«

Social-, Bolig- og Ældreministeriet

§ 4

I lov for Grønland om børns retsstilling, jf. lovbekendtgørelse nr. 805 af 30. juni 2015, foretages følgende ændringer:

1. § 21, *stk. 1*, 2. *pkt.*, og § 22, *stk. 1*, 4. *pkt.*, ophæves.

2. I § 21, *stk. 2*, ændres »en efterlevende« til: »den længstlevende«.

3. I § 22, *stk. 3*, ændres »Skifteretten« til: »Retten«.

4. § 23 ophæves.

§ 21. Et barn kan ikke i sine forældres dødsbo anmelde krav på fremtidige underholdsbidrag, men det tager arv. I det omfang barnets arveret bortfalder i medfør af arvelovens § 36, finder nærværende lovs § 22 anvendelse.

Stk. 2. Vælger en efterlevende ægtefælle at sidde i uskiftet bo med førstafdødes barn, kan det pålægges ham at betale bidrag til børnenes underhold, dog kun for så vidt og i det omfang det efter et skøn over hans økonomiske forhold findes passende.

§ 22. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Skifteretten har, når det kommer til dens kundskab, at der påhviler afdøde bidragspligt over for børn uden for ægteskab, at drage omsorg for, at fordringen gøres gældende.

§ 23. I det omfang reglerne i arvelov for Grønland §§ 37-39 finder anvendelse, bortfalder barnets krav efter §§ 21 og 22.

§ 25. Dør en af parterne i et ægteskab, som kunne omstødes efter § 21, inden omstødelse er sket, kan den efterlevende ægtefælle eller enhver af arvingerne kræve reglerne i lov for Grønland om ægteskabets retsvirkninger § 54 bragt til anvendelse, og ægtefællen kan kræve godtgørelse efter § 24.

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Dør den ene af parterne i et omstødeligt ægteskab, arver den anden part ikke, hvis reglen i stk. 1 eller 2 efter hans begæring bringes til anvendelse, eller hvis sag til ægteskabets omstødelse var anlagt af det offentlige eller skulle have været anlagt ifølge den lov, der var gældende ved ægteskabets indgåelse.

§ 26. Hvis en ægtefælle, som har indgået ægteskab i strid med § 8, dør, inden ægteskabet er omstødt, skal den ret mod tredjemand til erstatning, pension eller andet økonomisk gode, som ved dødsfaldet tilfalder en efterlevende ægtefælle, tilkomme ægtefællen i det første ægteskab, medmindre andet fremgår af omstændighederne.

§ 23. Har en ægtefælle ved vanrøgt af sine økonomiske anliggender, ved misbrug af sin rådighed over fælleseje eller ved anden uforsvarlig adfærd i væsentlig grad formindsket den del af fællesboet, hvorover han råder, kan den anden ægtefælle eller dennes arvinger forlange vederlag herfor af det beholdne fællesbo eller i fornødent fald for halvdelen af det manglende beløb af den førstnævnte ægtefælles særeje.

Stk. 2. Ret til sådant vederlag tilkommer ligeledes en ægtefælle eller hans arvinger, hvis den anden ægtefælle har anvendt midler af fællesboet til erhvervelse eller forbedring af sit særeje eller af sådanne rettigheder, som omhandles i § 15, stk. 2.

§ 5

I lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, som sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 307 af 14. maj 1993, som ændret ved kongelig anordning nr. 321 af 26. april 1996, kongelig anordning nr. 197 af 7. marts 2016 og kongelig anordning nr. 679 af 6. juni 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 25, *stk. 1*, ændres »efterlevende« til: »længstlevende«.

2. § 25, *stk. 4*, ophæves.

3. I § 26 ændres »en efterlevende« til: »den længstlevende«.

§ 6

I lov nr. 150 af 31. marts 1993 om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets retsvirkninger, som ændret ved § 2 i lov nr. 103 af 3. februar 2016, foretages følgende ændringer:

1. § 23 affattes således

»§ 23. Har en ægtefælle ved vanrøgt af sine økonomiske anliggender, ved misbrug af sin rådighed over fælleseje eller på anden uforsvarlig måde i væsentlig grad formindsket den del af fællesboet, hvorover den pågældende råder, kan den anden ægtefælle forlange vederlag herfor af det beholdne fællesbo eller, hvis dette ikke er tilstrækkeligt, af den førstnævnte ægtefælles særeje for halvdelen af det manglende beløb. Den anden ægtefælles arvinger har ret til sådant vederlag af det beholdne fælleseje eller, hvis dette ikke er tilstrækkeligt, af den førstnævnte ægtefælles fuldstændige særeje for halvdelen af det manglende beløb.

§ 40. ---

Stk. 2. Rettens beslutning kan indbringes for landsretten.

§ 41. Når begæring om bosondring er taget til følge, deles fællesboet mellem ægtefællerne overensstemmende med reglerne i kap. 6.

§ 42. Hvad der udlægges en ægtefælle på skiftet eller tilfalder ham efter indgivelsen af bosondringsbegæringen, bliver hans fuldstændige særeje.

»Kapitel 6

Om skifte ved separation og skilsmisse m.v.

§ 44. Når et ægteskab er opløst ved skilsmisse eller omstødelse, og når ægtefæller er blevet separeret eller der er afsagt dekret om bosondring, finder offentligt skifte af fællesboet sted, såfremt en af ægtefællerne begærer det.

§ 45. Begæring om skifte indgives til retten på det sted, hvor ægtefællerne har bopæl. Har de ikke bopæl i samme retskreds, foretages skiftet af retten på det sted, hvor de sidst har haft fælles bopæl, såfremt en af dem fortsat har bopæl i retskredsen. Medmindre der af ægtefællerne træffes anden aftale, foretages skiftet i øvrigt af retten i den retskreds, hvor den af ægtefællerne, mod hvem kravet om skifte er rettet, har bopæl.

Stk. 2. Dersom ingen ret efter reglerne i stk. 1 kan tage boet under behandling, kan justitsministeren, såfremt mindst en af ægtefællerne har tilknytning til Grønland eller Danmark, efter begæring bestemme, at skifte skal finde sted i Grønland eller i Danmark. Justitsministeren bestemmer i så fald tillige, hvilken ret der skal foretage skiftet.

§ 46. Efter registrering og vurdering foretages opgørelse over hver ægtefælles bodel. Har en ægtefælle tillige særeje, bliver også dette at

Stk. 2. En ægtefælle har ligeledes ret til sådant vederlag, såfremt den anden ægtefælle har anvendt midler af fællesboet til erhvervelse eller forbedring af sit særeje eller af sådanne rettigheder som nævnt i § 15, stk. 2. En ægtefælles arvinger har ret til sådant vederlag, hvis den anden ægtefælle har anvendt midler af sit fællesboet eller af sit skilsmissesæreje til erhvervelse eller forbedring af sit fuldstændige særeje.

Stk. 3. Har en ægtefælle anvendt midler af sit særeje til bedste for sin bodel, har ægtefællen ret til vederlag herfor af bodelen. En ægtefælles arvinger har ret til sådant vederlag, hvis ægtefællen har anvendt midler af sit fuldstændige særeje til forbedring af sin bodel eller af sit skilsmissesæreje.«

2. § 40, stk. 2, affattes således:

»*Stk. 2.* Afgørelser truffet af retten kan kæres efter reglerne om kære af civile sager i retsplejelovens kapitel 43.«

3. § 41 ophæves.

4. § 42 affattes således:

»§ 42. Hvad der udlægges en ægtefælle på skifte efter en bosondring eller tilfalder denne efter formuefællesskabets ophør, jf. § 51 i lov om ægtefælleskifte m.v., som sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning, bliver dennes fuldstændige særeje.«

5. Kapitel 6 ophæves.

inddrage under skiftet i den udstrækning, det er nødvendigt til fyldestgørelse af de krav, der omhandles i § 23.

Stk. 2. Grundlaget for de i stk. 1 nævnte opgørelser er de aktiver og passiver, der hører til bodelene på tidspunktet for formuefællesskabets ophør, for bosondring dog tidspunktet for bosondringsbegæringens indgivelse. Hvis rigtigheden af den af en ægtefælle opgivne gæld bestrides af den anden ægtefælle, afgør retten, om gældsposten kan tages i betragtning ved opgørelsen.

Stk. 3. Ved opgørelsen af bodelene medregnes ikke de krav mellem ægtefæller som nævnt i § 24 og 48 i lov om ægteskabs indgåelse og

opløsning. Krav på forfaldne underholdsbidrag medregnes ikke som aktiv i den berettigede ægtefælles bodel.

§ 47. Findes der gæld, for hvilken begge ægtefæller hæfter, har enhver af dem ret til at forlange, at den anden betaler den del af gælden, som endeligt skal bæres af denne, eller at der stilles ægtefællen sikkerhed for, at gælden betales.

Stk. 2. I tilfælde af uenighed mellem ægtefæller om, hvilken del af en af dem begge påhvilende gæld der endeligt skal bæres af hver af dem, afgøres spørgsmålet af retten.

§ 48. Under skiftet beholder hver af ægtefællerne rådigheden over sin bodel. Er der særlig grund til at befrygte, at en ægtefælle vil forrykke sin bodels stilling, kan kredsdommeren dog helt eller delvis fratage ægtefællen rådigheden over bodelen under skiftet. Rådighedsfratagelsen registreres efter reglerne om registrering af ægtepagter.

§ 49. Har en ægtefælle efter separation eller skilsmisse, efter dom til omstødelse eller efter indgivelse af begæring om bosondring disponeret over ejendele eller indkasseret fordringer, som hører til dennes bodel, skal ægtefællen aflægge regnskab til retten.

§ 50. Et skifte mellem ægtefæller indskrænker ikke kreditorenes adgang til at forfølge deres ret på samme måde, som hvis intet skifte fandt sted.

§ 51. Har en ægtefælle et krav mod den anden ægtefælle af den i § 46, stk. 3, nævnte art, kan ægtefællen under skiftet forlange det dækket af den anden ægtefælles lod i boet.

§ 52. Udviser den i henhold til § 46 foretagne opgørelse af en ægtefælles bodel overskud, deles dette ligeligt mellem ægtefællerne, med mindre andet følger af nedenstående bestemmelser eller af regler i anden lovgivning.

Stk. 2. En ægtefælle bliver ikke ved at modtage udlæg for sin lod i den anden ægtefælles bodel ansvarlig for dennes gæld. Om ægtefællen er pligtig at tilbagegive det modtagne til kreditorenes fyldestgørelse, afgøres efter køn kurslovens regler om retshandlers omstødelse.

§ 53. Hver af ægtefællerne har ret til forlods at udtage genstande, som udelukkende tjener til dennes personlige brug, for så vidt deres værdi ikke står i misforhold til ægtefællernes formueforhold.

Stk. 2. Genstande, der er erhvervet til børnenes brug, kan udtages forlods af den ægtefælle, der har forældremyndigheden over børnene.

§ 54. Ved skifte i anledning af ægteskabs omstødelse udtager hver ægtefælle forlods så meget af fællesboet, som svarer til, hvad denne har indbragt i boet ved ægteskabets indgåelse eller gennem senere erhvervelse ved arv eller gave, eller hvad denne har overført til fællesboet fra eget sær-eje. Strækker den fælles formue ikke til, sker der forholdsvis afkortning.

§ 55. Har en ægtefælle indbragt den væsentligste del af fællesboet på den i § 54 angivne måde, og vil en lighedeling være åbenbart urimelig, navnlig fordi ægteskabet har været kortvarigt og uden økonomisk fællesskab af betydning, kan det ved skifte i anledning af separation, skilsmisse eller bosondring efter begæring bestemmes, at boets deling skal finde sted således, at bestemmelserne i § 54 bringes til anvendelse i det omfang, dette findes begrundet.

§ 56. Har en ægtefælle anvendt midler af sit sær-eje til bedste for sin bodel, kan ægtefællen forlods udtage vederlag herfor af sin bodel.

§ 57. Der kan efter begæring tillægges en ægtefælle ret til at udtage hus, bohave, fartøj, arbejdsredskaber og andet løsøre i det omfang, hvori ægtefællen skønnes at trænge dertil for at opretholde hjemmet eller sit erhverv, hvis boets værdi eller beskaffenhed gør det rimeligt, selv om der derved tilfalder ægtefællen mere end dennes andel i boet,

§ 58. Ved bodelingen er hver af ægtefællerne berettiget til at kræve boets ejendele udlagt efter vurdering.

Stk. 2. Kræver ægtefællerne udlagt samme ejendel, skal den ægtefælle, til hvis bodel den hører, have fortrinsret. Der gælder dog herfra følgende undtagelser:

- 1) Fast ejendom, der udelukkende eller hovedsagelig er beregnet til familiens bolig, kan udlægges til den anden ægtefælle, såfremt boligen skønnes at være af den væsentligste betydning for denne ægtefælle af hensyn til hjemmets opretholdelse.
- 2) Fast ejendom, der har tjent til sommerbolig for familien, kan udlægges til den anden ægtefælle, såfremt sommerboligen skønnes at være af den væsentligste betydning for denne.
- 3) Erhvervsvirksomhed kan udlægges til den anden ægtefælle, såfremt virksomheden udelukkende eller dog i det væsentlige er blevet drevet af denne.

4) Arbejdsredskaber og andet erhvervsløsøre kan udlægges til den anden ægtefælle i det omfang, delte skønnes rimeligt af hensyn til fortsættelsen af erhvervet.

5) Bohave og andet løsøre, der har hørt til det fælles hjem, kan udlægges til den anden ægtefælle i det omfang, dette skønnes rimeligt af hensyn til opretholdelsen af hjemmet, eller i øvrigt fordi genstanden særlig har tjent den pågældende ægtefælles behov.

§ 59. Udlæg efter vurdering kan finde sted, selvom værdien af det udlagte overstiger ægtefællens lod i boet. Det overskydende beløb må betales til den anden ægtefælle. Efter rettens nærmere bestemmelse kan der i særlige tilfælde gives tilladelse til afdragsvis betaling af beløbet mod en af retten fastsat rente og mod en sikkerhed, som efter ægtefællernes formueforhold skønnes passende.

§ 60. Var ægtefællerne ved ægteskabets opløsning deltage-re i grønlandsk fællesskab eftergældende skik, og flytter den ene ægtefælle fra fællesskabet, indgår dets ejendele ikke i skiftet mellem ægtefællerne.

Stk. 2. Retten kan dog tillægge den ægtefælle, der flytter fra fællesskabet, løsøregenstande, der er omfattet af dette, for så vidt det skønnes, at sådanne genstande har en særlig tilknytning til den fraflyttende ægtefælle, og desuden løsøregenstande, som denne har behov for til oprettelse af et hjem eller opretholdelsen af sit erhverv, under passende hensyn til fællesskabets interesser.

§ 61. Afgørelse efter nærværende kapitel træffes af kredsdommeren uden medvirken af domsmænd, medmindre der er tvist mellem ægtefællerne.

§ 7

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2023, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelse af lovens § 2, nr. 4, 6 og 8, og § 4-6.

Stk. 3. Lovens § 2, nr. 16-18 og 20, finder ikke anvendelse i kriminalsager, hvor der er foretaget forkyndelse af indkaldelse for tiltalte før lovens ikrafttræden. Sådanne kriminalsager behandles efter de hidtil gældende regler.

Stk. 4. Lovens § 2, nr. 21, finder ikke anvendelse i kriminalsager, hvor der afsiges udeblivelsesdom efter retsplejelovens § 453, stk. 3, før lovens ikrafttræden. Sådanne kriminalsager behandles efter de hidtil gældende regler.